

Rada
Európskej únie

V Bruseli 20. septembra 2023
(OR. en)

13215/23

ECOFIN 902
FIN 937
UEM 250

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od:	Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie
Dátum doručenia:	19. septembra 2023
Komu:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generálna tajomníčka Rady Európskej únie
Č. dok. Kom.:	COM(2023) 545 final
Predmet:	SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE o vykonávaní Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti: napredovanie

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2023) 545 final.

Príloha: COM(2023) 545 final

V Bruseli 19. 9. 2023
COM(2023) 545 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

o vykonávaní Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti: napredovanie

Obsah

Skratky	4
1. Zhrnutie.....	5
2. Aktuálny stav vykonávania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti	8
2.1. Aktuálny stav realizácie plánov obnovy a odolnosti	8
2.2. Zvýšená transparentnosť pri posudzovaní žiadostí o platbu.....	18
2.3. Zrušenie míľnikov a cieľov v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti	20
2.4. Revízia plánov obnovy a odolnosti	20
2.5. Aktuálny stav financovania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti.....	25
2.6. Kontroly a audit vykonávania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti.....	26
2.7. Osvetová činnosť v oblasti realizácie a transparentnosti plánu obnovy a odolnosti	29
3. Príspevok mechanizmu k cieľom Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti	39
3.1. Príspevok mechanizmu k zelenej transformácii (t. j. k pilieru 1).....	40
3.2. Príspevok mechanizmu k digitálnej transformácii (t. j. pilier 2).....	45
3.3. Príspevok mechanizmu k inteligentnému, udržateľnému a inkluzívnemu rastu (t. j. pilier 3)	51
3.4. Príspevok mechanizmu k sociálnej a územnej súdržnosti (t. j. pilier 4).....	55
3.5. Príspevok mechanizmu k zdraviu a hospodárskej, sociálnej a inštitucionálnej odolnosti s cieľom okrem iného zvyšovať pripravenosť na krízy a schopnosť reakcie na krízy (t. j. pilier 5)	61
3.6. Príspevok mechanizmu k politikám pre budúcu generáciu, deti a mládež, ako sú vzdelávanie a zručnosti (t. j. pilier 6)	68
3.7. Príspevok mechanizmu k sociálnej politike vrátane rodovej rovnosti, ako aj detí a mládeže	73
3.8. Príspevok k cezhraničným a viacnárrodným projektom.....	79
3.9. Príspevok k vykonávaniu odporúčaní pre jednotlivé krajiny	83
4. REPowerEU	85
4.1. Opatrenia zahrnuté v kapitolách REPowerEU	85
4.2. Financovanie plánu REPowerEU	89
5. Záver	93

Obrázky:

Obrázok 1: Pokrok v dosahovaní minulých míľnikov a cieľov za obdobie 1. štvrťrok 2020 až 1. štvrťrok 2023.....	12
Obrázok 2: Pokrok v dosahovaní budúcich míľnikov a cieľov za obdobie 2. štvrťrok 2023 až 2. štvrťrok 2024.....	12
Obrázok 3: Pokrok v dosahovaní míľnikov a cieľov v súvislosti s reformami a investíciami.	12
Obrázok 4: Pokrok v dosahovaní míľnikov a cieľov podľa pilierov Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti.....	13
Obrázok 5: Druh zmeškaných míľnikov a cieľov	14
Obrázok 6: Stav pokroku v súvislosti so spoločnými ukazovateľmi.....	16
Obrázok 7: Vývoj úspor ročnej spotreby primárnych zdrojov energie v MWh/rok.....	16
Obrázok 8: Vývoj počtu podporených podnikov	17
Obrázok 9: Vývoj počtu účastníkov v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy	17
Obrázok 10: Postup pozastavenia platieb.....	19
Obrázok 11: Rozpätie najväčších konečných prijímateľov podľa členských štátov	32
Obrázok 12: Príspevok prijatých súm a súvisiacich opatrení, na ktoré dostáva 100 najväčších konečných prijímateľov podporu, k šiestim pilierom politiky	33
Obrázok 13: Podiel finančných prostriedkov z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti prispievajúcich k jednotlivým pilierom politiky.....	37
Obrázok 14: Rozdelenie výdavkov na podporu zelenej transformácie podľa oblastí politiky.	38
Obrázok 15: Príspevok k cieľom v oblasti klímy vyjadrený ako podiel na finančných prostriedkoch pridelených plánu obnovy a odolnosti	39
Obrázok 16: Počet opatrení v pilieri 1 s míľnikami a cieľmi uspokojivo splnenými od poslednej výročnej správy o vykonávaní Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti podľa oblastí politiky.....	40
Obrázok 17: Rozdelenie výdavkov na podporu digitálnej transformácie podľa oblastí politiky	43
Obrázok 18: Príspevok k digitálnym cieľom vyjadrený ako podiel na finančných prostriedkoch pridelených plánu obnovy a odolnosti	44
Obrázok 19: Počet opatrení v pilieri 2 s míľnikami a cieľmi uspokojivo splnenými od poslednej výročnej správy o vykonávaní Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti podľa oblastí politiky.....	44
Obrázok 20: Rozdelenie výdavkov na podporu inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu podľa oblastí politiky	48
Obrázok 21: Počet opatrení v pilieri 3 s míľnikami a cieľmi uspokojivo splnenými od poslednej výročnej správy o vykonávaní Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti podľa oblastí politiky.....	49
Obrázok 22: Rozdelenie výdavkov na podporu sociálnej a územnej súdržnosti podľa oblastí politiky	52
Obrázok 23: Počet opatrení v pilieri 4 s míľnikami a cieľmi uspokojivo splnenými od poslednej výročnej správy o vykonávaní Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti podľa oblastí politiky.....	53
Obrázok 24: Rozdelenie výdavkov na podporu zdravia a odolnosti podľa oblastí politiky.....	58

Obrázok 25: Počet opatrení v pilieri 5 s míľníkmi a cieľmi uspokojivo splnenými od poslednej výročnej správy o vykonávaní Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti podľa oblastí politiky.....	59
Obrázok 26: Rozdelenie výdavkov na podporu politik pre budúcu generáciu podľa oblastí politiky	65
Obrázok 27: Počet opatrení v pilieri 6 s míľníkmi a cieľmi uspokojivo splnenými od poslednej výročnej správy o vykonávaní Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti podľa oblastí politiky.....	65
Obrázok 28: Podiel sociálnych výdavkov v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti podľa hlavných sociálnych kategórií	69
Obrázok 29: Podiel (v %) opatrení v prijatých plánoch obnovy a odolnosti zameraných na rodovú rovnosť	70
Obrázok 30: Súčasná miera plnenia odporúčaní pre jednotlivé krajiny z rokov 2019 – 2020.78	
Obrázok 31: Vykonávanie odporúčaní pre jednotlivé krajiny z rokov 2019 – 2022: ročné posúdenie v každom nasledujúcom roku v porovnaní so súčasnou mierou plnenia.....	78

Tabuľky:

Tabuľka 1: Spracovanie žiadostí o platbu	9
Tabuľka 2: Aktuálny stav vybavovania žiadostí o platbu z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti.....	10
Tabuľka 3: Počet a stredná dĺžka míľníkov a cieľov s neskoro alebo predčasne oznámeným cieľovým dátumom splnenia v prípade reforiem a investícií.....	14
Tabuľka 4: Prehľadová tabuľka predkladania upravených plánov obnovy a odolnosti a kapitola REPowerEU	21
Tabuľka 5: Právny základ použitý členskými štátmi pri úprave plánov obnovy a odolnosti... 22	
Tabuľka 6: Zmena nenávratnej finančnej podpory podľa článku 18 nariadenia o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti.....	22
Tabuľka 7: Úvery, o ktoré členské štáty požiadali do 31. augusta 2023.....	23
Tabuľka 8: Viacnárodné projekty týkajúce sa opatrení v rámci piliera zelenej transformácie 75	
Tabuľka 9: Digitálne viacnárodné projekty	76
Tabuľka 10: Prehľad obsahu prijatých kapitol REPowerEU	80
Tabuľka 11: Dodatočná nenávratná podpora dostupná pre jednotlivé členské štáty.....	84
Tabuľka 12: Prevod pridelených finančných prostriedkov z pobrexitovej adaptačnej rezervy85	

Skratky

BAR	pobrexitová adaptačná rezerva (<i>Brexit Adjustment Reserve</i>)
CIDs	vykonávacie rozhodnutia Rady (<i>Council Implementing Decisions</i>)
COVID-19	ochorenie COVID-19
CSRs	odporúčania pre jednotlivé krajiny (<i>Country-specific recommendations</i>)
VSRD	vzdelávanie a starostlivosť v ranom detstve
HFV	Hospodársky a finančný výbor
EPLO	styčná kancelária Európskeho parlamentu (<i>European Parliament Liaison Office</i>)
ETS	systém obchodovania s emisiami (<i>Emissions Trading System</i>)
EUR	Euro (€)
MWh	megawatthodina
NGEU	NextGenerationEU
R&I	výskum a inovácie (<i>Research and innovation</i>)
OZE	obnoviteľný zdroj energie
RRF	Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (<i>Recovery and Resilience Facility</i>)
RRPs	plány obnovy a odolnosti (<i>Recovery and Resilience Plans</i>)
MSP	malé a stredné podniky
TSI	Nástroj technickej podpory (<i>Technical Support Instrument</i>)

1. Zhrnutie

Dva a polroka po svojom zriadení zostáva Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (ďalej len „mechanizmus“) podstatou európskej reakcie s cieľom zvýšiť odolnosť hospodárstiev členských štátov. Od uverejnenia poslednej výročnej správy (v marci 2022) sa hospodárske a geopolitické súvislosti značne zmenili. Nevyprovokovaná agresia Ruska voči Ukrajine viedla v roku 2022 k prudkému nárastu cien energie, ktorý zviditeľnil zraniteľnosť súvisiacu so závislosťou od ruských fosílnych palív, vyhnal infláciu na úrovne nevídané celé desaťročia a spôsobil krízu životných nákladov v mnohých domácnostiach.

V tejto súvislosti sa mechanizmus musel prispôbiť, aby bolo možné riešiť tieto nové problémy a zohľadniť skúsenosti získané za dva roky vykonávania tohto inovatívneho nástroja založeného na výkonnosti. Dnes, keď sa blížime k stredu krátkej existencie mechanizmu, sa v tejto správe hodnotí pokrok vo vykonávaní a vývoji mechanizmu od prijatia nariadenia o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti¹ (ďalej len „nariadenie o mechanizme“) vo februári 2021, cez zmenu tohto nariadenia o mechanizme vo februári 2023, ktorou sa do plánov obnovy a odolnosti doplnili kapitoly REPowerEU², až po vyplácanie posledných platieb do 1. septembra 2023.

Zo správy vyplýva, že sa dosiahol značný pokrok, pokiaľ ide o i) nepretržité vykonávanie mechanizmu, ii) zvyšovanie transparentnosti v súvislosti s jeho vykonávaním a iii) ochranu finančných záujmov EÚ zintenzívnením úsilia v oblasti kontroly a auditu.

Vykonávanie mechanizmu je v pokročilom štádiu v rámci výrazných obmedzení z dôvodu jeho trvania. Do 1. septembra 2023 dostala Komisia 31 žiadostí o platbu od 19 členských štátov a vyplatila celkovú sumu 153,4 miliardy EUR. Rada prijala kladné posúdenie pôvodných plánov všetkých členských štátov. Okrem toho už Rada prijala kladné posúdenie štyroch revidovaných plánov s kapitolami REPowerEU a 16 revidovaných plánov v súčasnosti posudzuje Komisia. V správe sa uvádzajú podrobnosti o viacerých príkladoch konkrétnych reforiem a investícií financovaných z mechanizmu, ktoré prispievajú k šiestim pilierom politiky vymedzeným v nariadení o mechanizme vrátane zelenej transformácie a digitálnej transformácie.

Komisia zároveň pomáha členským štátom riešiť prípadné vznikajúce problémy s vykonávaním mechanizmu. Niektoré členské štáty čelia problémom pri spravovaní finančných prostriedkov čiastočne z dôvodu problémov s administratívnymi kapacitami alebo investičných prekážok. Niektoré ďalšie členské štáty sa stretávajú s ťažkosťami pri realizovaní plánov obnovy a odolnosti, ktoré boli pôvodne navrhnuté z dôvodov zmenených hospodárskych podmienok, napr. vysokej inflácie alebo nedostatkov zásobovania. Komisia

¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 z 12. februára 2021, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (Ú. v. EÚ L 57, 18.2.2021, s. 17).

² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/435 z 27. februára 2023, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2021/241, pokiaľ ide o kapitolu REPowerEU v plánoch obnovy a odolnosti (Ú. v. EÚ L 63, 28.2.2023, s. 1).

podporuje všetky členské štáty s cieľom urýchliť realizáciu a revíziu ich plánov, a to aj prostredníctvom Nástroja technickej podpory³.

V roku 2023 vynaložila Komisia značné úsilie na zvýšenie jasnosti a transparentnosti v súvislosti s vykonávaním mechanizmu. Komisia 21. februára 2023 uverejnila metodiky na: i) posudzovanie uspokojivého plnenia míľnikov a cieľov a ii) výpočet pozastavených súm v prípade nesplnenia míľnika alebo cieľa. Komisia dnes spoločne s touto správou zverejňuje rámec na riešenie potenciálnych situácií, keď členský štát dodatočne zmenil míľniky a ciele, ktoré Komisia pôvodne posúdila ako uspokojivo splnené.

Zmeny nariadenia o mechanizme od členských štátov ďalej vyžadujú zverejňovať informácie o 100 konečných prijímateľoch, ktorí dostávajú najvyššie sumy finančných prostriedkov z mechanizmu. Komisia urýchlene poskytla potrebné usmernenie, v ktorom od členských štátov vyžaduje, aby čo najskôr tieto údaje sprístupnili a aktualizovali ich dvakrát ročne, a konsolidovala uverejnené informácie o hodnotiacej tabuľke obnovy a odolnosti. Tieto informácie sa použijú aj na vyplnenie mapy projektov financovaných z mechanizmu, ktorá bola prvýkrát zverejnená 9. marca 2023 a odvtedy sa pravidelne aktualizuje. Všetky uvedené prvky spolu výrazne rozširujú zodpovednosť rozhodnutí Komisie, ktoré sa týkajú vykonávania mechanizmu.

V roku 2023 Komisia aj so zreteľom na odporúčania Európskeho parlamentu, Rady a Európskeho dvora audítorov ďalej posilnila spoľahlivosť svojho kontrolného rámca na účely dodatočného uistenia o správnom využívaní finančných prostriedkov z mechanizmu a o účinnej ochrane finančných záujmov Únie. Do 1. septembra 2023 vykonala Komisia 14 auditov míľnikov a cieľov na základe rizík *ex-post* na účely dodatočného uistenia sa, že informácie, ktoré poskytli členské štáty o uspokojivom splnení, sú správne (7 v roku 2022 a 7 v roku 2023). Po overení primeranosti systémov kontroly členských štátov na ochranu finančných záujmov Únie v čase posúdenia plánu obnovy a odolnosti vykonala Komisia ešte 27 auditov systémov členských štátov (16 v roku 2022 a doteraz 11 v roku 2023) a do konca roku 2023 vykoná aspoň po jednom audite vo všetkých členských štátoch. Od roku 2023 sa kládol osobitný dôraz na dodržiavanie povinností členských štátov v oblasti verejného obstarávania a pravidiel štátnej pomoci podľa článku 22 ods. 2 písm. a) nariadenia o mechanizme. Vyhlásenie o vierohodnosti v súvislosti s mechanizmom, ktoré vyplýva z tohto kontrolného rámca, bolo v úplnom súlade s vyhláseniami vydanými inými GR od roku 2022.

Mechanizmus čoskoro začne druhú polovicu svojej existencie ako nástroj, ktorý sa osvedčil svojou schopnosťou stimulovať štrukturálne reformy, zosilniť vplyv investícií a zachovať postačujúcu úroveň pružnosti na prispôsobenie sa meniacim sa okolnostiam. Uvedené úspechy pochádzajú z kľúčovej vlastnosti založenej na výkonnosti mechanizmu, ktorá spája vyplácanie s postupnou realizáciou reforiem a investícií prostredníctvom dohodnutých míľnikov a cieľov. Tieto úspechy by neboli možné bez zodpovednosti členských štátov a ich odhodlania splniť svoje plány obnovy a odolnosti a bez príspevia inštitúcií, ako sú

³ https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/technical-support-instrument_en.

Európsky parlament a Európsky dvor audítorov, a sociálnych a miestnych zainteresovaných strán.

Práce však zďaleka nie sú ukončené a náročná realizačná fáza je pred nami. Prebiehajúca revízia národných plánov využíva prospech z dosiaľ získaných obrovských skúseností a prispieje k zrýchleniu vykonania tohto nástroja. Zvýšená transparentnosť vykonávania, dodatočné zdroje plánu REPowerEU a zameranie sa na uvoľnenie administratívnych kapacít členských štátov určujú fázu ďalšieho urýchlenia vykonávania v roku 2024 a nasledujúcich rokoch až do konca roku 2026.

2. Aktuálny stav vykonávania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti

Táto správa predstavuje podrobnosti o aktuálnom stave vykonávania mechanizmu (oddiel 2), príspevok mechanizmu k cieľom mechanizmu (oddiel 3) a aktuálny stav, pokiaľ ide o kapitoly REPowerEU (oddiel 4). V prílohe sa v prehľadoch o jednotlivých krajinách uvádza pokrok každého plánu obnovy a odolnosti.

Informácie uvedené v tejto správe vychádzajú z obsahu prijatých plánov, ktoré posudzovala Komisia, z údajov vykazovaných členskými štátmi do apríla 2023 ako súčasť ich polročných oznamovacích povinností, z údajov uvedených v hodnotiacej tabuľke obnovy a odolnosti⁴ k 1. septembru 2023 a z vývoja vo vykonávaní mechanizmu do 1. septembra 2023⁵, pokiaľ nie je uvedené inak.

2.1. Aktuálny stav realizácie plánov obnovy a odolnosti

Prijímanie plánov obnovy a odolnosti

Od uverejnenia poslednej výročnej správy 1. marca 2022 prijala Rada päť zvyšných vykonávacích rozhodnutí Rady, ktoré sa týkali plánov obnovy a odolnosti, a to Bulharska a Švédska 4. mája 2022, Poľska 17. júna 2022, Holandska 4. októbra 2022 a Maďarska 16. decembra 2022. Komisia náležite posúdila každý plán konzistentným a transparentným spôsobom podľa 11 kritérií stanovených v článku 19 ods. 3 nariadenia o mechanizme. V priebehu postupu posudzovania bola Komisia v úzkom styku s členskými štátmi na účely vykonania komplexného posúdenia. Komisia podporila členské štáty, aby predložili ambiciózne plány s jasnými a realistickými míľnikmi a cieľmi na účely monitorovania pokroku počas ich realizácie. Po schválení a prijatí všetkých plánov obnovy a odolnosti sa celá pozornosť teraz sústreďí na ich realizáciu a prebiehajúce revízie.

Operačné dohody

Komisia doteraz podpísala operačné dohody s 24 členskými štátmi. V týchto dvojstranných dohodách sa v súlade s nariadením o mechanizme uvádzajú podrobnosti monitorovania, spolupráce a aspektov súvisiacich s realizáciou. V operačných dohodách sa navyše stanovujú ďalšie podrobnosti týkajúce sa mechanizmu overovania v súvislosti s každým míľnikom a cieľom a podľa potreby aj dodatočné kroky monitorovania s cieľom sledovať realizáciu plánu. Na podporu transparentnosti Komisia sprístupňuje operačné dohody na svojom webovom sídle⁶.

Uzavretie a podpis operačných dohôd sú kľúčové kroky v realizácii plánov obnovy a odolnosti. Aj keď podpísané operačné dohody nie sú potrebné na prijatie predbežného

⁴ https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html?lang=en.

⁵ Údaje v oddiele 3 tejto výročnej správy sa týkajú najnovších plánov obnovy a odolnosti Estónska, prijatého 16. júna 2023, a Francúzska, prijatého 14. júla 2023, ale netýkajú sa najnovších plánov Malty a Slovenska prijatých 14. júla 2023, keďže údaje o týchto dvoch členských štátoch ešte neboli k dispozícii v plnom rozsahu.

⁶ https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility/country-pages_en.

financovania, sú pre dotknutý členský štát podmienkou na predloženie prvej žiadosti o platbu. V závislosti od národného rámca členského štátu môže postup uzavretia operačných dohôd trvať dlhšie než v iných prípadoch. Iba tri členské štáty (DE, NL, HU)⁷ boli 1. septembra 2023 ešte v procese finalizácie svojich operačných dohôd alebo v príprave na ich podpísanie.

Žiadosti o platbu

Do 1. septembra 2023 dostala Komisia 31 žiadostí o platbu od 19 členských štátov a vyplatila celkovú sumu 153,4 miliardy EUR. Táto suma zahŕňa 56,6 miliardy EUR predbežného financovania z mechanizmu poskytnutého 21 členským štátom do 31. decembra 2021. Celková suma 106,3 miliardy EUR vyplatená členským štátom sa týka nenávratnej podpory a 47,1 miliardy EUR sú úvery. V tabuľke 1 a tabuľke 2 je prehľad predloženia žiadostí členských štátov o platbu a príslušné vyplatenia Komisie po kladnom posúdení míľnikov a cieľov, na ktoré sa vzťahuje príslušná žiadosť o platbu.

Tabuľka 1: Spracovanie žiadostí o platbu⁸

	Požadovaná suma	Počet míľnikov a cieľov	Dátum predloženia	Dátum platby
Španielsko	10 mld. EUR	52	11. novembra 2021	27. decembra 2021
Francúzsko	7,4 mld. EUR	38	26. novembra 2021	4. marca 2022
Grécko	3,6 mld. EUR	15	29. decembra 2021	8. apríla 2022
Taliansko	21 mld. EUR	51	30. decembra 2021	13. apríla 2022
Portugalsko	1,1 mld. EUR	38	25. januára 2022	9. mája 2022
Chorvátsko	700 mil. EUR	34	15. marca 2022	28. júna 2022
Slovensko	398,7 mil. EUR	14	29. apríla 2022	29. júla 2022
Španielsko	12 mld. EUR	40	30. apríla 2022	29. júla 2022
Rumunsko	2,6 mld. EUR	21	31. mája 2022	27. októbra 2022
Lotyšsko	201 mil. EUR	9	17. júna 2022	7. októbra 2022
Taliansko	21 mld. EUR	45	29. júna 2022	8. novembra 2022
Cyprus	85 mil. EUR	14	28. júla 2022	2. decembra 2022
Bulharsko	1,37 mld. EUR	22	31. augusta 2022	16. decembra 2022
Chorvátsko	700 mil. EUR	25	19. septembra 2022	16. decembra 2022
Portugalsko	1,8 mld. EUR	20	30. septembra 2022	8. februára 2023
Grécko	3,56 mld. EUR	28	30. septembra 2022	19. januára 2023
Slovinsko	49,6 mil. EUR	12	20. októbra 2022	20. apríla 2023
Slovensko	708,8 mil. EUR	16	25. októbra 2022	22. marca 2023
Španielsko	6 mld. EUR	29	11. novembra 2022	31. marca 2023
Česko	928,2 mil. EUR	37	25. novembra 2022	22. marca 2023
Litva	542 mil. EUR	33	30. novembra 2022	10. mája 2023
Dánsko	301,5 mil. EUR	25	16. decembra 2022	26. apríla 2023
Rumunsko	2,8 mld. EUR	51	16. decembra 2022	Prijaté predbežné posúdenie Komisiou
Malta	52,3 mil. EUR	19	19. decembra 2022	8. marca 2023
Rakúsko	700 mil. EUR	44	22. decembra 2022	20. apríla 2023
Luxembursko	25 mil. EUR	26	28. decembra 2022	16. júna 2023
Taliansko	19 mld. EUR	55	30. decembra 2022	Prijaté predbežné posúdenie Komisiou
Grécko	1,72 mld. EUR	42	16. mája 2023	Prebieha posúdenie Komisiou

⁷ Operačné dohody s Nemeckom podpísala Komisia 4. septembra. Podpis s Maďarskom sa očakáva v 3. štvrtroku 2023. Podpis s Holandskom sa uskutoční po prijatí revízie plánu.

⁸ Koncový dátum 1. septembra 2023.

	Požadovaná suma	Počet míľnikov a cieľov	Dátum predloženia	Dátum platby
Estónsko	286 mil. EUR	29	30. júna 2023	Prebieha posúdenie Komisiou
Chorvátsko	700 mil. EUR	45	24. júla 2023	Prebieha posúdenie Komisiou
Francúzsko	10,3 mld. EUR	55	31. júla 2023	Prebieha posúdenie Komisiou

Poznámka: Údaje sú uvedené v chronologickom poradí podľa dátumu predloženia žiadosti o platbu a bez predbežného financovania.

Zdroj: Európska komisia.

Tabuľka 2: Aktuálny stav vybavovania žiadostí o platbu z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
27 plánov schválených Komisiou a prijatých Radou																											
21 vyplatených platieb predbežného financovania (56,6 mld. EUR)		▲					*										▲		▲		▲						▲
24 podpísaných operačných dohôd																											
31 žiadostí o platbu predložených Komisii								3x	3x	2x	3x	3x										2x	2x		2x		
25 vyplatených platieb (96,8 mld. EUR)								2x	3x		2x	2x										2x			2x		

Poznámka: * Írsko nepožiadalo o predbežné financovanie. ▲ Ako podmienka predbežného financovania sa do 31. decembra 2021 muselo prijať vykonávacie rozhodnutie Rady.

Zdroj: Európska komisia.

Hoci realizácia plánov obnovy a odolnosti je všeobecne v plnom prúde, niektoré členské štáty čelia problémom so spravovaním finančných prostriedkov, čiastočne z dôvodov obmedzených administratívnych kapacít alebo investičných prekážok v rámci napätých harmonogramov mechanizmu. Aj revízie plánov obnovy a odolnosti a dopĺňanie kapitol REPowerEU ovplyvnili harmonogram vyplácania finančných prostriedkov z mechanizmu, keď sa v prvej polovici roku 2023 spomalilo predkladanie žiadostí o platbu a členské štáty zamerali úsilie na revíziu plánov a dopĺňanie kapitol REPowerEU. Viac informácií o pokroku v dosahovaní míľnikov a cieľov na základe polročných správ sa podrobne opisuje v nasledujúcom oddiele.

Komisia naďalej zdôrazňuje, že hlavnou prioritou zostáva urýchlená realizácia plánov obnovy a odolnosti, ako to vyplýva z odporúčaní pre jednotlivé krajiny na rok 2023, a je

pripravená podporovať členské štáty pri uskutočňovaní dohodnutých záväzkov týkajúcich sa reforiem a investícií. Úspešná revízia plánov v roku 2023 je pre členské štáty príležitosťou vyriešiť problémy súvisiace s administratívnou kapacitou, zvýšiť kapacitu čerpania finančných prostriedkov z mechanizmu a dodržiavať harmonogram vyplácania. Jej súčasťou je zavedenie dodatočných reforiem a investícií do upravených plánov obnovy a odolnosti s cieľom riešiť konkrétne regulačné prekážky a investičné prekážky zistené dosiaľ pri realizácii. Obsahuje aj opatrenia na zlepšenie organizácie, zvýšenie kapacity a prostriedkov národnej štátnej správy, ktorá sa priamo podieľa na realizácii plánov. Tieto opatrenia sa môžu opierať o technickú pomoc Komisie poskytovanú prostredníctvom Nástroja technickej pomoci (TSI). Všeobecnú podporu na účely horizontálnych aspektov realizácie plánov obnovy a odolnosti dostalo alebo v súčasnosti dostáva 23 členských štátov, zatiaľ čo všetkých 27 členských štátov využíva tematickú podporu spojenú s vykonávaním opatrení v rámci mechanizmu⁹.

Pokrok v dosahovaní míľnikov a cieľov

Členské štáty musia v súlade s článkom 27 nariadenia o mechanizme dvakrát ročne v súvislosti s európskym semestrom podávať správy o realizácii svojich plánov obnovy a odolnosti. V delegovanom nariadení Komisie (EÚ) 2021/2106 sa táto povinnosť ďalej spresňuje stanovením konečných termínov na predkladanie polročných správ najneskôr do 30. apríla a 15. októbra. Členské štáty podávajú správy o svojom pokroku v dosahovaní stanovených míľnikov a cieľov, ktoré mali splniť v minulosti a o dvanásť mesiacov v budúcnosti. Hoci údaje nahlasujú samotné členské štáty a Komisia ich neoveruje, poskytujú komplexné zhodnotenie realizácie všetkých plánov a umožňujú monitorovanie pokroku v realizácii plánov obnovy a odolnosti.

Členské štáty pokračujú v oznamovaní náležitého pokroku v realizácii plánov obnovy a odolnosti s menšinou míľnikov a cieľov, ktoré boli oznámené ako zatiaľ nedokončené alebo zmeškané. Z tohto polročného kola podávania správ vyplýva, že prevažná väčšina míľnikov a cieľov, ktoré sa mali splniť do apríla 2023, je buď splnená¹⁰, alebo oznámená ako dokončené¹¹ (obrázok 1). Povzbudivý je aj pokrok v plnení nadchádzajúcich míľnikov a cieľov, pričom značný počet míľnikov a cieľov je oznámený ako „prebiehajúce“¹² alebo už „dokončené“ (obrázok 2).

Zvyšuje sa rovnováha medzi počtom reforiem a investícií, ktoré sa oznamujú ako splnené alebo dokončené. Pokrok v oblasti reforiem – predovšetkým prijímanie právnych textov a príslušných príprav politik – bol v predchádzajúcich kolách podávania správ markantnejší, keď sa reformy často uprednostňovali v plánoch obnovy a odolnosti členských štátov, aby vytvorili rámec pre nadväzujúce investičné projekty, ktoré mali mať väčší dosah. Navyše dokončenie cieľov súvisiacich s investíciami, ako napríklad výstavba infraštruktúry,

⁹ https://reform-support.ec.europa.eu/what-we-do/recovery-and-resilience-plans_en.

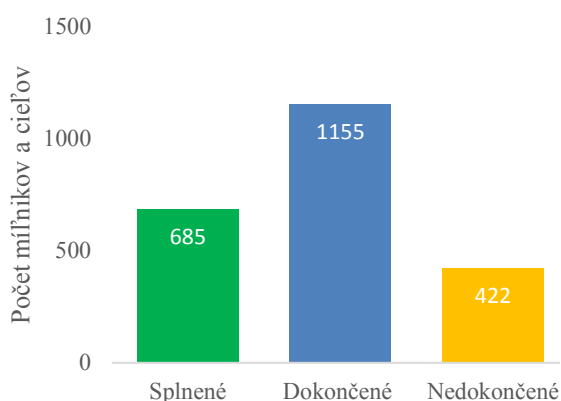
¹⁰ Míľniky a ciele, ktoré už Komisia posúdila ako úspešne splnené v súvislosti so žiadosťou o platbu, majú stav „splnené“.

¹¹ Stav pokroku v plnení jednotlivých minulých míľnikov a cieľov (t. j. takého, ktoré dosiahnutie bolo naplánované v štvrtroku pred dňom podávania správy) môže byť buď „dokončené“, alebo „nedokončené“.

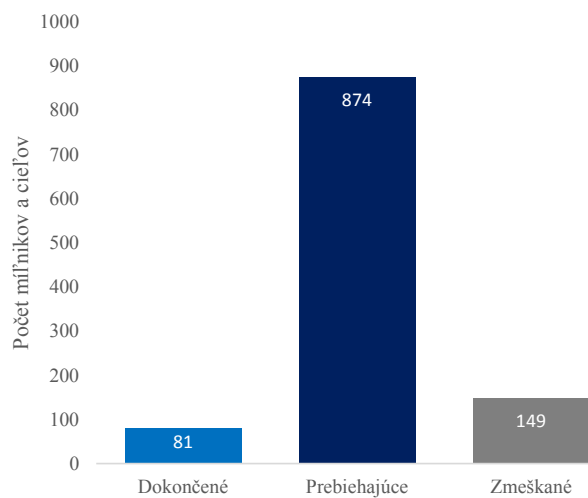
¹² Stav plnení budúcich míľnikov a cieľov (t. j. tých, ktorých dosiahnutie je naplánované v štvrtroku dňa podávania správy a v troch nasledujúcich štvrtrokoch) môže byť „dokončené“, „prebiehajúce“ alebo „zmeškané“.

si vyžaduje istý čas a takéto ciele sú obvykle zriedkavejšie uvádzané v prvých harmonogramoch žiadostí o platbu, a to aj vtedy, keď sa ich skutočná realizácia už mohla začať. Pokrok v oblasti investícií je však teraz viditeľnejší, pričom viac míľnikov a cieľov týkajúcich sa investícií než reforiem je na dobrej ceste k ich dokončeniu v nasledujúcich 12 mesiacoch (obrázok 3). Toto je očakávaný vývoj v pôsobnosti mechanizmu, keďže vykonávanie prebieha postupne od míľnikov a cieľov zameraných viac na reformy k míľnikom a cieľom zameraným viac na investície.

Obrázok 1: Pokrok v dosahovaní minulých míľnikov a cieľov za obdobie 1. štvrťrok 2020 až 1. štvrťrok 2023

Obrázok 2: Pokrok v dosahovaní budúcich míľnikov a cieľov za obdobie 2. štvrťrok 2023 až 2. štvrťrok 2024

Zdroj: Európska komisia.

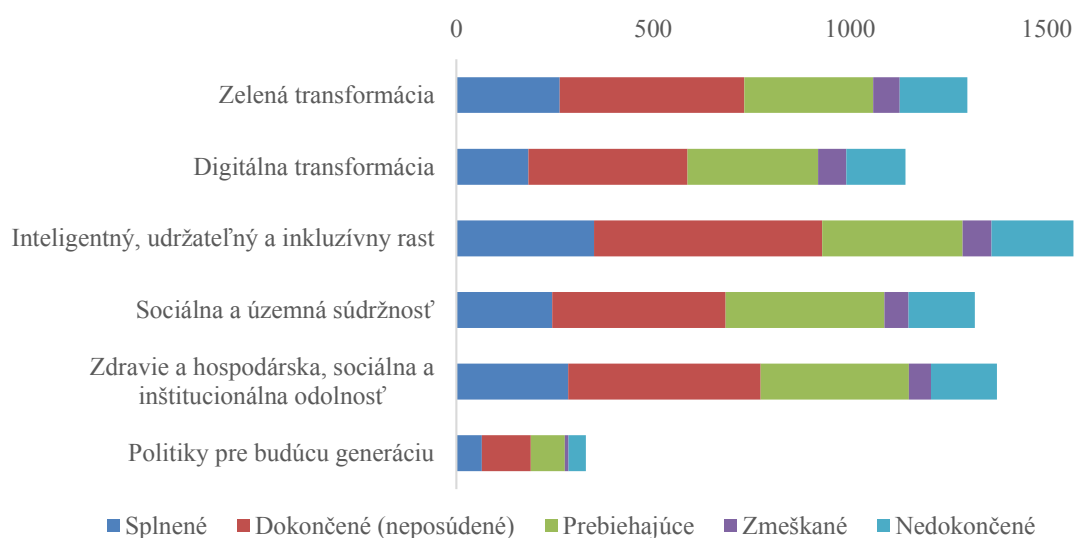
Obrázok 3: Pokrok v dosahovaní míľnikov a cieľov v súvislosti s reformami a investíciami

Zdroj: Európska komisia.

Zdá sa, že míľniky a ciele sa v súvislosti so všetkými šiestimi piliermi politiky mechanizmu¹³, podľa polročne oznamovaných údajov, **dosahujú porovnateľne**. Najväčší pokrok sa oznamoval v prípade opatrení, ktoré prispievajú k pilieru 3 „inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast“, pilieru 5 „zdravie a hospodárska, sociálna a inštitucionálna odolnosť“ a pilieru 4 „sociálna a územná súdržnosť“ (obrázok 4). Tieto piliere – spolu s pilierom 1 „zelená transformácia“ – podporuje najvyšší počet opatrení, takže neprekvapuje, že zaznamenávajú najväčší pokrok.

Obrázok 4: Pokrok v dosahovaní míľnikov a cieľov podľa pilierov Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti

Zdroj: Európska komisia.

Hoci počet míľnikov a cieľov, ktoré boli oznámené ako zmeškané, je celkovo malý, oblasti¹⁴ prípravy politík, nových verejných služieb a postupov, ako aj modernizácie infraštruktúry meškajú s realizáciou častejšie (obrázok 5) podľa polročného podávania správ. Vzhľadom na to, že tieto tri oblasti pokrývajú veľký počet míľnikov a cieľov v tomto vykazovacom období, zmeškanie nemusí byť významné ani neprimerané v porovnaní s inými oblasťami.

Pri vysvetľovaní meškania členské štáty uvádzali ťažkosti s plnením konečných termínov na podpis zmlúv a nepredvídané oneskorenia stavebných prác. Vo všeobecnosti členské štáty dôsledne podrobne nevysvetlili meškanie a všeobecne ho ani nepovažovali za podstatné.

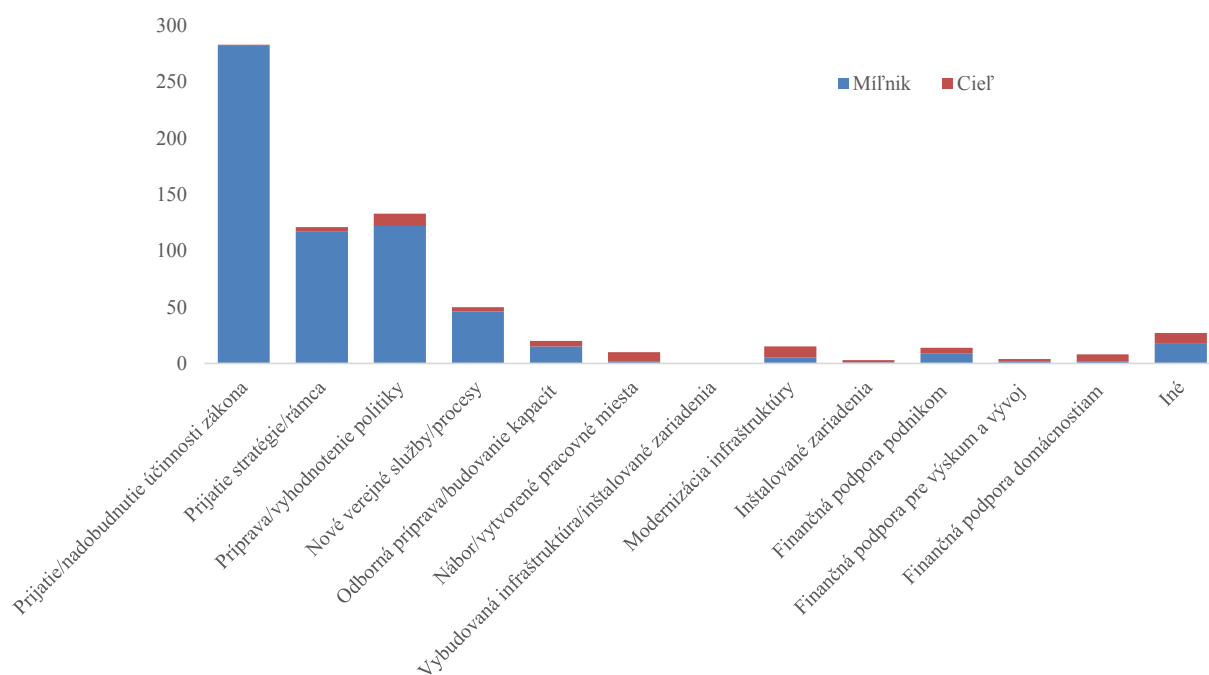
Aj keď sa orientačné cieľové dátumy niektorých míľnikov a cieľov zmeškali, iné sa presunuli na skôr. Podľa posledného kola polročných vykazovaných údajov zmeškanie

¹³ Tento graf znázorňuje počet míľnikov a cieľov vychádzajúci z metodiky označovania podľa pilierov uplatňovanej v hodnotiacej tabuľke obnovy a odolnosti. Na základe metodiky Komisie sa každé opatrenie označuje podľa jednej primárnej a jednej sekundárnej oblasti politiky, a to na základe zoznamu oblastí politiky prepojených so šiestimi piliermi. V dôsledku toho každý míľnik a cieľ súvisí s viacerými piliermi.

¹⁴ Zatriedenie míľnikov a cieľov v tomto odseku vypracovala Európska komisia a členské štáty ho takto neuvádzajú pri vykonávaní polročných oznámení.

cieľového dátumu na splnenie oznamovaného členskými štátmi najčastejšie ovplyvňuje míľniky a ciele, ktoré sa pôvodne mali dosiahnuť v roku 2022 (tabuľka 3), so strednou dĺžkou oznámeného zmeškania 181 dní. Zdá sa, že míľniky a ciele, ktorých dosiahnutie bolo pôvodne naplánované na rok 2023, majú aktuálne menšie oneskorenie. Za zmienku stojí aj to, že cieľový dátum splnenia viacerých míľnikov a cieľov bol presunutý na skôr¹⁵.

Obrázok 5: Druh zmeškaných míľnikov a cieľov

Poznámka: Zatriedenie míľnikov a cieľov na uvedenom obrázku vypracovala Európska komisia a členské štáty ho takto neuvádzajú pri vykonávaní polročných oznámení.

Zdroj: Európska komisia.

Tabuľka 3: Počet a stredná dĺžka míľnikov a cieľov s neskoro alebo predčasne oznámeným cieľovým dátumom splnenia v prípade reforiem a investícií

			Pôvodný cieľový dátum splnenia				
			2020	2021	2022	2023	2024
Míľniky a ciele, v prípade ktorých členské štáty zmeškali oznámený dátum splnenia	Reformy	Počet míľnikov a cieľov	8	51	135	40	2
		Stredná dĺžka oneskorenia (v dňoch)	48,5	91	181	182,5	320
	Investície	Počet míľnikov a cieľov	0	32	139	59	7
		Stredná dĺžka oneskorenia (v dňoch)	n/a	120	181	274	275
Míľniky a ciele, pri ktorých členské štáty oznámili skorší dátum splnenia	Reformy	Počet míľnikov a cieľov	5	20	20	14	1
		Stredná dĺžka predstihu (v dňoch)	115	149	246	308	366
	Investície	Počet míľnikov a cieľov	0	7	20	21	4
		Stredná dĺžka predstihu (v dňoch)	n/a	131	318	365	458

¹⁵ Oznámený cieľový dátum splnenia takýchto míľnikov a cieľov je najmenej o štvrtý rok (t. j. 91 dní) skôr ako pôvodne navrhnutý dátum vo vykonávanom rozhodnutí Rady o schválení posúdenia plánu obnovy a odolnosti členského štátu.

Poznámka: Táto tabuľka vychádza z údajov poskytnutých v súvislosti s polročným podávaním správ, v rámci ktorého členské štáty oznamujú pokrok v plnení budúcich míľnikov a cieľov až do 2. štvrťroku 2024. V dôsledku toho nie sú k dispozícii žiadne údaje o možnom zmeškaní míľnikov a cieľov, ktoré sa majú dosiahnuť v rokoch 2025 a 2026. Míľniky a ciele sa považujú za dosiahnuté v predstihu, keď sa dosiahi v štvrťroku, ktorý predchádza štvrťroku, ktorý bol pôvodne cieľový.

Zdroj: Európska komisia.

Výkonnosť mechanizmu na základe spoločných ukazovateľov

Spoločné ukazovatele ukazujú pokrok v realizácii plánov obnovy a odolnosti smerom k spoločným cieľom a celkovú výkonnosť mechanizmu. Hoci v rámci mechanizmu splnenie míľnikov a cieľov predstavuje kľúčovú metriku v realizácii každého plánu obnovy a odolnosti, spoločné ukazovatele predstavujú súbor 14 ukazovateľov, ktoré boli stanovené v delegovanom nariadení Komisie (EÚ) 2021/2106¹⁶ z 28. septembra 2021 na ilustráciu celkovej výkonnosti a pokroku mechanizmu smerom k jeho cieľom¹⁷.

Členské štáty podávajú polročne správy o svojom pokroku v súvislosti so spoločnými ukazovateľmi. Podľa delegovaného nariadenia 2021/2106 členské štáty podávajú správy do 28. februára (za vykazovacie obdobie od júla do decembra predchádzajúceho roku) a do 31. augusta (za vykazovacie obdobie od januára do júna toho istého roku). Komisia uverejňuje údaje o spoločných ukazovateľoch v hodnotiacej tabuľke obnovy a odolnosti¹⁸ po vykonaní kontroly niekoľkých údajov v záujme zaistenia porovnateľnosti údajov¹⁹. V súlade s požiadavkami delegovaného nariadenia, ak sa údaje uverejňujú na úrovni každého členského štátu, uvádzajú sa v relatívnom vyjadrení.

Z údajov doteraz oznámených členskými štátmi vyplýva, že mechanizmus už dosiahol značný pokrok v súvislosti so spoločnými ukazovateľmi a vo všetkých pilieroch politiky. Dodnes boli preskúmané a v hodnotiacej tabuľke obnovy a odolnosti zverejnené údaje z troch kôl podávania správ, ktoré sa vzťahujú na pokrok dosiahnutý v období od februára 2020 do decembra 2022. Keďže spoločné ukazovatele sú určené na zachytenie pokroku dosiahnutého v praxi, skoršie etapy vykonávania opatrení v plánoch obnovy a odolnosti často nie sú zohľadnené v údajoch. Na obrázku 6 je zobrazený súčasný stav pokroku v súvislosti so spoločnými ukazovateľmi, pričom vyjadruje významné úspechy pri dosahovaní cieľov mechanizmu a kľúčových priorít EÚ.

Napríklad do decembra 2022 sa už dosiahol približne 22 miliónov megawatthodín (MWh) úspor ročnej spotreby energie vďaka podpore v rámci mechanizmu (obrázok 7). Zníženie našej spotreby energie a zvýšenie energetickej efektívnosti sú medzi najvyššími prioritami EÚ a zároveň sú podmienkou prechodu na čistú energiu a spoločný ukazovateľ č. 1 zachytáva zníženie ročnej spotreby primárnych zdrojov energie dosiahnutej s podporou

¹⁶ Delegované nariadenie Komisie (EÚ) 2021/2106 z 28. septembra 2021, ktorým sa dopĺňa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, stanovením spoločných ukazovateľov a podrobných prvkov hodnotiacej tabuľky obnovy a odolnosti.

¹⁷ Vzťahujú sa na prvky, ktoré sú spoločné pre väčšinu plánov obnovy a odolnosti, ale nie sú určené na zachytenie všetkých aspektov plánov vzhľadom na ich výraznú heterogénnosť a obmedzený počet.

¹⁸ Pozri https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html.

¹⁹ Komisia nemá žiadny dôvod na audit alebo overovanie kvality údajov, ktoré predložili členské štáty, ani na zmenu alebo odmietnutie konkrétnej správy členských štátov.

mechanizmu. V tejto súvislosti doteraz dosiahnuté úspory energie približne zodpovedajú inštalovanému elektrickému výkonu v Belgicku. Príkladmi sú zníženia spotreby energie v budovách, školách, nemocniciach alebo v podnikoch.

Do decembra 2022 sa v rámci mechanizmu pomohlo 1,43 milióna podnikom v podobe peňažnej alebo materiálnej podpory (obrázok 8). Kríza spôsobená ochorením COVID-19 vážne ovplyvnila celé hospodárstvo EÚ a touto krízou trpeli predovšetkým malé a stredné podniky (MSP). Pri pohľade na podporu poskytovanú na posilnenie hospodárstiev EÚ a pomoc podnikom spoločný ukazovateľ č. 9 ukazuje počet podnikov podporených opatreniami v rámci mechanizmu.

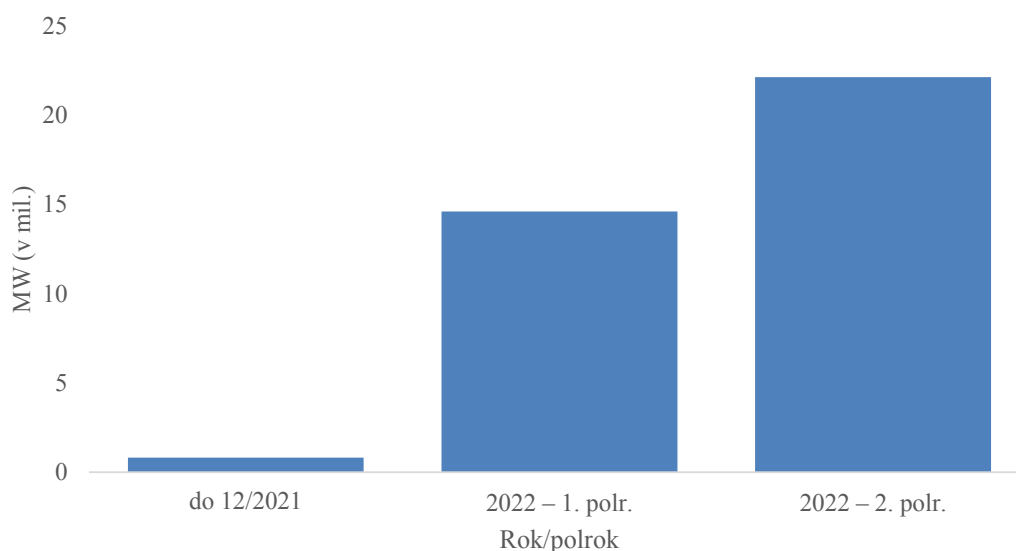
Obrázok 6: Stav pokroku v súvislosti so spoločnými ukazovateľmi²⁰

Zdroj: Hodnotiaca tabuľka obnovy a odolnosti.

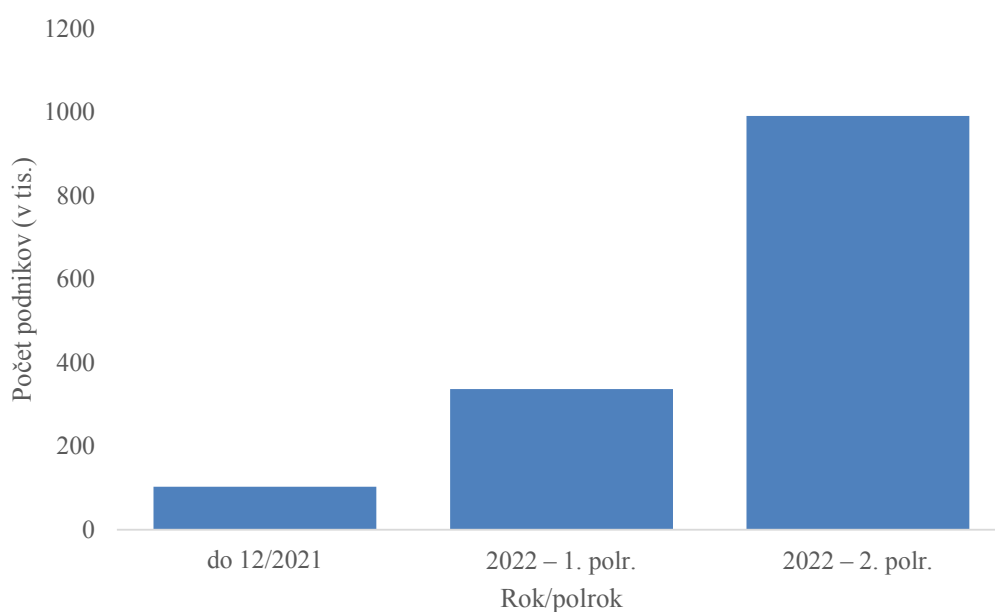
²⁰ Údaje na nasledujúcom obrázku zodpovedajú údajom, ktoré poskytli členské štáty počas februárového kola podávania správ v roku 2023 a týkali sa obdobia od februára 2020 do decembra 2022. Ďalšie informácie možno nájsť v hodnotiacej tabuľke obnovy a odolnosti.

Obrázok 7: Vývoj úspor ročnej spotreby primárnych zdrojov energie v MWh/rok

Zdroj: Hodnotiaca tabuľka obnovy a odolnosti.

Obrázok 8: Vývoj počtu podporených podnikov

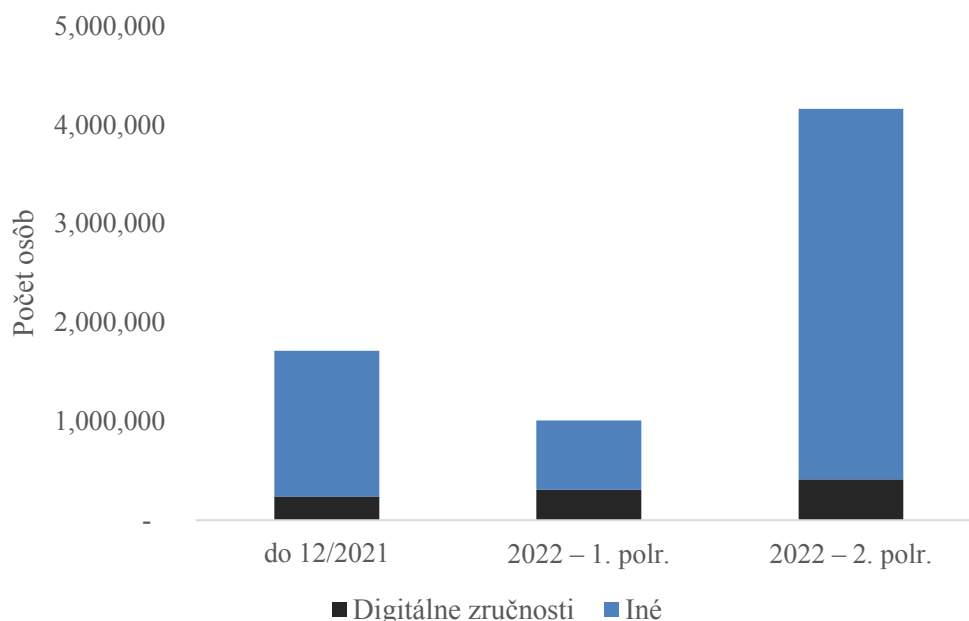

Zdroj: Hodnotiaca tabuľka obnovy a odolnosti.

V druhej polovici roku 2022 získalo odbornú prípravu s podporu v rámci mechanizmu viac ako 4 milióny ľudí (obrázok 9). Kríza spôsobená ochorením COVID-19 vážne narušila aj systémy vzdelávania a odbornej prípravy EÚ a spoločný ukazovateľ č. 10 vyjadruje príspevok mechanizmu k vzdelávaniu a odbornej príprave a k rozvoju zručností, a to uvedením počtu účastníkov v procese vzdelávania a odbornej prípravy vďaka podpore prijatej prostredníctvom opatrení mechanizmu. Reformy a investície do vzdelávania a odbornej prípravy sú základom prípravy občanov na dnešné výzvy, najmä na digitálnu a zelenú transformáciu a na zabezpečenie toho, aby mali možnosť rozvíjať zručnosti, ktoré potrebujú.

Osobitná pozornosť sa venuje odbornej príprave na zlepšenie digitálnych zručností z hľadiska ich rastúceho významu na trhu práce a v spoločnosti.

Obrázok 9: Vývoj počtu účastníkov v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy

Zdroj: Hodnotiaca tabuľka obnovy a odolnosti.

2.2. Zvýšená transparentnosť pri posudzovaní žiadostí o platbu

Finančné prostriedky z mechanizmu možno vyplatiť iba pod podmienkou uspokojivo splnených príslušných míľnikov a cieľov, na ktoré sa vzťahuje žiadosť o platbu, podľa článku 24 nariadenia o mechanizme. Posúdenie míľnikov a cieľov Komisiou je kľúčovým prvkom mechanizmu a vyžaduje si podrobnú analýzu na určenie toho, či členské štáty uspokojivo splnili svoje povinnosti.

V oznámení o druhom výročí Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti uverejnenom 21. februára 2023²¹ Komisia zvýšila predvídateľnosť a transparentnosť predstavením vykonávacích nástrojov použitých počas posudzovania žiadostí o platby. V oznámení a prílohách k nemu je uvedený podrobný opis rámca použitého na posudzovanie míľnikov a cieľov aj metodiky pozastavenia platieb.

Rámec na posudzovanie míľnikov a cieľov podľa nariadenia o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti

Vo februári 2023 Komisia uverejnila svoj rámec na posudzovanie uspokojivého splnenia míľnikov a cieľov na podporu toho, aby vnútroštátne orgány, zainteresované strany a široká verejnosť pochopili spôsob, akým sa hodnotí vykonávanie opatrení podporovaných z mechanizmu pred každým vyplatením prostriedkov.

²¹ Pozri [COM\(2023\) 99 final](#).

Uspokojivé splnenie míľníkov a cieľov sa posudzuje na základe vykonávacích rozhodnutí Rady, ktorými sa schvaľujú plány obnovy a odolnosti. Komisia vychádza z opisu každého míľníka a cieľa z hľadiska jeho kontextu a účelu na účely určenia požiadaviek, ktoré musia členské štáty splniť. Potom na základe náležitých odôvodnení poskytnutých členskými štátmi stanoví, či bol konkrétny míľník alebo cieľ uspokojivo splnený. Pri obmedzenom počte okolností a v súlade s uplatnením zásady *de minimis* možno akceptovať minimálne odchýlky v súvislosti so sumami, formálnymi požiadavkami, načasovaním alebo obsahovou stránkou. Úplná metodika predstavujúca rámec, o ktorý sa Komisia opiera pri vykonávaní posudzovania žiadosti o platbu, je uvedená v prílohe I k oznámeniu uverejnenému 21. februára 2023²².

Postup pozastavenia platby

Vo februári 2023 uverejnila Komisia aj svoju metodiku na určenie sumy, ktorá sa musí pozastaviť, ak míľník alebo cieľ nie je uspokojivo splnený, a to s plným ohľadom na zásady rovnakého zaobchádzania a proporcionality. V nariadení o mechanizme sa zohľadňujú výnimočné okolnosti, keď sa členské štáty môžu stretnúť s omeškami pri výkone opatrení, čím sa ovplyvní včasné splnenie niektorých míľníkov a cieľov. Tieto situácie by nemali brániť vykonaniu platieb pre míľníky a ciele, ktoré boli uspokojivo splnené²³. V nariadení sa teda stanovuje mechanizmus, ktorý členským štátom poskytuje dodatočný čas (až šesť mesiacov) na splnenie príslušného míľníka alebo cieľa. V takejto situácii nariadenie o mechanizme poskytuje Komisii možnosť čiastočne alebo úplne pozastaviť platby, a tak zabezpečiť aj dodržanie zásady správneho finančného riadenia.

Pozastavenie platieb umožňuje členským štátom predložiť žiadosť o platbu aj vtedy, keď ešte nie sú splnené všetky míľníky a ciele. Postup pozastavenia (obrázok 10) poskytuje členským štátom čas na splnenie príslušných míľníkov a cieľov, ktoré sa považujú za nesplnené, do šiestich mesiacov po prijatí rozhodnutia o pozastavení. Ak členský štát napokon nie je schopný splniť príslušný míľník alebo cieľ v tejto šesťmesačnej lehote, jeho finančný príspevok alebo úverová podpora sa natrvalo zníži v súlade s článkom 24 ods. 6 nariadenia o mechanizme. Úplná metodika s podrobným výpočtom sumy, ktorá sa má pozastaviť, je uvedená v prílohe II k oznámeniu uverejnenému 21. februára 2023.

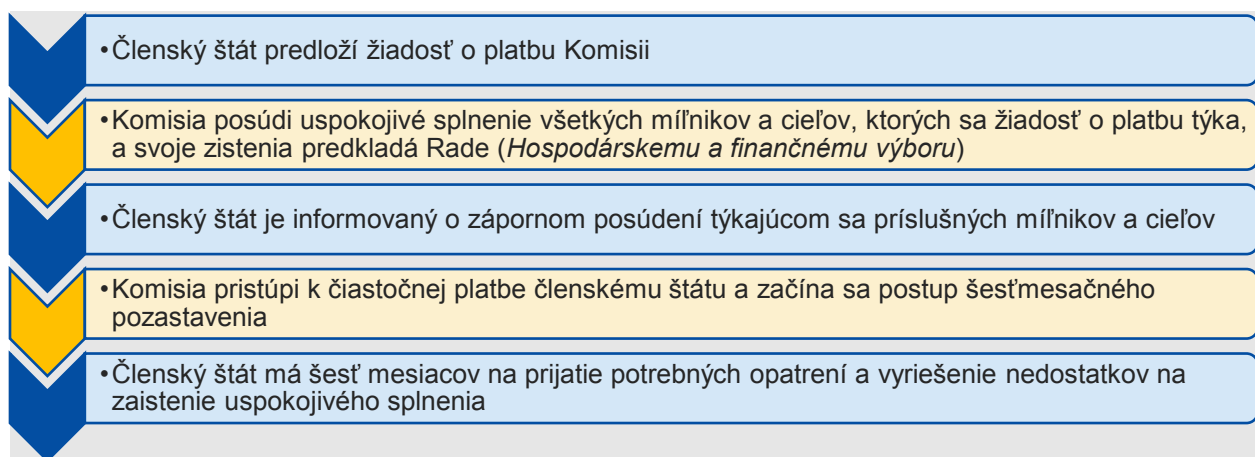
V roku 2023 sa Komisia stretla s prvými prípadmi neuspokojivého plnenia²⁴. V každom prípade Komisia v liste dotknutému členskému štátu uviedla dôvod, pre ktorý sa míľníky alebo ciele považovali za nesplnené, a súvisiacu sumu, ktorá sa má pozastaviť v súlade s postupmi stanovenými v nariadení o mechanizme. Dotknutý členský štát má prednostné právo prerokovať tieto informácie s Hospodárskym a finančným výborom (HFV). Dotknuté členské štáty sa doteraz podelili o obsah svojho listu s HFV.

²² Pozri [COM\(2023\) 99 final](#).

²³ Čiastočné pozastavenie nie je možné v prípade nesplnenia míľníkov alebo cieľov týkajúcich sa kontrolného systému členského štátu, ktorý je potrebný na ochranu finančných záujmov Únie. Takýto prípad vždy vedie k pozastaveniu celej splátky a všetkých budúcich splátok, kým nedôjde k náprave nesplnenia.

²⁴ V prípade litovskej žiadosti o platbu pozri https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_23_1286.

Obrázok 10: Postup pozastavenia platieb

Zdroj: Európska komisia.

2.3. Zrušenie míľnikov a cieľov v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti

V súlade s druhou vetou článku 24 ods. 3 nariadenia o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti „[u]spokojivé splnenie míľnikov a cieľov predpokladá, že dotknutý členský štát nezrušil opatrenia týkajúce sa predtým uspokojivo splnených míľnikov a cieľov“.

Dnes Komisia spoločne s touto správou uverejňuje svoj rámec uplatňovania tohto ustanovenia (pozri prílohu II). Rámec rieši odporúčania Európskeho dvora audítorov²⁵ a poskytuje právnu istotu a transparentnosť postupu, ktorý sa má dodržať v prípade zrušenia, pričom zaisťuje nepretržité vykonávanie mechanizmu a ochranu finančných záujmov EÚ. Komisia môže preskúmať a zmeniť túto metodiku, keď získa ďalšie skúsenosti s jej uplatňovaním.

2.4. Revízia plánov obnovy a odolnosti

V pláne REPowerEU sa uznáva, že mechanizmus môže zohrať dôležitú úlohu pri dosahovaní bezpečnej, cenovo dostupnej a čistej energie, a zmenené nariadenie o mechanizme nadobudlo účinnosť vo februári 2023 ako reakcia Komisie na posledný vývoj v oblasti cien energie a geopolitiky. Nariadenie o mechanizme bolo teda zmenené s cieľom podporiť nové alebo rozšírené reformy a investície zamerané na diverzifikáciu dodávok energie (najmä fosílnych palív), zvýšenie úspor energie, urýchlenie prechodu na čistú energiu a napokon na zvýšenie odolnosti, bezpečnosti a udržateľnosti energetického systému Únie. V záujme využitia dodatočných finančných prostriedkov sa v nariadení o mechanizme členské štáty vyzývajú, aby revidovali svoje plány obnovy a odolnosti s cieľom doplniť nové alebo „rozšírené“ reformy a investície týkajúce sa energetiky prostredníctvom špecializovanej „kapitoly REPowerEU“. Zmeneným nariadením sa takisto zavádza súbor cieľov REPowerEU, ktoré by sa týmito doplnenými opatreniami mali dosiahnuť (pozri článok 21c zmeneného nariadenia o mechanizme).

²⁵ Osobitná správa 07/2023: Koncepcia systému Komisie na kontrolu Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti.

Urýchlená realizácia plánov obnovy a odolnosti zostáva hlavnou prioritou a revízie týchto plánov a predkladanie kapitol REPowerEU by nemali brániť členským štátom v dodržiavaní harmonogramov stanovených vo vykonávacích rozhodnutiach Rady. Členské štáty by mali naďalej vynakladať všetko možné úsilie na včasné predkladanie žiadostí o platby a zabezpečovať pokrok v reformách a investíciách, čo umožní včasné výplaty prostriedkov.

Od nadobudnutia účinnosti zmeneného nariadenia o mechanizme vo februári 2023 predložilo 20 členských štátov svoje upravené plány obnovy a odolnosti spolu s kapitolami REPowerEU, čo prispeje k prechodu členských štátov na obnoviteľné zdroje energie, zvýšeniu energetickej efektívnosti a zníženiu závislosti Európy od ruských fosílnych palív.

Aktuálny stav úpravy plánov obnovy a odolnosti a predkladania kapitol REPowerEU

Členské štáty môžu Komisii predložiť odôvodnenú žiadosť o predloženie návrhu na zmenu alebo nahradenie svojich existujúcich plánov obnovy a odolnosti na základe štyroch dôvodov revízie²⁶. Po prvé, členské štáty by mali navrhnúť nové alebo „rozšírené“ reformy a investície týkajúce sa energetiky prostredníctvom špecializovanej „kapitoly REPowerEU“. Po druhé, členské štáty môžu podľa článku 18 ods. 2 navrhnúť úpravu svojich opatrení nahor alebo nadol podľa aktualizovaného maximálneho finančného príspevku uverejneného 30. júna 2022. Po tretie, členské štáty majú možnosť požiadať o zmenu svojho plánu, ak jeden alebo viac míľnikov a cieľov v ich pláne obnovy a odolnosti už nemôžu dosiahnuť pre objektívne okolnosti v súlade s článkom 21 nariadenia o mechanizme. Členské štáty napokon mali do 31. augusta 2023 požiadať o podporu v rámci úverového komponentu mechanizmu a podľa toho revidovať svoje plány a predložiť ich Komisii na posúdenie. Viac informácií o úverovom komponente je v nasledujúcom oddiele.

Do 1. septembra 2023 dostala Komisia 25 upravených plánov obnovy a odolnosti a 20 kapitol REPowerEU (tabuľka 4). Rada prijala osem upravených plánov obnovy a odolnosti (Nemecka, Estónska, Írska, Francúzska Luxemburska, Malty, Slovenska a Fínska), z nich štyri (Estónska, Francúzska, Malty a Slovenska) obsahovali kapitoly REPowerEU. V čase prípravy tejto výročnej správy posudzovala Komisia úpravy navrhnuté 16 členskými štátmi. V tabuľke 5 je prehľad právnych základov, ktoré členské štáty použili na zmenu svojich plánov obnovy a odolnosti v súlade s nariadením o mechanizme.

Tabuľka 4: Prehľadová tabuľka predkladania upravených plánov obnovy a odolnosti a kapitol REPowerEU²⁷

	Dátum predloženia	Predloženie kapitoly REPowerEU	Dátum kladného posúdenia Komisiou	Dátum prijatia Radou
Belgicko	20. júla 2023	áno	posúdenie prebieha	
Bulharsko				
Česko	30. júna 2023	áno	posúdenie prebieha	

²⁶ Ďalšie informácie o postupe úpravy existujúcich plánov a spôsoboch vypracovania kapitol REPowerEU možno nájsť v oznámení Komisie s názvom Usmernenie k plánom obnovy a odolnosti v kontexte plánu REPowerEU ([2023/C 80/01](#)).

²⁷ Koncový dátum 1. septembra 2023 (vrátane).

	Dátum predloženia	Predloženie kapitoly REPowerEU	Dátum kladného posúdenia Komisiou	Dátum prijatia Radou
Dánsko	31. mája 2023	áno	posúdenie prebieha	
Nemecko	9. decembra 2022	nie	17. januára 2023	14. februára 2023
Estónsko	9. marca 2023	áno	12. mája 2023	16. júna 2023
Írsko	22. mája 2023	nie	26. júna 2023	14. júla 2023
Grécko	31. augusta 2023	áno	posúdenie prebieha	
Španielsko	6. júna 2023	áno	posúdenie prebieha	
Francúzsko	20. apríla 2023	áno	26. júna 2023	14. júla 2023
Chorvátsko	31. augusta 2023	áno	posúdenie prebieha	
Taliansko	11. júla 2023	nie	28. júla 2023	ešte neprijaté
	7. augusta 2023	áno	posúdenie prebieha	
Cyprus	1. septembra 2023	áno	posúdenie prebieha	
Lotyšsko				
Litva	30. júna 2023	áno	posúdenie prebieha	
Luxembursko	11. novembra 2022	nie	9. decembra 2022	17. januára 2023
Maďarsko	31. augusta 2023	áno	posúdenie prebieha	
Malta	26. apríla 2023	áno	26. júna 2023	14. júla 2023
Holandsko	6. júla 2023	áno	posúdenie prebieha	
Rakúsko	14. júla 2023	áno	posúdenie prebieha	
Poľsko	31. augusta 2023	áno	posúdenie prebieha	
Portugalsko	26. mája 2023	áno	posúdenie prebieha	
Rumunsko				
Slovinsko	14. júla 2023	áno	posúdenie prebieha	
Slovensko	26. apríla 2023	áno	26. júna 2023	14. júla 2023
Fínsko	26. januára 2023	nie	28. februára 2023	7. marca 2023
Švédsko	24. augusta 2023	áno	posúdenie prebieha	

Zdroj: Európska komisia.

Tabuľka 5: Právny základ použitý členskými štátmi pri úprave plánov obnovy a odolnosti

	Doplnenie kapitoly REPowerEU (článok 21c)	Úprava po aktualizácii maximálneho finančného príspevku (článok 18 ods. 2)	Zmena z dôvodu objektívnych okolností (článok 21)	Doplnenie opatrení na účely dodatočných úverov z mechanizmu (článok 14)
Belgicko	•	•	•	•
Bulharsko				
Česko	•	•	•	•
Dánsko	•			
Nemecko			•	
Estónsko	•	•	•	
Írsko			•	
Grécko	•		•	•
Španielsko	•	•	•	•
Francúzsko	•	•	•	
Chorvátsko	•	•	•	•
Taliansko	•	•	•	
Cyprus	•	•	•	
Lotyšsko				
Litva	•	•	•	•
Luxembursko		•		
Maďarsko	•		•	•
Malta	•	•	•	
Holandsko	•		•	
Rakúsko	•		•	

	Doplnenie kapitoly REPowerEU (článok 21c)	Úprava po aktualizácii maximálneho finančného príspevku (článok 18 ods. 2)	Zmena z dôvodu objektívnych okolností (článok 21)	Doplnenie opatrení na účely dodatočných úverov z mechanizmu (článok 14)
Poľsko	•	•	•	•
Portugalsko	•	•	•	•
Rumunsko				
Slovinsko	•	•	•	•
Slovensko	•	•	•	
Fínsko		•		
Švédsko	•	•		

Zdroj: Európska komisia.

Revidovaná nenávratná podpora v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti

Podľa článku 18 ods. 2 nariadenia o mechanizme môžu členské štáty aktualizovať svoje plány obnovy a odolnosti podľa aktualizovaného maximálneho finančného príspevku uverejneného 30. júna 2022. Členské štáty, ktoré majú znížený maximálny finančný príspevok, môžu zodpovedajúcim spôsobom revidovať svoje plány. Členské štáty, ktoré majú zvýšený maximálny finančný príspevok, môžu tieto dodatočné zdroje využiť na financovanie investícií a reforiem zaradených v ich revidovaných plánoch alebo kapitole REPowerEU. V tabuľke 6 je uvedený prehľad zmeny nenávratnej finančnej podpory členskými štátmi podľa článku 18.

Tabuľka 6: Zmena nenávratnej finančnej podpory podľa článku 18 nariadenia o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti

	Zmena nenávratnej finančnej podpory podľa článku 18 (v EUR, bežné ceny)
Belgicko	-1 400 569 368
Bulharsko	-578 533 524
Česko	603 614 884
Dánsko	-122 251 741
Nemecko	2 405 023 531
Estónsko	-106 027 582
Írsko	-74 597 916
Grécko	-343 234 449
Španielsko	7 701 317 190
Francúzsko	-1 919 823 196
Chorvátsko	-785 114 933
Taliansko	143 242 804
Cyprus	-90 187 539
Lotyšsko	-128 150 411
Litva	-125 059 297
Luxembursko	-10 834 458
Maďarsko	-1 363 094 805
Malta	-58 127 595
Holandsko	-1 253 935 169
Rakúsko	289 454 205
Poľsko	-1 330 690 569
Portugalsko	1 633 096 593
Rumunsko	-2 119 187 698
Slovinsko	-285 970 648
Slovensko	-322 838 535
Fínsko	-263 289 938

Zmena nenávratnej finančnej podpory podľa článku 18 (v EUR, bežné ceny)	
Švédsko	-107 279 840

Zdroj: Európska komisia.

Úvery v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti

Na financovanie nových investícií a reforiem zahrnutých v kapitole REPowerEU môžu členské štáty využiť aj veľmi výhodné podmienky financovania úvermi v rámci mechanizmu, o ktoré mali požiadať do 31. augusta 2023. V tabuľke 7 je uvedený prehľad žiadostí (vrátane výšky úverov) predložených členskými štátmi v zákonnej lehote. Tieto informácie boli 1. septembra 2023 oznámené aj Európskemu parlamentu a Rade.

Tabuľka 7: Úvery, o ktoré členské štáty požiadali do 31. augusta 2023

	Suma viazaných úverov v rámci prvých plánov obnovy a odolnosti (v EUR, bežné ceny)	Suma dodatočných požadovaných úverov s revíziou plánov obnovy a odolnosti (v EUR, bežné ceny)	Celková suma úverov, ktoré sa majú viazať* (v EUR, bežné ceny)	Dosiahnutie alebo prekročenie stropu 6,8 % HND
Belgicko		264 200 000	264 200 000	nie
Bulharsko				nie
Česko		818 100 000	818 100 000	nie
Dánsko				nie
Nemecko				nie
Estónsko				nie
Írsko				nie
Grécko	12 727 538 920	5 000 000 000	17 727 538 920	áno
Španielsko		84 267 050 000	84 267 050 000	nie
Francúzsko				nie
Chorvátsko		4 442 508 187	4 442 508 187	áno
Taliansko	122 601 810 400		122 601 810 400	áno
Cyprus	200 320 000		200 320 000	nie
Lotyšsko				nie
Litva		1 722 000 000	1 722 000 000	nie
Luxembursko				nie
Maďarsko		3 920 000 000	3 920 000 000	nie
Malta				nie
Holandsko				nie
Rakúsko				nie
Poľsko	11 506 500 000	23 034 803 518	34 541 303 518	áno
Portugalsko	2 699 000 000	3 191 756 353	5 890 756 353	nie
Rumunsko	14 942 153 000		14 942 153 000	áno
Slovinsko	705 370 000	587 000 000	1 292 370 000	nie
Slovensko				nie
Fínsko				nie
Švédsko				nie
EÚ27	165 382 692 320	127 247 418 058	292 630 110 378	

Poznámka: *Žiadosti o úver predložené do 31. augusta 2023 ešte musí posúdiť Komisia v súlade s článkom 19 nariadenia o mechanizme a revidované plány musí schváliť Rada. V tejto tabuľke je preto iba predbežný prehľad, o akú celkovú výšku úverov viazaných v rámci mechanizmu by mohlo ísť.

Zdroj: Európska komisia.

V rámci plánu REPowerEU budú mať členské štáty v rokoch 2023 a 2024 možnosť predbežného financovania v dvoch tranžiach. Toto bude možné po predložení kapitoly REPowerEU pod podmienkou, že Rada prijme príslušné vykonávacie rozhodnutia Rady do 31. decembra 2023. V prípade opatrení uvedených v kapitolách REPowerEU budú môcť členské štáty požiadať o predbežné financovanie do výšky 20 % dodatočných zdrojov financovania plánu REPowerEU z predaja kvót v rámci systému EÚ na obchodovanie s emisiami (ETS) a prevodov z pobrexitovej adaptačnej rezervy (BAR), zvýšené pridelené finančné prostriedky v rámci mechanizmu, aktualizované do júna 2022, a v rámci zvyšného úverového komponentu mechanizmu.

2.5. Aktuálny stav financovania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti

Aktuálny stav financovania z nástroja NextGenerationEU

V rámci nástroja NextGenerationEU môže Komisia od polovice roku 2021 do roku 2026 získať až 806,9 miliardy EUR prostredníctvom emisie dlhopisov EÚ. EÚ sa tak v tomto období stane jedným z najväčších emitentov dlhu denominovaného v eurách. Komisia tak napriek volatilitě trhu v minulom roku dokázala včas splniť všetky svoje záväzky vyplácania v rámci nástroja NextGenerationEU a pokračovať v plnení svojich cieľov, pokiaľ ide o účinné a efektívne získavanie finančných prostriedkov na trhoch.

V júni 2022 oznámila Komisia svoj plán financovania na obdobie od júna do konca decembra 2022. V súlade s týmto plánom financovania Komisia získala pre potreby nástroja NextGenerationEU dodatočné dlhodobé financovanie vo výške 50 miliárd EUR, ktoré doplnila emisiou krátkodobých pokladničných poukážok EÚ. Vydávané dlhopisy boli kombináciou konvenčných a zelených dlhopisov pri plnom rešpektovaní rámca zelených dlhopisov NextGenerationEU. Týmito transakciami sa celková nesplatená suma dlhopisov NextGenerationEU zvýšila na 171 miliárd EUR, z toho 36,5 miliardy EUR sa získalo emisiou zelených dlhopisov. Celková suma nesplatených pokladničných poukážok EÚ ku koncu decembra bola 17 miliárd EUR²⁸.

Komisia v decembri 2022 oznámila svoj plán financovania na obdobie od januára do konca júna 2023, ktorý obsahoval operácie dlhodobého financovania až do výšky 80 miliárd EUR. Nakoniec emitovala dlhopisy EÚ vo výške 78 miliárd EUR s priemernou splatnosťou približne 14 rokov. V prvom polroku 2023 Komisia prostredníctvom aukcií uskutočňovaných raz za dva mesiace emitovala aj troj- a šesťmesačné pokladničné poukážky EÚ s cieľom uspokojiť potreby krátkodobého financovania, pričom nesplatené pokladničné poukážky EÚ ku koncu júna 2023 dosahovali objem 17,9 miliardy EUR. Na emitovanie 24

²⁸ Dlhopisy EÚ sú hlavným nástrojom Komisie na financovanie v rámci jej jednotného prístupu k financovaniu. Ich splatnosť je tri roky a viac. Na realizáciu svojho plánu financovania emituje Komisia dlhopisy EÚ s referenčnými dobami splatnosti (3, 5, 7, 10, 15, 20, 25, 30 rokov). Komisia začala emitovať pokladničné poukážky EÚ, cenné papiere s kratšou dobou splatnosti menej ako jeden rok v septembri 2021. Program pokladničných poukážok EÚ poskytuje Komisii ako emitentovi dodatočnú flexibilitu a podporuje likviditu jej cenných papierov. Pokladničné poukážky EÚ majú splatnosť tri až šesť mesiacov.

pokladničných poukážok EÚ sa použilo 12 aukcií, pričom každá z nich mala priemernú hodnotu približne 1 miliardu EUR.

Na základe týchto úspešných emisií bola EÚ schopná pokračovať v bezproblémovom financovaní plánov obnovy a odolnosti členských štátov prostredníctvom včasného vyplácania výnosov. Komisia vykonala všetky úhrady členským štátom v rámci mechanizmu hneď, ako sa stali splatnými, v priemere do šiestich pracovných dní od schválenia vyplatenia. K žiadnemu omeškaniu nedošlo.

Rámec zelených dlhopisov

V roku 2020 Komisia oznámila, že 30 % dlhopisov NextGenerationEU bude emitovaných ako zelené dlhopisy. Komisia týmto potvrdzuje záväzok udržateľného financovania a prináša na trh nové vysoko hodnotené a likvidné zelené aktívum, ktoré poskytuje prístup k zeleným investíciám pre široký okruh investorov a posilnilo úlohu Európskej únie a eura na trhoch udržateľného financovania.

Výnosmi zo zelených dlhopisov NextGenerationEU sa financuje podiel výdavkov súvisiacich s klímou v rámci mechanizmu. Každý členský štát musí venovať aspoň 37 % celkovej hodnoty svojho národného plánu obnovy a odolnosti na investície a reformy v oblasti klímy. Členské štáty prekročili tento cieľ s odhadovanými výdavkami v oblasti klímy aktuálne vo výške približne 40 %.

Komisia emitovala svoj prvý zelený dlhopis NextGenerationEU v októbri 2021. Komisia týmto 15-ročným dlhopisom získala 12 miliárd EUR, čo je doteraz najväčšia transakcia so zelenými dlhopismi.

Výdavky na zelené dlhopisy NextGenerationEU súvisia doteraz hlavne s energetickou efektívnosťou (47,6 % pridelených výdavkov) a čistou dopravou a infraštruktúrou (42 %). Adaptácia na zmenu klímy je treťou najväčšou kategóriou výdavkov (s 5,6 % výdavkov) spomedzi deviatich kategórií výdavkov, na ktoré možno prideliť výnosy zelených dlhopisov NextGenerationEU.

2.6. Kontroly a audit vykonávania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti

Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti je nástroj založený na výkonnosti. Platby Komisie členským štátom sa zakladajú na uspokojivom splnení vopred vymedzených míľnikov a cieľov stanovených v plánoch obnovy a odolnosti. Pre každý plán obnovy a odolnosti sa vo vykonávacom rozhodnutí Rady stanovuje súvisiaci súbor míľnikov a cieľov a príslušná suma každej splátky. V dôsledku toho je zákonnosť a správnosť platieb v rámci mechanizmu založená výhradne na uspokojivom splnení míľnikov a cieľov. Členské štáty sú prijímateľmi finančných prostriedkov z mechanizmu, ktoré sa po vyplatení stávajú súčasťou vnútroštátneho rozpočtu.

Rámec na kontrolu mechanizmu je prispôbený jedinečnej povahe mechanizmu ako výdavkového programu EÚ a stojí na dvoch hlavných pilieroch: na jednej strane na

zákonnosti a správnosti transakcií, za ktorú má hlavnú zodpovednosť Komisia, a na strane druhej na ochrane finančných záujmov Únie, za ktorú zodpovedajú najmä členské štáty, ale v prípade ktorej Komisia takisto vykonáva osobitné kontroly.

Komisia ďalej posilnila spoľahlivosť kontrolného rámca mechanizmu vrátane svojej audítorskej činnosti. Vo výsledkoch a zisteniach auditu sa neidentifikujú kritické ani vysoké riziká, ktoré by kvalifikovali vyhlásenie generálneho riaditeľa GR ECFIN o vierohodnosti v jeho výročnej správe o činnosti²⁹, ktorá sa vzťahuje na mechanizmus.

Kontroly zákonosti a správnosti záväzkov a platieb

Prostredie kontrol Komisie pozostáva z dvoch úrovní: *ex ante* kontrol pred vykonaním platby a *ex post* auditov po ňom.

Ak členský štát predloží žiadosť o platbu, Komisia posudzuje *ex ante* kontrolou uspokojivé splnenie každého míľnika a cieľa, ktorý členský štát označil ako dokončený. Dôkazy, ktoré poskytol členský štát na overenie uspokojivého splnenia míľnikov a cieľov posudzujú osobitné tímy pre jednotlivé krajiny zložené z útvarov Komisie. Komisia môže požiadať o doplňujúce informácie a môže rozhodnúť o vykonaní dodatočných kontrol v záujme získania potrebného doplňujúceho uistenia o dosiahnutí míľnikov a cieľov pred vykonaním platby. Ak niektoré míľniky a ciele neboli uspokojivo splnené, možno platbu čiastočne pozastaviť.

V roku 2022 Komisia posúdila 13 žiadostí o platbu vrátane 366 míľnikov a cieľov a dospela k záveru, že všetky míľniky a ciele boli uspokojivo splnené. V dôsledku toho nebolo v roku 2022 potrebné žiadne pozastavenie ani zníženie platieb.

Komisia vykonáva aj *ex-post* audity míľnikov a cieľov na základe rizík na účely dodatočného uistenia sa, že informácie, ktoré poskytnú členské štáty, boli správne. V súlade so svojou stratégiou auditu vykonala Komisia za rok 2022 sedem *ex post* auditov míľnikov a cieľov týkajúcich sa prvých žiadostí o platby, ktoré predložili Francúzsko, Taliansko, Portugalsko, Chorvátsko a Rumunsko, ako aj druhých žiadostí o platbu predložených Chorvátskom a Španielskom. Audítorská činnosť na základe posudzovania rizika sa týkala všetkých 15 míľnikov a cieľov identifikovaných ako vysoko rizikové a 12 identifikovaných ako stredne rizikové. V roku 2023 sa vykonáva ďalších sedem auditov žiadostí o platby, ktoré predložili Rakúsko, Česko, Dánsko, Grécko, Luxembursko, Slovensko a Španielsko. Komisia na základe dosiaľ vydaných záverečných audítorských správ usúdila, že auditované míľniky a ciele boli uspokojivo splnené. Ak by Komisia *ex post* usúdila, že míľnik alebo cieľ nebol uspokojivo splnený, iniciovala by finančné opravy s cieľom vymáhať neoprávnene vyplatenú časť platby.

Kontroly na zabezpečenie primeranej ochrany finančných záujmov Únie spôsobom stanoveným v článku 22 nariadenia o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti

²⁹ Výročná správa o činnosti za rok 2022 – Hospodárske a finančné záležitosti, dostupná na stránke https://commission.europa.eu/publications/annual-activity-report-2022-economic-and-financial-affairs_en.

Každý členský štát musí zaviesť a zachovať účinné a efektívne systémy kontroly a prijať primerané opatrenia na ochranu finančných záujmov Únie. Každý členský štát má v národnom pláne obnovy a odolnosti podrobne opísať svoj vnútroštátny systém kontroly a takéto systémy by mohla Komisia posúdiť buď ako „primerané“ (A), alebo „nedostatočné“ (C). Ak by boli opatrenia navrhnuté členským štátom posúdené ako nedostatočné, plán by sa neschválil. Pri posudzovaní piatich plánov obnovy a odolnosti schválených v roku 2022 po prijatí predchádzajúcej výročnej správy Komisia dospela k záveru, že majú primeraný systém kontroly, rovnako ako ostatných 22 plánov. Komisia podobne ako v prípade predchádzajúcich posúdení zistila aj v roku 2022 v každom z piatich kladne posúdených plánov určité nedostatky a požiadala dotknuté členské štáty, aby prijali nápravné opatrenia a do plánov obnovy a odolnosti doplnili osobitné míľniky v oblasti auditu a kontroly. Zodpovedajúce míľniky a ciele sú uvedené v prílohe k vykonávaciemu nariadeniu Rady a musia sa splniť pred vykonaním každej pravidelnej platby. Po doručení príslušnej žiadosti o platbu Komisia posudzuje uspokojivé splnenie týchto osobitných míľnikov v oblasti auditu a kontroly a analyzuje predložené vyhlásenia riadiaceho subjektu a súhrny vykonaných auditov.

Komisia navyše a v súlade so svojou stratégiou auditu vykonáva systémové audity, ktoré čerpajú informácie dostupné v súhrnoch auditov a vyhláseniach riadiacich subjektov predložených členskými štátmi spolu s ich žiadosťami o platby. V kontexte systémových auditov Komisia kontroluje postupy, ktoré členské štáty zaviedli na účely predchádzania konfliktom záujmov, podvodom, korupcii a dvojitému financovaniu, ich odhaľovania a nápravy. Toto platí aj o kontrolách na základe rizika systémov zberu a uchovávaní údajov týkajúcich sa prijímateľov, dodávateľov, subdodávateľov a konečných užívateľov výhod. Komisia je splnomocnená vymáhať prostriedky alebo začať finančné opravy, ak sa zistil podvod, korupcia alebo konflikt záujmov a členské štáty ich nenapravili, alebo v prípade, keď sa členské štáty dopustia závažných porušení povinností uvedených v dohodách o financovaní a úvere.

Komisia doteraz vykonala 16 auditov systémov v roku 2022³⁰ a ďalších 11 auditov v roku 2023³¹, pričom vydala relevantné odporúčania s prísnyimi konečnými termínmi splnenia a do konca roku 2023 vykoná aspoň raz audit vo všetkých členských štátoch. V súvislosti s týmito auditmi Komisia takisto kontroluje, či systémy členských štátov všeobecne zabezpečujú a kontrolujú dodržiavanie predpisov EÚ a vnútroštátnych predpisov vrátane konkrétnych prvkov postupov verejného obstarávania a pravidiel štátnej pomoci. V nadväznosti na odporúčanie Európskeho dvora audítorov Komisia ďalej prehĺbila svoju audítorskú činnosť, aby napr. obsahovala cielenejšie systémové audity tam, kde sa prípadne zistili nedostatky alebo riziká.

Komisia navyše vykonáva aj **audity práce vykonanej vnútroštátnymi audítorskými orgánmi členských štátov.** Cieľom týchto auditov zhody je posúdiť spoľahlivosť práce

³⁰ V Bulharsku, na Cypre, v Česku, Dánsku, Estónsku, Fínsku, Grécku, Írsku, Lotyšsku, na Malte, v Poľsku, na Slovensku, v Slovinsku, Španielsku a Taliansku.

³¹ V Belgicku, vo Francúzsku, v Chorvátsku, Luxembursku, Maďarsku, Nemecku, Portugalsku, Rakúsku, Rumunsku, vo Švédsku a v Taliansku.

vykonanej na vnútroštátnej úrovni, tak pokiaľ ide o audity míľnikov a cieľov, ako aj audity vykonávané v rámci vnútroštátnych systémov kontroly na zabezpečenie dodržiavania predpisov EÚ a vnútroštátnych predpisov a na ochranu finančných záujmov EÚ.

2.7. Osvetová činnosť v oblasti realizácie a transparentnosti plánu obnovy a odolnosti

Medziinštitucionálny dialóg a zmeny

Komisia bola v úzkom spojení s Európskym parlamentom a Radou od začiatku vykonávania mechanizmu. Komisia naďalej bezodkladne poskytuje Európskemu parlamentu aj Rade za rovnakých podmienok všetky plány obnovy a odolnosti a upravené plány predložené členskými štátmi, ako aj všetky predbežné posúdenia žiadostí o platby. Týmto sa zabezpečuje transparentný tok informácií s vysokou úrovňou zapojenia medzi inštitúciami počas celej realizačnej fázy.

Pokiaľ ide o Európsky parlament, Komisia uskutočňuje pravidelné výmeny informácií, pri ktorých diskutuje o horizontálnych témach týkajúcich sa mechanizmu. Od zriadenia mechanizmu Komisiu pozvali na jedenásť dialógov o obnove a odolnosti na vysokej úrovni, na ktorých sa zúčastnila. Okrem toho sa Komisia s poslancami Európskeho parlamentu pravidelne stretáva v stálej pracovnej skupine spoločných výborov ECON a BUDG a celkovo absolvovala 32 zasadnutí. Komisiu okrem toho pravidelne pozývajú na rôzne iné výbory, napríklad výbory REGI, CONT a ENVI, na výmenu názorov o záležitostiach týkajúcich sa mechanizmu. Komisia zverejňuje všetky prezentácie predložené v súvislosti so stálou pracovnou skupinou na vyhradenom webovom sídle³².

Komisia takisto zriadila neformálnu expertnú skupinu na výmenu názorov na vykonávanie mechanizmu s členskými štátmi a často organizuje výmeny názorov a osvedčených postupov. Táto skupina je dôležitým fórom pre diskusie expertov z členských štátov a Komisie o prierezových aspektoch mechanizmu. Témy, o ktorých sa diskutuje v tomto formáte, naznačujú veľkú rozmanitosť od finančných otázok po riadenie a audit a kontrolu, ako aj problémy týkajúce sa konkrétnych oblastí politiky. Napríklad 19. zasadnutie v marci 2023 bolo venované pomoci členským štátom pri začleňovaní otázok rovnosti do kapitoly REPowerEU a revidovaných plánov obnovy a odolnosti a ich zohľadňovaní. Otázky administratívnej kapacity sa riešili na 20. zasadnutí v máji 2023 a v diskusii sa bude pokračovať aj na ďalšom zasadnutí plánovanom na jeseň 2023. Expertná skupina uľahčuje a propaguje výmenu osvedčených postupov, ktoré sa týkajú mnohých prvkov vykonávania mechanizmu. Komisia zverejňuje všetky relevantné dokumenty, ako sú programy, zápisnice, správy, stanoviská, odporúčania a iné na vyhradenom webovom sídle³³.

Dodnes Komisia zorganizovala 21 zasadnutí neformálnej expertnej skupiny pre Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti. V decembri 2022 zorganizovala Komisia prvé celodenné zasadnutie so všetkými expertmi z členských štátov. Na tomto 16. zasadnutí

³² [Informácie poskytnuté Európskemu parlamentu alebo Rade o plánoch obnovy a odolnosti.](#)

³³ [Register expertných skupín Komisie a iných podobných subjektov \(europa.eu\).](#)

skupiny predstavili členské štáty svoje osvedčené postupy na tri témy: 1. úloha koordinačného orgánu a riadenie vykonávania mechanizmu; 2. účasť zainteresovaných strán na príprave a realizácii plánov obnovy a odolnosti a 3. aspekty komunikácie a zviditeľnenia mechanizmu. Ďalšie zasadnutie expertnej skupiny s osobnou účasťou sa očakáva na jeseň 2023.

Požiadavky na komunikáciu a zviditeľnenie

Ako pri ostatných finančných prostriedkoch Únie, členské štáty sú povinné zabezpečiť, aby prijímatelia finančných prostriedkov Únie v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti priznali pôvod a zabezpečili zviditeľnenie financovania. V tejto súvislosti sa v článku 34 ods. 2 nariadenia o mechanizme, ktorý sa uplatňuje článkom 10 dohôd o financovaní medzi Komisiou a členskými štátmi, stanovuje súbor požiadaviek na komunikáciu a zviditeľnenie. Patria k nim stanovenie stratégie komunikácie, podľa potreby zobrazenie znaku EÚ s vhodným vyhlásením o financovaní a zriadenie a udržovanie jednotného webového priestoru. Napriek týmto povinnostiam, ktoré sa týkajú komunikácie a zviditeľnenia, z výsledkov prieskumu Eurobarometra 2022³⁴ vyplýva, že kým občania EÚ dobre vedia o existencii plánov obnovy a odolnosti vo svojich krajinách (s rozdielmi v jednotlivých členských štátoch), nedostatočne sa vie, že tieto plány (plne alebo sčasti) financuje EÚ. Z toho vyplýva, že členské štáty musia zvýšiť svoje úsilie. Komisia pokračuje v diskusiách s členskými štátmi o zabezpečení dodržiavania ich povinností. Súlad s požiadavkami na komunikáciu je takisto systematicky súčasťou *ex post* auditov míľnikov a cieľov vykonávaných Komisiou. Komisia poskytuje členským štátom usmernenie prostredníctvom dvojstranných výmen a siete INFORM EU, ktorá spája informátorov z členských štátov a Komisie v rámci všetkých fondov EÚ vrátane mechanizmu. V tejto súvislosti Komisia naďalej poskytuje podporu členským štátom aj pri ich vykonávaní komunikačných stratégií vrátane plánov obnovy a odolnosti. Osem členských štátov sa v súčasnosti zúčastňuje na viacnárrodnom projekte s podporou Nástroja technickej podpory, ktorý sa týka budovania kapacít na účinnú komunikáciu o výhodách plánov obnovy a odolnosti.

³⁴ <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2653>.

Interaktívna mapa projektov podporovaných v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti

Urýchlené vykonávanie mechanizmu a efektívne plnenie jeho cieľov si vyžadujú čoraz vyššiu úroveň transparentnosti jeho fungovania a konkrétneho využívania finančných prostriedkov z mechanizmu členskými štátmi. Na tento účel Komisia pravidelne uverejňuje informácie na webovom sídle venovanom mechanizmu³⁵ (vrátane jednotlivých plánov obnovy a odolnosti na stránkach jednotlivých krajín³⁶) a vypracovala hodnotiacu tabuľku obnovy a odolnosti³⁷, ktorá poskytuje informácie v reálnom čase o vyplatených prostriedkoch a pokroku dosiahnutom členskými štátmi, ako aj ďalšie údaje, ukazovatele a tematické analýzy.

Na ďalšie zvýšenie viditeľnosti a transparentnosti mechanizmu uviedla Komisia do prevádzky interaktívnu mapu projektov³⁸ podporovaných z mechanizmu v každom členskom štáte. Mapa poskytuje prehľad vybraných reforiem a investícií, ukazuje ich zemepisnú polohu a ponúka informácie o ich aktuálnom stave. Mapa obsahuje aj odkazy na online zdroje, ktoré poskytujú podrobné informácie, napr. národné webové sídla mechanizmu a prípadne aj webové stránky konkrétnych projektov financovaných z mechanizmu. Oficiálne začala mapa fungovať 31. marca 2023. Bude sa pravidelne aktualizovať a dopĺňať o dodatočné informácie z realizácie. Prvýkrát sa aktualizovala 24. mája 2023 uvedením celkového počtu projektov, ktorých bolo v tom čase 430 vo všetkých členských štátoch.

Mapa projektov podporovaných z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti

Koneční prijímatelia v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti

Nariadením o REPowerEU sa posilnila transparentnosť, čo sa týka využívania finančných prostriedkov z mechanizmu, vďaka zaradeniu novej povinnosti členských štátov uverejňovať údaje o konečných prijímateľoch. V kontexte mechanizmu sa za konečného prijímateľa považuje posledný subjekt prijímajúci finančné prostriedky poskytované z mechanizmu, ktorý nie je dodávateľ ani subdodávateľ, napr. občania,

³⁵ https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility_en.

³⁶ [Stránky o jednotlivých krajinách](#) boli 19. septembra 2023 prepracované, aby vyjadrovali úlohu, ktorú plní mechanizmus pri vykonávaní plánu REPowerEU, ako aj zohľadňovali ďalšie zmeny v plánoch obnovy a odolnosti členských štátov.

³⁷ https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html.

³⁸ https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility_en#map.

regionálne alebo miestne orgány, alebo MSP, a ako taký môže byť buď právnickou alebo fyzickou osobou. Nový článok 25a zmeneného nariadenia o mechanizme vyžaduje od členských štátov vytvorenie verejne dostupného a ľahko použiteľného portálu, na ktorom uverejňujú údaje o 100 konečných prijímateľoch dostávajúcich najvyššiu sumu finančných prostriedkov na vykonávanie opatrení v rámci mechanizmu, a uvedené údaje aktualizujú dvakrát ročne³⁹. Komisia má potom za úlohu sústrediť a uverejniť údaje spolu s prepojeniami na vnútroštátne portály členských štátov s hodnotiacou tabuľkou obnovy a odolnosti.

Na tento účel poskytla Komisia členským štátom usmernenie s cieľom uľahčiť im zverejnenie údajov o 100 najväčších konečných prijímateľoch a zabezpečiť porovnateľnosť, konzistentnosť a rovnaké zaobchádzanie, a to aj v kontexte 20. a 21. zasadnutia neformálnej expertnej skupiny pre vykonávanie Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. Členské štáty by mali oznamovať každé opatrenie zaradené do plánu obnovy a odolnosti, ak už naň boli vyplatené finančné prostriedky konečnému prijímateľovi, bez ohľadu na to, či členských štát už predložil žiadosť o platbu a prijal finančné prostriedky v rámci mechanizmu, keďže členské štáty dostávajú pravidelné platby *ex post*, keď Komisia posúdi, že príslušné míľniky a ciele boli uspokojivo splnené. Na zaistenie konzistentnosti a súdržnosti uvádzania údajov v hodnotiacej tabuľke obnovy a odolnosti Komisia takisto požiadala členské štáty, aby poskytovali štruktúrované údaje prostredníctvom jej IT nástroja pre mechanizmus, FENIX, a vyhradeného vzoru.

K dnešnému dňu poskytlo 15 členských štátov údaje o 100 konečných prijímateľoch, ktorí dostávajú najvyššiu sumu finančných prostriedkov na vykonávanie opatrení z plánov obnovy a odolnosti, a tieto údaje boli uverejnené aj v hodnotiacej tabuľke obnovy a odolnosti⁴⁰. Komisia v usmernení k plánom obnovy a odolnosti v súvislosti s REPowerEU uverejnenom vo februári 2023 navrhla, aby sa prvé oznámenie informácií uskutočnilo v apríli 2023 súbežne s polročným podávaním správ. Viaceré členské štáty postupovali podľa tohto usmernenia a už uverejnili údaje o 100 najväčších konečných prijímateľoch na svojich vnútroštátnych portáloch. Zo 16 členských štátov, ktoré poskytli údaje, väčšina (12 členských štátov, a to Cyprus, Česko, Chorvátsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Nemecko, Portugalsko, Rakúsko, Slovensko, Slovinsko, Švédsko a Taliansko) uverejnila údaje na svojich vnútroštátnych portáloch a predložila štruktúrované údaje Komisii, kým tri členské štáty (Estónsko, Fínsko a Poľsko) uverejnili údaje na svojom vnútroštátnom portáli. Keďže všetky členské štáty sú povinné uverejňovať a aktualizovať údaje dvakrát ročne počnúc od nadobudnutia účinnosti nariadenia o REPowerEU 1. marca 2023, očakáva sa, že zvyšné členské štáty budú nasledovať a uverejnia údaje o 100 najväčších konečných prijímateľoch v rámci svojho plánu obnovy a odolnosti v roku 2023.

Komisia vyzýva členské štáty, ktoré ešte nepredložili údaje o 100 najväčších konečných prijímateľoch, aby tak neodkladne urobili v záujme dodržania zákonných požiadaviek

³⁹ V nariadení sa takisto špecifikuje, ktoré informácie by členské štáty mali uverejniť, najmä úplný názov prijímateľa, identifikačné číslo pre DPH alebo daňové identifikačné číslo (alebo iný jedinečný identifikátor) v prípade právnickej osoby, prijatú sumu a súvisiace opatrenia, na ktoré prijímateľ dostal finančné prostriedky.

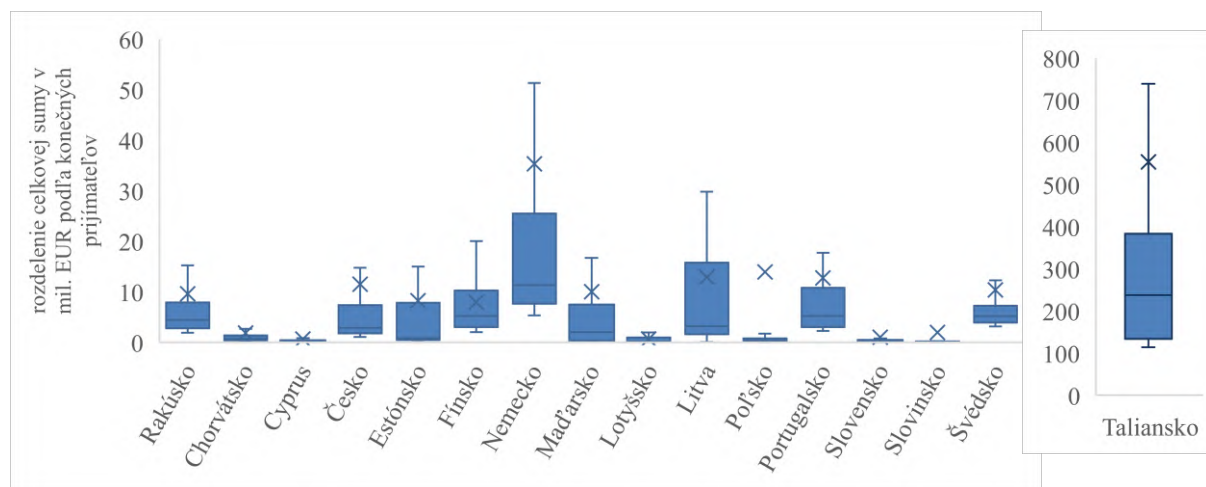
⁴⁰ https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/disbursements.html?table=finalRecipientByCountry.

nariadenia a zabezpečili potrebnú transparentnosť o prijímateľoch finančných prostriedkov z mechanizmu.

Analýza údajov o najväčších konečných prijímateľoch v každom členskom štáte môže poskytnúť cenné poznatky a poučenie na vykonávanie mechanizmu. Údaje umožňujú rozšírenú transparentnosť v súvislosti so smerovaním tokov finančných prostriedkov z mechanizmu a s vplyvom východiskového mechanizmu v praxi, a ďalej dopĺňajú už dostupné údaje o realizácii plánov obnovy a odolnosti, napríklad čo sa týka splnených míľnikov a cieľov a vyplatených prostriedkov podľa pilierov.

Výška platieb 100 najväčším konečným prijímateľom v členských štátoch, ktorých údaje sú k dispozícii, sa výrazne líši. Toto sa vysvetľuje odlišným pridelovaním členských štátov a rôznorodou povahou plánov obnovy a odolnosti. Najvyššia suma prijatá konečným prijímateľom uvedeným v zozname je vyše 20 miliárd EUR, kým najnižšia suma je 2 450 EUR. Priemerná hodnota všetkých prijatých súm je takmer 49 miliónov EUR a hodnota mediánu je výrazne nižšia, a to približne 3 milióny EUR. V rámci každého členského štátu možno pozorovať podobnú rozdielnosť, pokiaľ ide o spôsob rozdelenia finančných prostriedkov z mechanizmu medzi 100 najväčších konečných prijímateľov a príslušné najvyššie a najnižšie prijaté sumy (obrázok 11).

Obrázok 11: Rozpätie najväčších konečných prijímateľov podľa členských štátov⁴¹⁴²

Zdroj: Vlastný výpočet Európskej komisie na základe údajov konečných prijímateľov, ktoré poskytli členské štáty.

Väčšina z desiatich najväčších konečných prijímateľov sú verejné subjekty a opatrenia, na ktoré prijali finančné prostriedky z mechanizmu, sa pomerne rovnomerne rozložili

⁴¹ Škatuľový graf (angl. *boxplot*) znázorňuje medián, dve krajné hodnoty (angl. *hinges*) a dva fúzy (angl. *whiskers*) štatistického rozdelenia spojitej premennej. Dolná a horná krajná hodnota zodpovedá prvému a tretiemu kvartilu (25. a 75. percentil). Horné (dolné) fúzy vedú z krajnej hodnoty po najväčšiu hodnotu, ktorá nie je ďalej než (je najviac) 1,5 medzikvartilového rozpätia (dĺžka intervalu medzi kvartilmi, IQR). Okrem toho sú doplnené markery aritmetického priemeru na označenie šikmosti štatistického rozdelenia.

⁴² Vzhľadom na svoj väčší podiel finančných prostriedkov pridelených v rámci mechanizmu 100 konečných prijímateľov, ktorí dostávajú najvyššie sumy v rámci talianskeho plánu obnovy a odolnosti, dostalo sumy, ktoré sú výrazne vyššie ako v iných členských štátoch, ktorých údaje sú k dispozícii. Z tohto dôvodu a na zvýšenie čitateľnosti obrázka sú koneční prijímatelia z talianskeho plánu zobrazení oddelene.

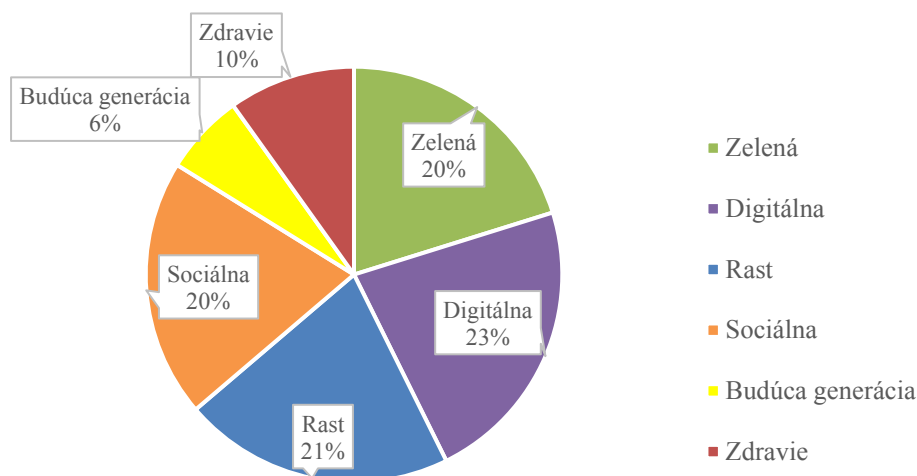
medzi všetky piliere politiky mechanizmu. Podľa odhadov Komisie v priemere takmer dve tretiny z desiatich najväčších konečných prijímateľov sú verejné subjekty a približne 27 % sú súkromné subjekty (zvyšok konečných prijímateľov má zmiešaný charakter)⁴³. Celkovo podiel finančných prostriedkov prijatých desiatimi najväčšími konečnými prijímateľmi v každom členskom štáte (v 16 členských štátoch, ktorých údaje sú k dispozícii) predstavuje 12,7 % všetkých finančných prostriedkov z mechanizmu prijatých týmito 16 členskými štátmi. Konkrétne v prípade súkromných subjektov medzi desiatimi najväčšími prijímateľmi predstavuje podiel finančných prostriedkov, ktoré prijali, približne 1,9 % všetkých finančných prostriedkov z mechanizmu uvedených 16 členských štátov. Okrem týchto prijímateľov existuje oveľa viac investícií a programov, ktoré sú konkrétnejšie zamerané na MSP vo všetkých plánoch obnovy a odolnosti. Analýza súvisiacich opatrení, na ktoré dostali koneční prijímatelia finančné prostriedky, môže takisto jasne naznačiť, ktoré ciele politiky a rozsiahle odvetvia sa podporovali finančnými prostriedkami z mechanizmu. Z dostupných údajov⁴⁴ za 100 najväčších konečných prijímateľov vyplýva, že súvisiace opatrenia sú vo všeobecnosti rozložené vyvážene medzi všetkými šiestimi piliermi politiky (obrázok 12), čo podporuje názor, že mechanizmus poskytuje členským štátom podporu, ktorá predstavuje komplexnú a vyváženu reakciu na hospodársku a sociálnu situáciu. Z doteraz dostupných údajov takisto vyplýva, že najväčší koneční prijímatelia prostriedkov v rámci mechanizmu boli najčastejšie zapojení do vykonávania opatrení prispievajúcich k digitálnej transformácii, bezprostredne nasledovanej investíciami do inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu, sociálnej a územnej súdržnosti a zelených investícií, čím sa ukázal význam, ktorý členské štáty prikladajú podpore hospodárskeho a sociálneho zotavenia po kríze COVID-19, ako aj príprave hospodárstiev, spoločností a verejnej správy EÚ na zelenú a digitálnu transformáciu v súčinnosti s finančnými prostriedkami v rámci politiky súdržnosti⁴⁵.

⁴³ Keďže podľa článku 25a zmeneného nariadenia o mechanizme členské štáty nie sú povinné poskytovať údaje rozlišujúce medzi konečnými prijímateľmi, ktorí sú verejnými alebo súkromnými subjektmi, tu uvedené obrázky vyplývajú z vlastných odhadov Komisie.

⁴⁴ Týmto sa vylučujú údaje o konečných prijímateľoch v Estónsku, Fínsku a Poľsku, ktoré nespřístupnili Komisii štruktúrované údaje spojené s piliermi politiky a súvisiacimi oblasťami politiky.

⁴⁵ Politika súdržnosti pokrýva podobné druhy investícií pri zachovaní synergie s mechanizmom. Od začiatku pandémie sa v rámci politiky súdržnosti vyplatilo 217,3 miliardy EUR okrem iného na podporu zelenej a digitálnej transformácie a na zvýšenie odolnosti členských štátov.

Obrázok 12: Príspevok prijatých súm a súvisiacich opatrení, na ktoré dostáva 100 najväčších konečných prijímateľov podporu, k šiestim pilierom politiky⁴⁶

Zdroj: Vlastný výpočet Európskej komisie na základe údajov konečných prijímateľov, ktoré poskytli členské štáty.

Najväčšie platby sú spojené s projektmi infraštruktúry, digitalizáciou a mobilitou, zatiaľ čo koneční prijímatelia najčastejšie dostávali finančnú podporu na opatrenia v oblasti vzdelávania a ďalšie investície do ľudského kapitálu. Najväčšie sumy finančných prostriedkov, ktoré koneční prijímatelia dostali v tých členských štátoch, ktoré zverejnili údaje, sa týkajú investícií do územnej infraštruktúry a služieb, elektronickej verejnej správy a digitálnych verejných služieb a udržateľnej mobility predstavujúcich oblasti politiky, v ktorých sú investície obvykle veľké a nákladnejšie. Pri úvahách o počte súvisiacich opatrení namiesto prijatých súm je zrejmé, že 100 najväčších konečných prijímateľov najčastejšie dostali finančné prostriedky z mechanizmu na vykonávanie opatrení v oblastiach všeobecného, odborného a vyššieho vzdelávania, elektronickej verejnej správy a digitálnych verejných služieb, ľudského kapitálu v oblasti digitalizácie a energetickej efektívnosti. Toto je vyjadrením dôrazu, ktorý mnohé členské štáty prikladajú vo svojich plánoch opatreniam v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy a zvyšovaniu úrovne zručností a rekvalifikácii zamestnancov, nezamestnaných a širšieho obyvateľstva na účely digitálnej transformácie, ako aj podpore zelenej a digitálnej transformácie.

Pre budúcnosť bude Komisia pokračovať v revízii dostupných údajov, aby bola schopná využiť získané poznatky na vykonávanie mechanizmu. Údaje od 100 najväčších prijímateľov sa takisto použijú na dopĺňanie uvedenej interaktívnej mapy projektov financovaných z mechanizmu.

⁴⁶ Tieto údaje vyplývajú z metodiky označovania podľa pilierov vyvinutej na účely hodnotiacej tabuľky obnovy a odolnosti, pričom každé opatrenie v pláne obnovy a odolnosti je priradené k primárnej a sekundárnej oblasti politiky s cieľom vyjadriť, že opatrenia môžu prispieť k viac ako jednému cieľu politiky. Šesť pilierov politiky je: zelená transformácia; digitálna transformácia; inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast; sociálna a územná súdržnosť; zdravie a hospodárska, sociálna a inštitucionálna odolnosť; politiky pre budúcu generáciu.

Výročné podujatia v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti

Výročné podujatia sú kľúčovým komunikačným momentom vykonávania mechanizmu na vnútroštátnej úrovni. Požiadavka, aby Komisia a členské štáty mali spoločné komunikačné činnosti o finančných prostriedkoch z mechanizmu, je uvedená v článku 34 nariadenia o mechanizme a v článku 10 dohôd o financovaní. Na týchto podujatiach sa stretávajú kľúčové inštitúcie, zainteresované strany (vrátane sociálnych partnerov a predstaviteľov občianskej spoločnosti) a prijímateľov podpory z mechanizmu, aby okrem iného diskutovali o pokroku pri realizácii rôznych projektov, ktoré navrhli členské štáty vo svojich národných plánoch obnovy a odolnosti. Styčné kancelárie Európskeho parlamentu (EPLO) v členských štátoch, národní zástupcovia Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru (EHSV) a Výbor regiónov (VR) sa takisto vyzývajú, aby sa zúčastňovali na týchto podujatiach.

Do 1. septembra 2023 sa konalo 22 výročných podujatí v rovnakom počte členských štátov. Spolupráca v oblasti komunikácie o mechanizme je náležite ustálená medzi úradníkmi pre európsky semester v zastúpeniach Komisie a orgánmi štátnej správy. Vďaka spoločnému úsiliu vynakladanému zástupcami členských štátov na vysokej úrovni a Komisie pri organizovaní výročných podujatí sa zvyšuje viditeľnosť mechanizmu. Tieto podujatia poskytujú výborné príležitosti na zapojenie tlače, a tým rozšírenie publika mimo pravidelných zainteresovaných strán a zaisťujú oveľa širší dosah. Väčšina podujatí bola vysielaná na živo a záznamy podujatí, ako aj ďalšie komunikačné materiály sú dostupné na stránkach jednotlivých krajín na webovom sídle venovanom mechanizmu a hodnotiacej tabuľke obnovy a odolnosti. Viac podujatí sa predpokladá neskôr v roku 2023 a v nasledujúcom roku, keď sa pokročí v realizácii plánov obnovy a odolnosti vrátane novoprijatých kapitol REPowerEU.

Konzultácie so zainteresovanými stranami

Členské štáty prijali rozličné prístupy ku konzultáciám so zainteresovanými stranami v kontexte prípravy a realizácie svojich príslušných plánov obnovy a odolnosti. Nariadenie o mechanizme vyžaduje od členských štátov, aby predložili ako súčasť plánu obnovy a odolnosti zhrnutie vykonaných konzultácií so zainteresovanými stranami vrátane sociálnych partnerov, organizácií občianskej spoločnosti a miestnych a regionálnych orgánov. Revidované nariadenie o mechanizme vyžaduje, aby členské štáty predložili ďalšie zhrnutie výsledkov konzultačného procesu uskutočneného so zainteresovanými stranami, a to aj s miestnymi a regionálnymi orgánmi, pokiaľ ide o opatrenia zaradené do kapitoly REPowerEU. Zhrnutie by malo obsahovať aj opis, ako sa v návrhu opatrení REPowerEU zohľadňuje prijatá spätná väzba a informácie o tom, ako sa bude pokračovať v zohľadňovaní počas realizácie. Celkovo sa zainteresované strany podelili s Komisiou o heterogénnu spätnú väzbu z konzultačných procesov na vnútroštátnej úrovni, od pravidelných a podrobných konzultácií až po obmedzenejšie konzultácie. Miestne a regionálne orgány často považovali svoju účasť na početných politických opatreniach uvedených v programoch za nevyváženú. Príčinou je čiastočne odlišné tempo realizácie reforiem a investícií a zložitosť a rôznorodosť opatrení, ktoré obsahujú plány obnovy a odolnosti v niektorých členských štátoch. V tomto ohľade je zaradenie kapitoly REPowerEU skutočne príležitosťou uľahčiť intenzívnejšie

zapojenie všetkých významných zainteresovaných strán vrátane sociálnych partnerov, organizácií občianskej spoločnosti aj miestnych a regionálnych samospráv.

V realizačnej fáze Komisia vyzvala a naďalej vyzýva všetky členské štáty, aby formou pravidelnej komunikácie aktívne a účinne spolupracovali so sociálnymi partnermi, s miestnymi a regionálnymi samosprávami a ostatnými zainteresovanými stranami, a to najmä so zástupcami organizácií občianskej spoločnosti. Realizácia plánov obnovy a odolnosti je aj príležitosťou na zapojenie sa do programu širšej koordinácie hospodárskych politík, sociálnych politík, politík zamestnanosti a udržateľnosti a pomôže spoločne identifikovať problémy a vymedziť riešenia. Účinná účasť je skutočne rozhodujúca, keďže vstup a zapojenie sa zainteresovaných strán pomôže zabezpečiť spoľahlivosť, úspešnosť a včasnosť plánovaných reforiem a investícií. Navyše sa zapojili relevantní aktéri, aby poslúžili ako horizontálna platforma na výmenu názorov na realizáciu a zaistenie úzkej spolupráce. V januári 2023 uverejnila Komisia oznámenie na posilnenie sociálneho dialógu v EÚ⁴⁷, ako aj návrh odporúčania Rady týkajúceho sa úlohy sociálneho dialógu, ktoré Rada prijala 12. júna 2023. V odporúčaní sa členské štáty vyzývajú, aby zapájali sociálnych partnerov systematicky, zmysluplne a včas do navrhovania a vykonávania politiky zamestnanosti a sociálnej politiky a prípadne do hospodárskej a ďalších verejných politík, a to aj v kontexte európskeho semestra.

Dosah na tlačové médiá

Komisia rozsiahlo informuje tlačové médiá o vykonávaní mechanizmu už od zriadenia mechanizmu. Komisia zabezpečila dosah na národných spravodajcov a špecializovaných novinárov v záujme širokého pokrytia a všeobecného pochopenia hlavných otázok, ktoré sa týkajú mechanizmu a jeho vykonávania v praxi, širokou verejnosťou vydaním vyše 200 tlačových správ a tlačových materiálov a organizovaním početných tlačových konferencií a technických brífingov tak v Bruseli, ako aj v členských štátoch s podporou zastúpení Komisie. Komisia poskytla aj rozsiahlu a včasnú spätnú väzbu, písomne aj ústne, národným aj medzinárodným novinárom, v ktorej sa venovala ich trvalému vysokému záujmu o tento nástroj.

Dodatočné komunikačné činnosti zastúpení Európskej komisie v členských štátoch v súvislosti s Mechanizmom na podporu obnovy a odolnosti

Komunikácia o výhodách národných plánov obnovy a odolnosti je aj hlavnou komunikačnou úlohou všetkých zastúpení Európskej komisie v členských štátoch. Okrem tzv. výročných podujatí sa uskutočňujú početné ďalšie osvetové činnosti v úzkej spolupráci s úradníkmi pre európsky semester a s ďalšími tímami v rámci zastúpení. V mnohých prípadoch sa do komunikačného úsilia zapájajú aj zainteresované strany, národné a regionálne orgány a ďalší externí partneri. Pri príležitosti verejných diskusií a mediálnych podujatí sa rozsiahlo

⁴⁷ Oznámenie s názvom *Posilnenie sociálneho dialógu v Európskej únii: využitie jeho plného potenciálu na riadenie spravodlivej transformácie*, 25. januára 2023, COM(2023) 40 final a návrh odporúčania Rady týkajúci sa posilnenia sociálneho dialógu v Európskej únii, 25. januára 2023, COM(2023) 38 final.

diskutovalo o vplyve národných plánov obnovy a odolnosti na hospodárstvo a kvalitu života občanov.

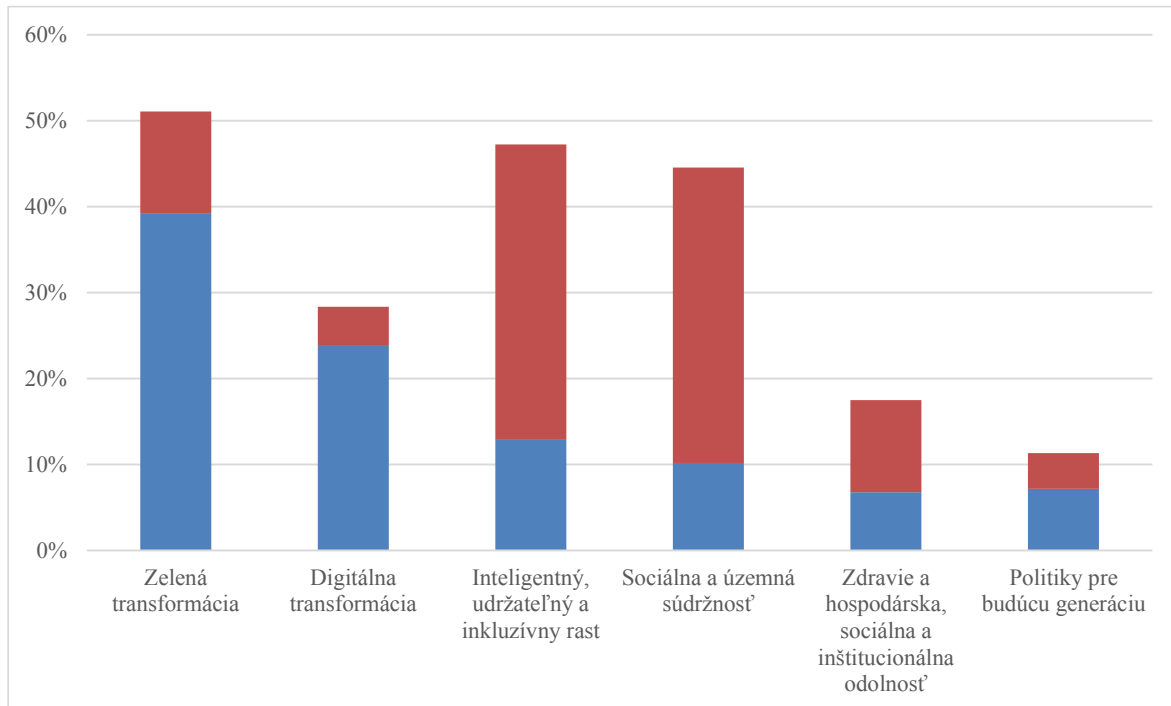
3. Príspevok mechanizmu k cieľom Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti

Podľa článku 3 nariadenia o mechanizme by reformy a investície zaradené do plánov obnovy a odolnosti mali prispieť k šiestim pilierom politiky⁴⁸, ktorými sa vymedzuje rozsah pôsobnosti mechanizmu, s prihliadnutím na konkrétnu situáciu a problémy členských štátov. V nariadení o mechanizme sa od každého členského štátu takisto vyžaduje venovať aspoň 37 % celkových pridelených finančných prostriedkov plánu obnovy a odolnosti na opatrenia, ktoré prispievajú ku klimatickým cieľom, a aspoň 20 % celkových pridelených finančných prostriedkov na digitálne ciele na základe *ex ante* odhadu nákladov na tieto opatrenia.

Komisia vypracovala metodiku oznamovania príspevku jednotlivých plánov k šiestim pilierom mechanizmu, pričom každé (čiastkové) opatrenie bolo označené podľa jednej primárnej a jednej sekundárnej oblasti politiky (podľa zoznamu oblastí politiky zostaveného Komisiou), ktoré sú pridružené k jednému zo šiestich pilierov, čím sa vyjadruje, že reforma alebo investícia sa môže týkať viacerých pilierov. Pokiaľ je to možné, podávanie správ o príspevku k pilierom je v súlade s ďalším označovaním (výdavky súvisiace s klímou, digitálnou oblasťou, sociálne výdavky). Podiel finančných prostriedkov z mechanizmu prispievajúcich k jednotlivým pilierom politiky je znázornený na obrázku 13.

⁴⁸ Šesť pilierov je: i) zelená transformácia; ii) digitálna transformácia; iii) inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast vrátane hospodárskej súdržnosti, pracovných miest, produktivity, konkurencieschopnosti, výskumu, vývoja a inovácií a dobre fungujúceho vnútorného trhu so silnými malými a strednými podnikmi (MSP); iv) sociálna a územná súdržnosť; v) zdravie a hospodárska, sociálna a inštitucionálna odolnosť s cieľom okrem iného zvyšovať pripravenosť na krízy a kapacity reakcie na krízu a vi) politiky pre budúcu generáciu, deti a mládež, ako sú vzdelávanie a zručnosti.

Obrázok 13: Podiel finančných prostriedkov z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti prispievajúcich k jednotlivým pilierom politiky

Poznámka: Každé opatrenie prispieva k dvom zo šiestich pilierov politiky, preto celkový príspevok k všetkým pilierom zobrazeným na tomto grafe dosahuje 200 % finančných prostriedkov pridelených z mechanizmu členským štátom. Percentuálne podiely zobrazené ako príspevok k pilierom zelenej a digitálnej transformácie sú odlišné od podielov zobrazených ako príspevky na klimatické a digitálne ciele; tieto druhé sú vypočítané podľa odlišnej metodiky (podrobnosti sú uvedené v prílohách VI a VII k nariadeniu o mechanizme). Modro zafarbené (spodné) časti predstavujú opatrenia, ktoré boli označené a pridelené k pilieru ako primárna oblasť politiky, zatiaľ čo červené (horné) časti predstavujú opatrenia označené ako sekundárna oblasť politiky.

Zdroj: Hodnotiaca tabuľka obnovy a odolnosti.

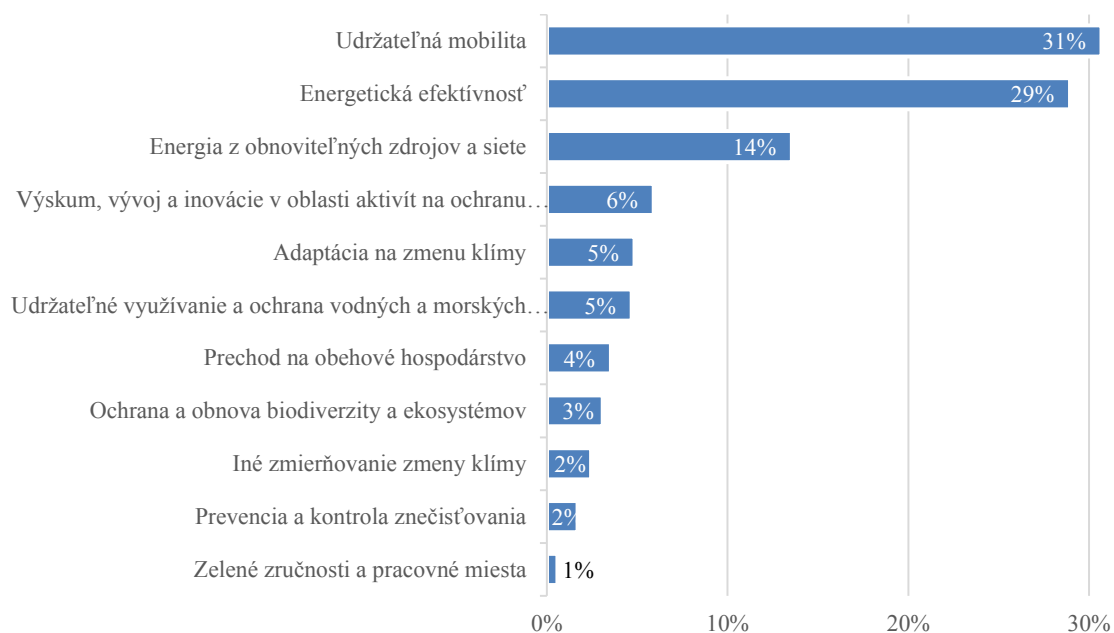
3.1. Príspevok mechanizmu k zelenej transformácii (t. j. k pilieru 1)

Mechanizmus pomôže dosiahnuť ciele EÚ v oblasti znižovania emisií skleníkových plynov najmenej o 55 % do roku 2030 a dosiahnuť klimatickú neutralitu do roku 2050. Opatrenia podporované z mechanizmu prispievajú k splneniu ambície EÚ v oblasti klímy podporovaním udržateľnej mobility, zvyšovaním energetickej efektívnosti a podnecovaním vyššej miery využívania obnoviteľných zdrojov energie. Zabezpečia aj pokrok k adaptácii na zmenu klímy a k ďalším environmentálnym cieľom, ako je zníženie znečistenia ovzdušia, podpora obehového hospodárstva alebo obnova a ochrana biodiverzity. Spolu 254 miliárd EUR⁴⁹ – alebo 50 % celkových finančných prostriedkov dodnes pridelených členským štátom – sa venovalo na opatrenia prispievajúce k pilieru zelenej transformácie, ktorý možno rozdeliť na 11 oblastí politiky (pozri obrázok 14)⁵⁰.

⁴⁹ Odkazy v oddiele 3 na sumy v EUR venované na opatrenia, ktoré prispievajú k pilierom mechanizmu, vyplývajú z výdavkov odhadnutých *ex ante*.

⁵⁰ Tento obrázok znázorňuje odhadované výdavky na základe metodiky označovania podľa pilierov pre hodnotiacu tabuľku obnovy a odolnosti a zodpovedá opatreniam priradených k pilieru zelenej transformácie ako primárnemu alebo sekundárnemu pilieru.

Obrázok 14: Rozdelenie výdavkov na podporu zelenej transformácie podľa oblastí politiky

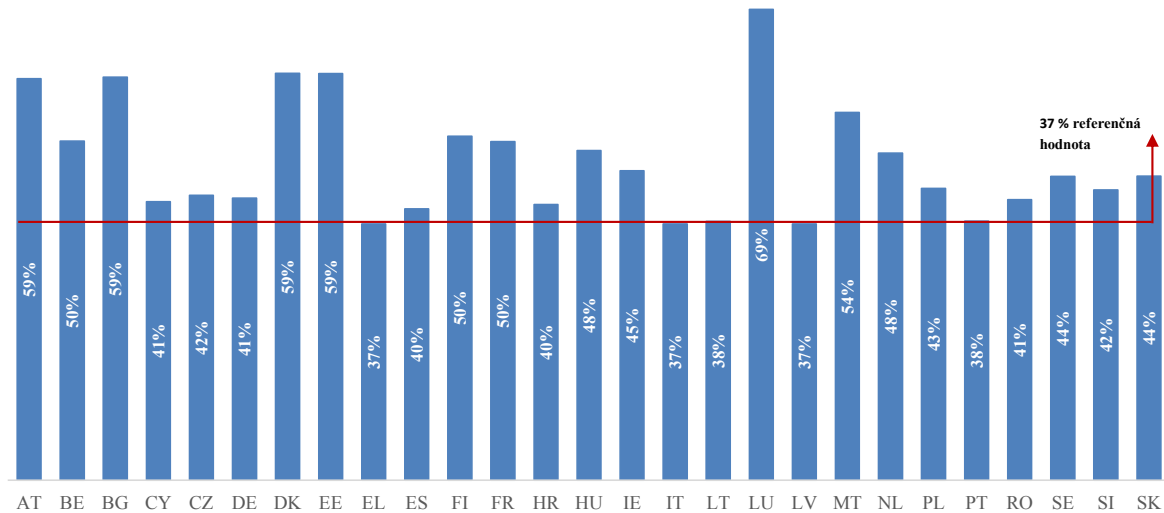
Poznámka: Tento graf znázorňuje rozdelenie odhadovaného príspevku k pilieru politiky podľa zoznamu oblastí politiky, ktorý vypracovala Európska komisia. Percentuálne podiely sa vzťahujú na celkový podiel plánu označený v rámci tohto piliera politiky.

Zdroj: Hodnotiaca tabuľka obnovy a odolnosti.

Reformy a investície, ktoré podporujú klimatické ciele v plánoch obnovy a odolnosti členských štátov, prekročili cieľ 37 % celkových pridelených finančných prostriedkov stanovený v nariadení o mechanizme (obrázok 15). Celková odhadovaná výška výdavkov v oblasti klímy v prijatých plánoch je 204 miliárd EUR, čo podľa výpočtov na základe metodiky pre klimatické označovanie⁵¹ predstavuje približne 40 % celkových finančných prostriedkov pridelených na plány.

⁵¹ V plánoch obnovy a odolnosti sa muselo špecifikovať a zdôvodniť, v akej miere jednotlivé opatrenia prispievajú k cieľom v oblasti klímy, teda či k nim prispievajú v plnej miere (100 %), čiastočne (40 %) alebo nemajú žiadny vplyv (0 %), podľa prílohy VI k nariadeniu o mechanizme. Kombinácia koeficientov a odhadov nákladov na jednotlivé opatrenia umožňuje vypočítať, do akej miery plány prispievajú k plneniu cieľa v oblasti klímy. Treba pripomenúť, že príspevok plánu k pilieru zelenej transformácie je vyšší ako príspevok k cieľom v oblasti klímy, ako sa vymedzuje v prílohe VI k nariadeniu o mechanizme, keďže metodiky sa líšia. Rozdiely vznikajú hlavne preto, že pri všetkých pokrytých opatreniach sa predpokladá, že prispievajú na pilier vo výške 100 % svojich odhadnutých nákladov, zatiaľ čo niektoré prispievajú na klimatické ciele iba do výšky 40 % svojich odhadnutých nákladov, ako sa vymedzuje v prílohe VI k nariadeniu. Okrem toho pilier zelenej transformácie obsahuje aj koeficienty pre environmentálne ciele, ktoré sú širšie ako klimatické ciele podľa prílohy VI k nariadeniu o mechanizme.

Obrázok 15: Príspevok k cieľom v oblasti klímy vyjadrený ako podiel na finančných prostriedkoch pridelených plánu obnovy a odolnosti

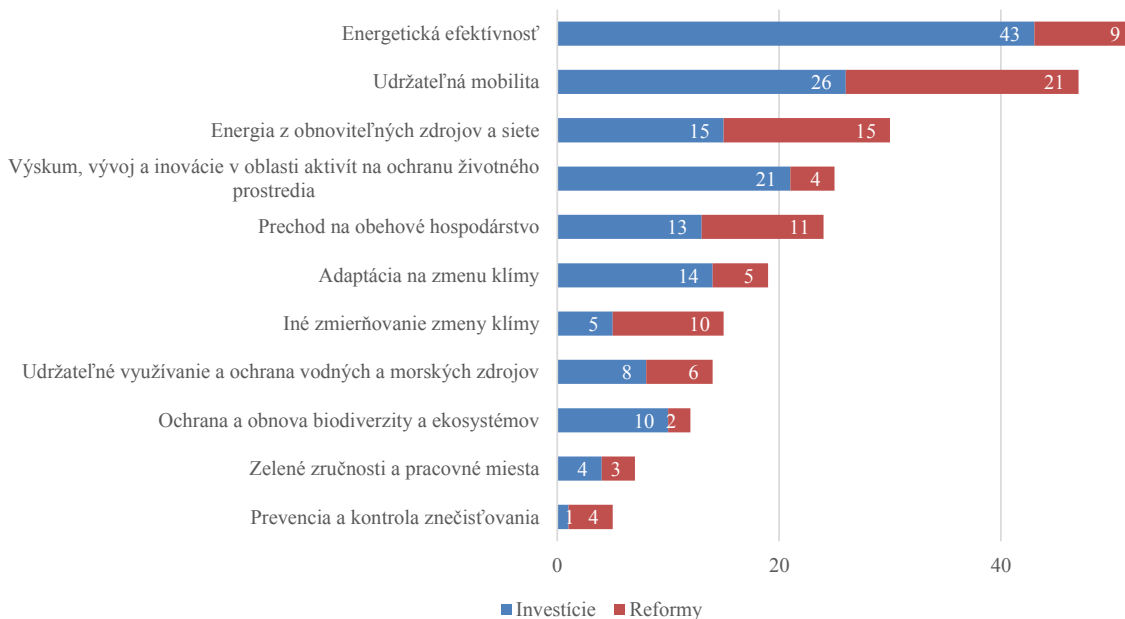
Poznámka: V plánoch obnovy a odolnosti sa muselo špecifikovať a zdôvodniť, do akej miery prispieva každé opatrenie k cieľom v oblasti klímy, teda či v plnej miere (100 %), čiastočne (40 %) alebo nemá žiadny vplyv (0 %). Príspevky k cieľom v oblasti klímy boli vypočítané s použitím príloh VI a VII k nariadeniu o mechanizme. Kombinácia koeficientov a odhadov nákladov na jednotlivé opatrenia umožňuje vypočítať, do akej miery plány prispievajú k plneniu cieľov v oblasti klímy.

Zdroj: Hodnotiaca tabuľka obnovy a odolnosti.

Z doteraz uspokojuivo splnených 705 míľnikov a cieľov⁵² 261 prispieva k pilieru 1 vrátane 246 míľnikov a cieľov uspokojuivo splnených od 1. marca 2022, t. j. od poslednej výročnej správy o vykonávaní mechanizmu. Od 1. marca 2022 sa najväčší pokrok dosiahol v oblastiach politiky energetickej efektívnosti (63 míľnikov a cieľov splnených v 52 opatreniach od 1. marca 2022), udržateľnej mobility (60 míľnikov a cieľov v 47 opatreniach) a energie z obnoviteľných zdrojov a sietí (40 míľnikov a cieľov v 30 opatreniach) pri zohľadnení primárnych a sekundárnych oblastí politiky (obrázok 16). Väčšina míľnikov a cieľov je prvým stupňom zavádzania opatrení prispievajúcich k zelenej transformácii. Niekoľko príkladov opatrení v pilieri zelenej transformácie vykonaných od 1. marca 2022 je uvedených v nasledujúcom rámcčku.

⁵² Míľnik a cieľ môže prispievať k viac než jednému pilieru.

Obrázok 16: Počet opatrení v pilieri 1 s míľníkmi a cieľmi uspokojivo splnenými od poslednej výročnej správy o vykonávaní Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti podľa oblastí politiky

Zdroj: Európska komisia.

Príklady relevantných opatrení so splnenými míľníkmi a cieľmi v rámci piliera zelenej transformácie

Reformy

- **Slovensko** schválilo právne predpisy na zlepšenie nakladania s odpadmi v odvetví stavebníctva a demolácií.
- **Grécko** zaviedlo reformu na zefektívnenie a digitalizáciu licenčného rámca pre obnoviteľné zdroje energie a schválilo zákon na uplatňovanie systému záruk pôvodu na podporu energie z obnoviteľných zdrojov pre domácnosti.
- **Dánsko** zaviedlo reformu, ktorá prináša vyššie zdanenie emisií skleníkových plynov motivujúce dánske podniky k nižším emisiám, ako aj daňové úľavy na podporu zelených investícií.

Investície

- **Bulharsko** začalo investície na podporu zelených a efektívnych služieb verejnej dopravy, ako aj reformu na podporu prechodu na zelenú energiu. Mechanizmus poskytuje 110,5 milióna EUR na výstavbu úseku linky 3 sofijského metra s celkovou dĺžkou 3 km a s tromi stanicami, ktoré budú poskytovať čistú, rýchlu a efektívnu službu verejnej dopravy pre cestujúcich s intermodálnym prepojením. Očakáva sa, že investícia umožní prepravu v priemere 7,6 milióna cestujúcich ročne od roku 2026 a povedie

k zníženiu emisií skleníkových plynov a znečistenia ovzdušia.

Stanica Lekárska univerzita na linke metra č. 3

Autorské práva: bulharské orgány.

- **Česko** investovalo do udržateľnej dopravy dokončením projektov bezpečnosti cestnej a železničnej dopravy a obnovením železničných mostov a tunelov.
- **Chorvátsko** začalo investície do stavby a obnovy verejných sietí na zásobovanie vodou.
- **Španielsko** zaviedlo mechanizmy na podporu investícií do využívania obnoviteľných zdrojov energie v budovách a priemyselných procesoch a na podporu iniciatív uskutočňovaných energetickými spoločnosťami.

Udržateľná mobilita

Opatrenia, ktoré podporujú udržateľnú mobilitu, predstavujú približne tretinu výdavkov na klímu financovaných prostredníctvom mechanizmu, a tým predstavujú najpodporovanejší pilier zelenej transformácie (31 % pridelených finančných prostriedkov alebo 79,4 miliardy EUR). Tieto opatrenia okrem iného pozostávajú z investícií do vozidiel s nulovými alebo nízkymi emisiami, investícií do rozvoja mestskej verejnej dopravy a investícií do infraštruktúry na nabíjanie. Investície do modernizácie železničnej infraštruktúry vrátane nákupu moderných železničných vozidiel tvoria väčšinu rozpočtových prostriedkov vo výške 42 miliárd EUR. Takisto niektoré plány obnovy a odolnosti obsahujú ambiciózne reformy zamerané na zavedenie režimov zdaňovania alebo zmien regulačného prostredia s cieľom umožniť zavedenie mobility s nulovými emisiami. Reformy riešia celkový regulačný rámec a obsahujú stratégie podpory udržateľnej mestskej mobility a hromadnej dopravy. Plány obsahujú aj reformy, ktorými sa zavádza hospodársku súťaž v prístavných službách, a reformu v odvetví námornej dopravy a vnútrozemských vodných ciest.

Energetická efektívnosť

Energetická efektívnosť predstavuje 29 % celkových výdavkov v rámci piliera zelenej transformácie (s celkovými nákladmi 72,8 miliardy EUR). Členské štáty do svojich plánov zahrnuli rozsiahle investície do energetickej obnovy súkromných i verejných budov a investície do výstavby nových energeticky efektívnych budov. Väčšina investícií sa týka energetickej efektívnosti obytných budov (vo výške 31 miliárd EUR), ktoré sú obvykle zacielené na zníženie spotreby primárnych zdrojov energie o 30 % alebo viac. Okrem budov pomôžu investície do iných odvetví dekarbonizovať výrobné procesy v MSP, vo väčších podnikoch a v systémoch diaľkového vykurovania, napr. podporou integrácie čistejších a efektívnejších technológií do výrobných procesov a centralizovanej výroby tepla (vo výške 7 miliárd EUR). Na tento účel obsahujú niektoré plány obnovy a odolnosti aj reformy, ktoré majú odstrániť prekážky energetickej efektívnosti, napríklad zmeny regulačného rámca alebo harmonizáciu podporných mechanizmov prostredníctvom jednotných kontaktných miest.

Energia z obnoviteľných zdrojov a siete

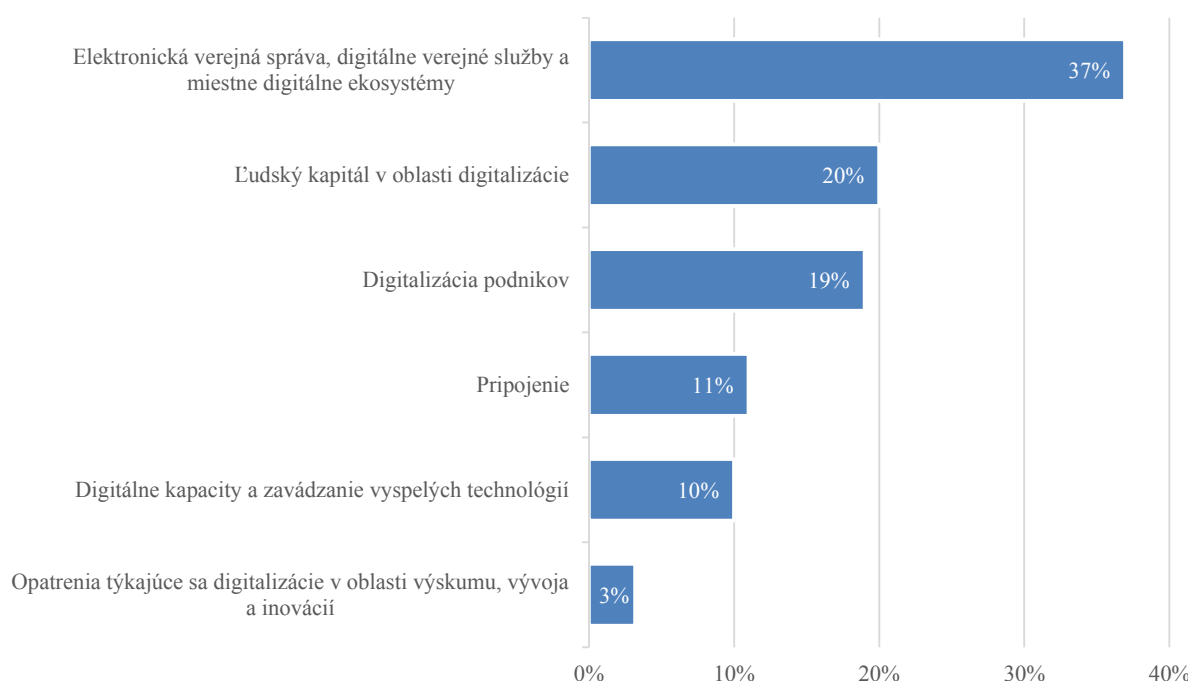
Celkové odhadované výdavky v oblasti čistej energie – energie z obnoviteľných zdrojov a sietí – predstavujú 14 % celkových výdavkov v rámci piliera zelenej transformácie (celkové náklady vo výške 35,3 miliardy EUR). Veľa plánov obnovy a odolnosti obsahuje opatrenia zamerané na čistú energiu, ako sú investície do výroby energie z obnoviteľných zdrojov, a to prostredníctvom už vyspelých technológií v oblasti obnoviteľných zdrojov energie, ako aj inovatívnych riešení. Približne dve tretiny celkových investícií v tejto oblasti sa použijú na technológie v oblasti obnoviteľných zdrojov (24 miliárd EUR) a zvyšná suma sa vyčlení na investície do energetických sietí a infraštruktúry (11 miliárd EUR). Rastúci podiel obnoviteľných zdrojov energie si vyžaduje ambiciózný program reforiem. Na tento účel sa reformy zaradené do plánov zameriavajú na vytvorenie stabilného regulačného prostredia a vhodných synergií medzi verejnými a súkromnými investíciami, na zjednodušenie administratívnych postupov a na prijatie nových a predĺženie existujúcich systémov podpory.

3.2. Príspevok mechanizmu k digitálnej transformácii (t. j. pilier 2)

Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti významne prispieva k digitálnej transformácii v Únii. Plány obsahujú širokú škálu opatrení vrátane zavádzania digitálnych infraštruktúr novej generácie a vyspelých technológií, rozvoja digitálnych zručností obyvateľstva a pracovnej sily a podpory digitalizácie podnikov, ako aj verejných služieb. Spolu 144 miliárd EUR sa prispeje na pilier digitálnej transformácie, rozdelených vo všetkých oblastiach digitálnej politiky, ako znázorňuje obrázok 17⁵³.

⁵³ Tento obrázok znázorňuje odhadované výdavky založené na metodike označovania podľa pilierov pre hodnotiacu tabuľku obnovy a odolnosti a zodpovedá opatreniam prideleným k pilieru digitálnej transformácie ako primárnemu alebo sekundárnemu pilieru.

Obrázok 17: Rozdelenie výdavkov na podporu digitálnej transformácie podľa oblastí politiky

Poznámka: Tento graf znázorňuje rozdelenie odhadovaného príspevku k pilieru politiky podľa zoznamu oblastí politiky, ktorý vypracovala Európska komisia. Percentuálne podiely sa vzťahujú na celkový podiel plánu označený v rámci tohto piliera politiky.

Zdroj: Hodnotiaca tabuľka obnovy a odolnosti.

Reformy a investície, ktoré podporujú digitálne ciele v plánoch obnovy a odolnosti členských štátov, prekročili cieľ 20 % celkového prideleného podielu v mechanizme (obrázok 18). Celkové odhadované výdavky na digitálnu oblasť v plánoch zodpovedajú doteraz sume 130 miliárd EUR, čo je približne 26 % celkových pridelených finančných prostriedkov na plány vypočítaných podľa metodiky digitálneho označovania⁵⁴.

Spomedzi doteraz uspokojivo splnených 705 míľnikov a cieľov 184 míľnikov a cieľov prispieva k pilieru 2 vrátane 178 míľnikov a cieľov uspokojivo splnených od 1. marca 2022. Najväčší pokrok sa dosiahol v oblastiach politiky elektronickej verejnej správy, digitálnych verejných služieb a miestnych digitálnych ekosystémov (85 míľnikov a cieľov splnených v rámci 72 opatrení od 1. marca 2022), ľudského kapitálu v digitalizácii (40 míľnikov a cieľov v 30 opatreniach) a digitalizácie podnikania (29 míľnikov a cieľov v 20 opatreniach) (obrázok 19). V nasledujúcom rámciku je uvedených niekoľko príkladov zo žiadostí o platbu, ktoré boli posúdené kladne. Zameriavajú sa na hlavné oblasti spojené s digitálnou politikou, ale dôležité sú aj iné oblasti, napríklad pripojiteľnosť.

⁵⁴ V plánoch obnovy a odolnosti sa muselo špecifikovať a odôvodniť, v akej miere jednotlivé opatrenia prispievajú k digitálnym cieľom, teda či k nim prispievajú v plnej miere (100 %), čiastočne (40 %) alebo nemajú žiadny vplyv (0 %), podľa prílohy VII k nariadeniu o mechanizme. Kombinácia koeficientov a odhadov nákladov na jednotlivé opatrenia umožňuje vypočítať, do akej miery plány prispievajú k plneniu digitálneho cieľa.

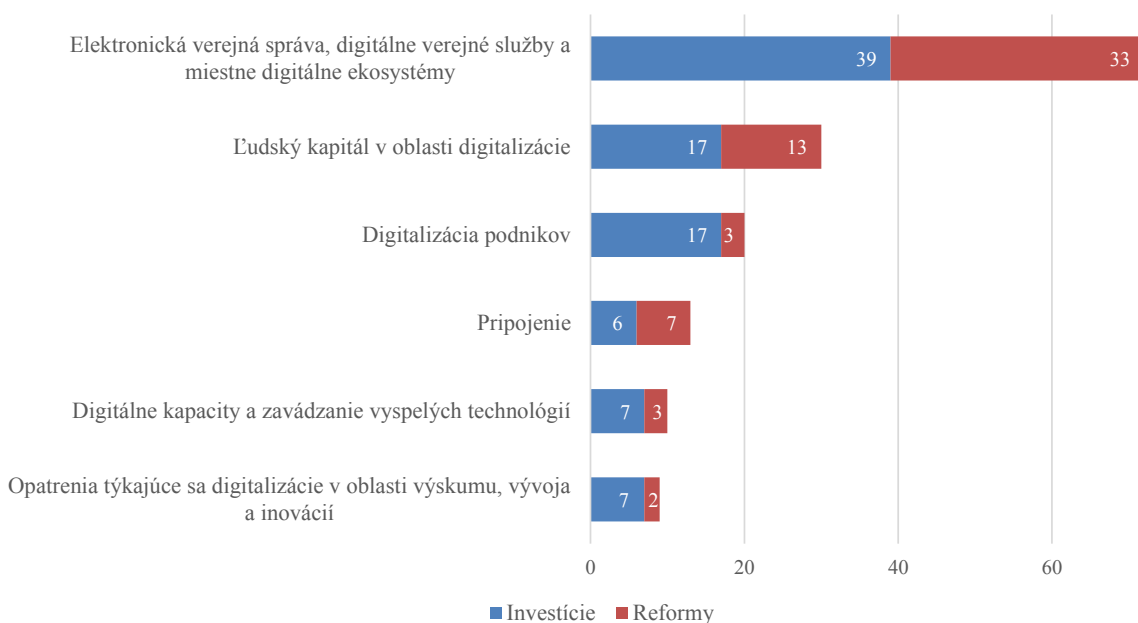
Obrázok 18: Príspevok k digitálnym cieľom vyjadrený ako podiel na finančných prostriedkoch pridelených plánu obnovy a odolnosti

Poznámka: V plánoch obnovy a odolnosti sa muselo špecifikovať a odôvodniť, v akej miere jednotlivé opatrenia prispievajú k digitálnym cieľom, teda či k nim prispievajú v plnej miere (100 %), čiastočne (40 %) alebo nemajú žiadny vplyv (0 %). Príspevky k digitálnym cieľom sa vypočítali podľa príloh VI a VII k nariadeniu o mechanizme. Kombinácia koeficientov a odhadov nákladov na jednotlivé opatrenia umožňuje vypočítať, do akej miery plány prispievajú k plneniu digitálnych cieľov.

Zdroj: Hodnotiaca tabuľka obnovy a odolnosti.

Obrázok 19: Počet opatrení v pilieri 2 s míľnikmi a cieľmi uspokojivo splnenými od poslednej výročnej správy o vykonávaní Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti podľa oblastí politiky

Zdroj: Európska komisia.

Príklady príslušných opatrení s míľníkmi a cieľmi v rámci piliera digitálnej transformácie

Reformy

- **Rumunsko** prijalo reformu na urýchlenie zavádzania 5G sietí na vnútroštátnej úrovni v súlade s bezpečnostnými predpismi a na zabezpečenie širokopásmového pokrytia tzv. bielych oblastí (malé vidiecke obce, izolované lokality, znevýhodnené obývané oblasti), ktorou sa rieši digitálna priepasť medzi mestami a vidiekom, znižuje administratívna záťaž a poplatky a vytvárajú predpoklady rovnakého prístupu k digitálnym službám a k internetu.
- **Slovensko** schválilo Národnú koncepciu informatizácie verejnej správy, v ktorej sa stanovuje rámec digitálnych reforiem v súlade s plánom obnovy a odolnosti. V tejto národnej koncepcii sa najmä v súvislosti s reformou v oblasti kybernetickej bezpečnosti stanoví rámec šandardizácie požiadaviek na kybernetickú bezpečnosť, pričom sa objasňuje, že na stanovenie technických a procesných noriem kybernetickej bezpečnosti budú potrebné ďalšie osobitné opatrenia.
- **Slovinsko** zriadilo Radu pre rozvoj informatiky, ktorá koná ako centrálné fórum verejnej správy pre koordináciu na operačnej úrovni v súvislosti s investíciami do informačných technológií, normami a ďalším technologickým vývojom, najmä ak je kompatibilita systémov nevyhnutná pre ich efektívnu prevádzku a údržbu.

Investície

- **Rakúsko** zaviedlo opatrenia na podporu digitalizácie škôl a vzdelávania s cieľom poskytnúť spravodlivý a rovnaký prístup k základným digitálnym zručnostiam. V rámci mechanizmu sa financuje investícia vo výške 171,7 milióna EUR na zabezpečenie notebookov a tabletov pre žiakov na nižšej sekundárnej úrovni. Túto investíciu sprevádza reforma zameraná na zlepšenie infraštruktúry v rozličných školských budovách, aby sa zaistilo optimálne využitie digitálnych zariadení poskytnutých žiakom.

Škola v Innsbrucku (Tirolsko, Rakúsko) s počítačmi z podpory Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti

Autorské práva: Zastúpenie Európskej komisie v Rakúsku/APA-Fotoservice/Hetfleisch.

- **Dánsko** vypracovalo a sprístupnilo nové digitálne riešenia na lepšie prepojenie systému zdravotnej starostlivosti v nadväznosti na pandémiu ochorenia COVID-19. Riešenia zahŕňajú využívanie digitálnych technológií a videokonzultácií.
- **Španielsko** investovalo do digitalizácie hlavných kultúrnych ustanovizní, ako sú Národné múzeum Prado, Národné múzeum Centro de Arte Reina Sofía (Národné múzeum umenia kráľovnej Sofie), Španielska národná knižnica, ako aj iné knižničné fondy od orgánov štátnej správy alebo súkromných subjektov, archívne systémy, inventáre a záznamy historického dedičstva vrátane audiovizuálneho dedičstva.
- **Taliansko** zadalo verejné zákazky na všetkých päť projektov pripojenia, ktoré sú súčasťou investície „Rýchle internetové pripojenie“. Cieľom týchto verejných zákaziek je obstaráť dokončenie vnútroštátnej ultrarýchlej a 5G telekomunikačnej siete na celom území Talianska.
- **Malta** začala zavádzať bezpečné digitálne riešenia a nástroje na podporu používateľov v sektore súdnictva zjednodušením postupov, zvýšením prístupnosti k spravodlivosti (z hľadiska dokumentácie, ale aj svedectva na diaľku) a posilnením efektívnosti justičného systému v súlade so stratégiou digitalizácie justície.
- **Portugalsko** spustilo online platformu, Academy Portugal Digital, ktorá umožňuje používateľom posúdiť svoje digitálne zručnosti a absolvovať personalizované kurzy digitálnej odbornej prípravy.

Opatrenia na podporu digitalizácie verejných služieb a elektronickej verejnej správy predstavujú viac ako tretinu výdavkov na digitálnu oblasť financovaných z mechanizmu, ktorá je najpodporovanejšou oblasťou digitálnej politiky (37 % piliera digitálnej transformácie alebo 53 miliárd EUR). Cieľom týchto opatrení je modernizovať a zlepšiť procesy verejnej správy, aby boli používateľsky ústretovejšie, viac orientované na občanov a interoperabilnejšie a aby sa posilnil prístup jednotlivcov a podnikov k digitálnym verejným službám a ich využívanie. Mnohé plány obnovy a odolnosti zahŕňajú reformy zamerané na zavedenie alebo zlepšenie riešení elektronickej verejnej správy, napríklad zavedenie elektronickej identifikácie, na zabezpečenie interoperability verejných digitálnych platforiem, ako aj na zlepšenie zberu a správy údajov. Niekoľko plánov obnovy a odolnosti zahŕňa aj investície zamerané na integráciu vyspelých technológií (napr. vládny cloud) do procesov verejnej správy, ako aj na posilnenie kapacity verejného sektora v oblasti kybernetickej bezpečnosti. Takisto sa v mnohých plánoch obnovy a odolnosti vyskytujú opatrenia zamerané na digitalizáciu vnútroštátnych systémov zdravotnej starostlivosti a súdництва.

Digitalizácia verejných služieb sa týka viacerých oblastí politiky a zabezpečuje synergie s ďalšími piatimi piliermi podporovanými z mechanizmu. Niektoré investície podporujúce zelený pilier napríklad odrážajú kľúčovú úlohu digitalizácie pri zvyšovaní udržateľnosti a odolnosti dopravných systémov EÚ, napríklad prostredníctvom technológií inteligentných dopravných systémov (IDS), nástrojov riadenia mestskej mobility, multimodálneho predaja cestovných lístkov a multimodálnych informačných systémov pre cestujúcich a rozšírenia pokrytia Európskeho systému riadenia železničnej dopravy.

Digitalizácia podnikov

Všetky plány obnovy a odolnosti zahŕňajú opatrenia na podporu digitalizácie podnikov v celkovej výške 27 miliárd EUR alebo 19 % piliera digitálnej transformácie. Opatrenia v tejto oblasti obsahujú kľúčové reformy, spomedzi ktorých sú najdôležitejšie reformy zamerané na zjednodušenie administratívnych postupov pre podniky a na vytvorenie základu digitálneho podnikateľského prostredia s opatreniami v oblasti digitálneho zakladania a registrácie podnikov, budovania dôvery a kybernetickej bezpečnosti. Očakáva sa, že tieto opatrenia zvýšia úroveň dôvery v prijímanie digitálnych technológií, čo bude mať pozitívny vplyv na ich zavádzanie, ako aj na intenzitu ich využívania. Očakáva sa, že pozitívny vplyv na digitalizáciu podnikov a zvýšenie transparentnosti budú mať aj reformy súvisiace s digitalizáciou fakturácie. Viaceré plány zahŕňajú aj investície na podporu integrácie vyspelých digitálnych technológií do výrobných procesov firiem (napr. automatizácia, umelá inteligencia).

Eudský kapitál

Plány obnovy a odolnosti takisto zahŕňajú širokú škálu opatrení na podporu rozvoja digitálnych zručností, ktoré predstavujú celkové odhadované náklady vo výške 29 miliárd EUR, resp. 20 % piliera digitálnej transformácie. Väčšina plánov zahŕňa opatrenia na zvýšenie úrovne digitálnych zručností bežného obyvateľstva a pracovnej sily.

Niektoré plány obsahujú aj opatrenia na podporu pokročilých digitálnych zručností a odbornú prípravu odborníkov v oblasti IKT, čoho súčasťou je vývoj modulov odbornej prípravy v oblasti pokročilých digitálnych technológií pre vysokoškolské vzdelávanie a odbornú prípravu. Pandémia ochorenia COVID-19 poukázala na potrebu digitalizácie vzdelávania a niekoľko plánov obnovy a odolnosti v tomto smere zahŕňa príslušné opatrenia.

3.3. Príspevok mechanizmu k inteligentnému, udržateľnému a inkluzívnemu rastu (t. j. pilier 3)

K inteligentnému, udržateľnému a inkluzívnemu rastu (t. j. pilieru 3) prispieva 27 plánov obnovy a odolnosti s viac ako 1 500 opatreniami približne za 214,6 miliardy EUR. Tieto opatrenia sa týkajú rozmanitých oblastí: od reforiem na podporu podnikateľského prostredia alebo konkurencieschopnosti, po podporu pre MSP, na výskum, vývoj a inováciu alebo na sektor kultúry (obrázok 20).

Obrázok 20: Rozdelenie výdavkov na podporu inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu podľa oblastí politiky

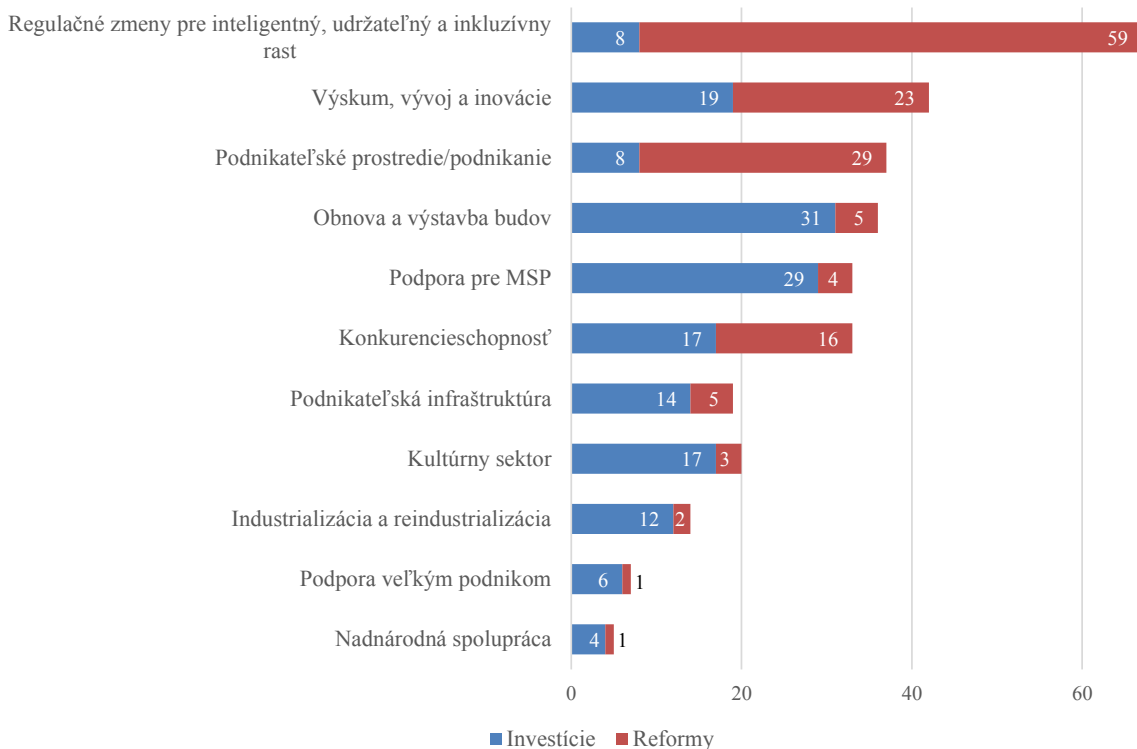

Poznámka: Tento graf znázorňuje rozdelenie odhadovaného príspevku k pilieru politiky podľa zoznamu oblastí politiky, ktorý vypracovala Európska komisia. Percentuálne podiely sa vzťahujú na celkový podiel plánu označený v rámci tohto piliera politiky.

Zdroj: Hodnotiaca tabuľka obnovy a odolnosti.

Doteraz bolo splnených 350 míľnikov a cieľov prispievajúcich k pilieru 3, pričom od 1. marca 2022 bolo splnených 321 míľnikov a cieľov. Pokrok sa dosiahol najmä v oblastiach politiky regulačných zmien pre inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast (85 míľnikov a cieľov splnených v 67 opatreniach od 1. marca 2022), výskum, vývoj a inovácie (49 míľnikov a cieľov v 42 opatreniach) a podnikateľské prostredie/podnikateľstvo (52 míľnikov a cieľov v 37 opatreniach) (obrázok 21).

Obrázok 21: Počet opatrení v pilieri 3 s mŕlnikmi a cieľmi uspokojivo splnenými od poslednej výročnej správy o vykonávaní Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti podľa oblastí politiky

Zdroj: Európska komisia.

Výskum, vývoj a inovácie v rámci piliera 3

25 plánov obnovy a odolnosti zahŕňa opatrenia súvisiace s oblasťou politiky „výskum, vývoj a inovácie“ v rámci piliera 3 v celkovej výške 38,1 miliardy EUR. Výška investícií do výskumu a inovácií v rámci piliera 3 zväčša predstavuje 4 % až 18 % nenávratnej finančnej podpory členského štátu z mechanizmu, pričom niekoľko odľahlých hodnôt sa nachádza na nižšej alebo vyššej úrovni než toto rozpätie a priemer je približne 8 %.

Opatrenia týkajúce sa výskumu a inovácií v rámci piliera 3 majú širokú škálu cieľov. Reformy v oblasti výskumu a inovácií v rámci piliera 3 sa zameriavajú na zníženie roztrieštenosti systémov vedeckého výskumu, zníženie administratívnej záťaže pri prístupe k verejnému financovaniu činností v oblasti výskumu a inovácií, podporu prenosu poznatkov a transferu technológií, odstránenie prekážok spolupráce medzi akademickou obcou a podnikmi a zlepšenie koordinácie medzi rôznymi úrovňami riadenia v oblasti výskumu a inovácií a vzdelávania. Veľa plánov obnovy a odolnosti obsahuje tematické investície do výskumu a inovácií v rámci piliera 3, ktoré umožnia mobilizovať kapacity v oblasti výskumu a inovácií s cieľom urýchliť zelenú a digitálnu transformáciu a zvýšiť odolnosť v súlade s programami na úrovni EÚ (približne 27 % odhadovaných nákladov na opatrenia v oblasti výskumu a inovácií bolo označených ako príspevok k zeleným cieľom a približne 23 % ako príspevok k digitálnym cieľom).

Doteraz bolo splnených 53 míľnikov a cieľov týkajúcich sa oblasti politiky „výskum, vývoj a inovácie“ (z celkových 705 splnených míľnikov a cieľov) vrátane 49 uspokojuivo splnených od 1. marca 2022.

Je dôležité zdôrazniť, že niektoré opatrenia v rámci piliera 1 a piliera 2 prispievajú aj k výskumu a vývoju⁵⁵. Investície do výskumu, vývoja a inovácií ako celok (t. j. vrátane príslušných opatrení označených v rámci piliera 1, piliera 2 a piliera 3) prispievajú k odhadovanej celkovej sume 48 miliárd EUR, čo predstavuje v priemere asi 10 % nenávratnej finančnej podpory členského štátu z mechanizmu.

Príklady príslušných opatrení so splnenými míľníkmi a cieľmi v rámci piliera inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu (oblasť politiky „výskum, vývoj a inovácie“)

Reformy:

- **Slovensko** zaviedlo novely dvoch legislatívnych aktov na transformáciu Slovenskej akadémie vied na verejnú výskumnú inštitúciu s cieľom umožniť viacdrojové financovanie a posilnenú spoluprácu so súkromným sektorom na realizáciu spoločných projektov a podporu výskumu a transferu technológií.

Investície:

- **Taliansko** zadalo zákazky na podporu vytvorenia alebo posilnenia minimálne 30 výskumných infraštruktúr/inštitúcií strategického významu identifikovaných v národnom pláne výskumných infraštruktúr na roky 2021 – 2027 a súvisiacich inovačných infraštruktúr.

Cieľom tohto opatrenia je vyvinúť výskumné zariadenia, podporovať procesy inovácie a transferu technológií, ako aj podnecovať verejno-súkromné partnerstvá.

⁵⁵ Pilier 1 týkajúci sa zelenej transformácie zahŕňa ekologické opatrenia v oblasti výskumu, vývoja a inovácií zaradené do oblasti politiky „výskum, vývoj a inovácie v oblasti zelených aktivít“ a pilier 2 týkajúci sa digitálnej transformácie zahŕňa digitálne opatrenia v oblasti výskumu, vývoja a inovácií zaradené do oblasti politiky „opatrenia týkajúce sa digitalizácie v oblasti výskumu, vývoja a inovácií“.

- **Španielsko** podporilo 68 spoločností (39 veľkých a 29 MSP), ktoré majú projekty výskumu a inovácií v oblasti udržateľného automobilového odvetvia na zvýšenie technologickej kapacity spoločností vo viacerých oblastiach vrátane vývoja zásobníkov energie s veľmi nízkymi emisiami a vysokou recyklovateľnosťou, vysoko účinných systémov vodíkovej mobility, autonómneho riadenia a prepojenej mobility alebo úpravy výrobného prostredia s bezpečnými a spoľahlivými systémami pre interakciu človek-stroj v inteligentnom výrobnom prostredí.

Podpora podnikom (vrátane MSP, prístup k financovaniu a finančným nástrojom)

Väčšina plánov obnovy a odolnosti zahŕňa opatrenia, ktoré poskytujú priamu podporu MSP vo výške 45 miliárd EUR, čo predstavuje približne 22 % celkových odhadovaných výdavkov na pilier 3. Podporu MSP poskytuje spolu 159 opatrení s 332 míľnikmi a cieľmi.

Rozsah pôsobnosti opatrení určených pre MSP, ktoré sú začlenené do plánov obnovy a odolnosti, sa vzťahuje na širokú škálu oblastí od zlepšenia podnikateľského prostredia a prístupu k verejnému obstarávaniu až po digitalizáciu MSP a zvýšenie ich environmentálnej udržateľnosti. Viaceré opatrenia sú zamerané aj na zlepšenie rastu a odolnosti MSP prostredníctvom zlepšeného prístupu k financovaniu, rekvalifikácie a zvyšovania úrovne zručností ich zamestnancov alebo posilnenia ich výskumných a vývojových kapacít.

Doteraz bolo splnených 51 míľnikov a cieľov týkajúcich sa opatrení, ktoré podporujú MSP (z celkových 705 splnených míľnikov a cieľov), vrátane 49 uspokojuivo splnených od 1. marca 2022.

Príklady príslušných opatrení so splnenými míľnikmi a cieľmi v rámci piliera inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu (oblasť politiky „podpora pre MSP“)

Investície:

- **Chorvátsko** zriadilo finančný nástroj na podporu investícií mikropodnikov, malých

a stredných podnikov, ktorým sa podporia investície do nových technológií, nákup moderných strojov a zariadení a zvýšenie výrobných kapacít a kapacít služieb, ako aj opatrenia súvisiace so zelenou transformáciou.

- **Grécko** vyhlásilo výzvy na predkladanie návrhov na financovanie systému poukazov na investície zamerané na technológie a služby na podporu digitalizácie malých a stredných podnikov (ako sú elektronická platba, elektronický predaj a elektronická fakturácia, nástroje digitálnej reklamy, digitálne zvyšovanie úrovne zručností, systémy kybernetickej bezpečnosti, infraštruktúry a služby cloudu atď.).
- **Taliansko** zriadilo finančný nástroj na financovanie startupov a zároveň podpísalo dohodu medzi vládou a implementujúcim partnerom Cassa Depositi e Prestiti (CDP).

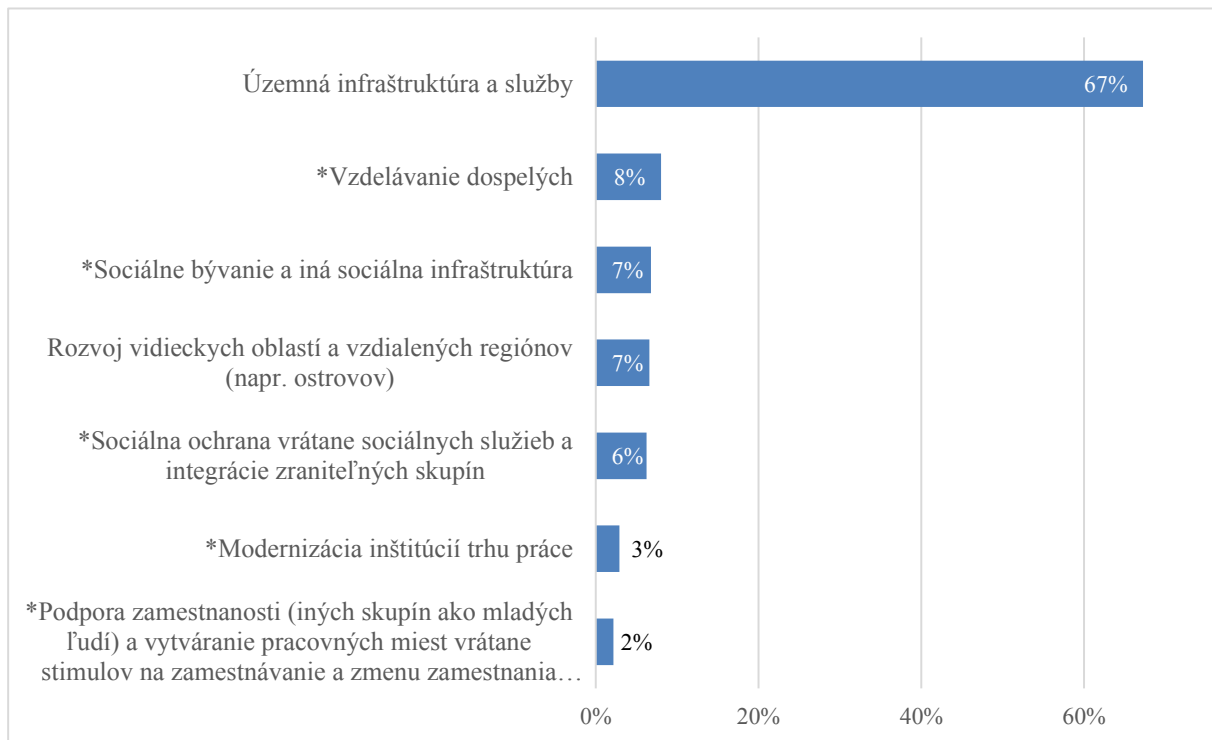
3.4. Príspevok mechanizmu k sociálnej a územnej súdržnosti (t. j. pilier 4)

Členské štáty zahrnuli do plánov značný počet opatrení na podporu sociálnej a územnej súdržnosti, ktoré prispievajú najmä k vykonávaniu Európskeho piliera sociálnych práv, s jeho osobitnými kapitolami o rovnakých príležitostiach a rovnakom prístupe na trh práce, o spravodlivých pracovných podmienkach a sociálnej ochrane a začlenení. Z 27 plánov obnovy a odolnosti, ktoré Rada prijala, sa konkrétne na podporu piliera 4 vyčlení približne 220,6 miliardy EUR. Rozdelenie výdavkov v rámci piliera je na obrázku 22.

Z doteraz splnených 705 míľnikov a cieľov k pilieru 4 prispieva 253 vrátane 237 splnených od poslednej výročnej správy v marci 2022. Najväčší pokrok sa dosiahol v oblastiach politiky územnej infraštruktúry a služieb (106 míľnikov a cieľov splnených v 84 opatreniach od 1. marca 2022), sociálnej ochrany (58 míľnikov a cieľov v 52 opatreniach) a vzdelávania dospelých (41 míľnikov a cieľov v 27 opatreniach) (obrázok 23). Treba zdôrazniť, že 149 zo splnených míľnikov a cieľov v rámci piliera 4 od vzniku mechanizmu podporuje sociálne ciele v širšom zmysle⁵⁶, čo poukazuje na pevné odhodlanie členských štátov dodržiavať sociálny rozmer od počiatkových štádií realizácie plánov obnovy a odolnosti. Takéto opatrenia prispievajú aj k dosahovaniu hlavných cieľov EÚ do roku 2030 v oblasti zamestnanosti, zručností a znižovania chudoby.

⁵⁶ Tieto míľniky a ciele sú spojené s opatreniami, ktoré prispievajú k sociálnym kategóriám vymedzeným v delegovanom nariadení 2021/2105.

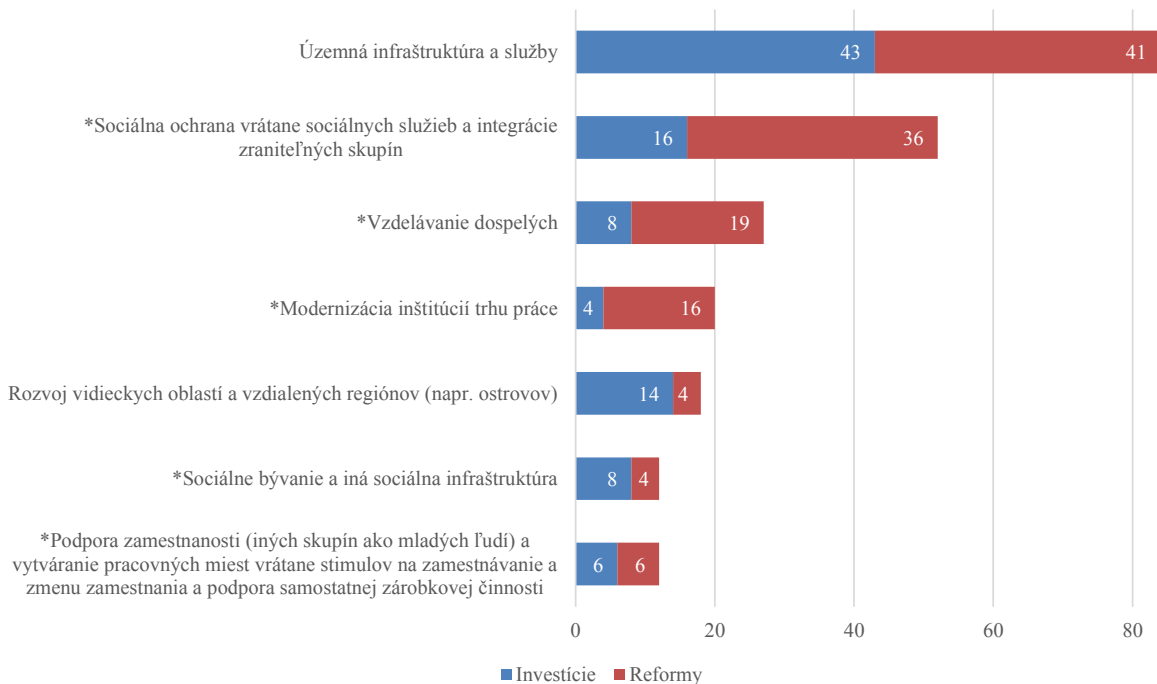
Obrázok 22: Rozdelenie výdavkov na podporu sociálnej a územnej súdržnosti podľa oblastí politiky

Poznámka: Tento graf znázorňuje rozdelenie odhadovaného príspevku k pilieru politiky podľa zoznamu oblastí politiky, ktorý vypracovala Európska komisia. Percentuálne podiely sa vzťahujú na celkový podiel plánu označený v rámci tohto piliera politiky. Metodika vykazovania sociálnych výdavkov vymedzená v delegovanom nariadení (EÚ) 2021/2105 je plne zosúladená s metodikou vykazovania výdavkov podľa šiestich pilierov a je do nej začlenená. V rámci tohto piliera sa oblasti politiky označené hviezdíčkou (*) používajú v súvislosti s metodikou vykazovania sociálnych výdavkov.

Zdroj: Hodnotiaca tabuľka obnovy a odolnosti.

Obrázok 23: Počet opatrení v pilieri 4 s míľníkmi a cieľmi uspokojivo splnenými od poslednej výročnej správy o vykonávaní Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti podľa oblastí politiky

Poznámka: Metodika vykazovania sociálnych výdavkov vymedzená v delegovanom nariadení (EÚ) 2021/2105 je plne zosúladená s metodikou vykazovania výdavkov podľa šiestich pilierov a je do nej začlenená. V rámci tohto piliera sa oblasti politiky označené hviezdíčkou (*) používajú v súvislosti s metodikou vykazovania sociálnych výdavkov.

Zdroj: Európska komisia.

Sociálna ochrana, začlenenie, sociálne bývanie a sociálna infraštruktúra

Všetky plány obnovy a odolnosti obsahujú reformy alebo investície, ktoré prispievajú k posilneniu systémov sociálnej ochrany členských štátov. Vyše 300 opatrení sa venuje širokej škále problémov, najmä problémov zdôraznených v príslušných odporúčaniach pre jednotlivé krajiny. Opatrenia podporujúce sociálnu ochranu a sociálne bývanie predstavujú približne 28,8 miliardy EUR. Opatrenia sa zameriavajú najmä na účinnosť, kvalitu a odolnosť systémov sociálnej ochrany. Väčšina investícií do sociálnej ochrany v rámci mechanizmu sa týka modernizácie, rozšírenia alebo zlepšenia siete a zariadení sociálnych služieb poskytovaných verejnými a súkromnými sociálnymi inštitúciami. Zahŕňajú aj osobitné opatrenia, ktorými sa rieši napríklad začlenenie osôb so zdravotným postihnutím, zvýšenie primeranosti a udržateľnosti sociálnych dávok a zlepšenie životných podmienok starších ľudí, ktorí potrebujú starostlivosť. Niekoľko členských štátov začleňuje aj dôležité investície na zvýšenie ponuky sociálneho bývania a sociálnej infraštruktúry pre znevýhodnené skupiny, na ktoré prevažne využívajú úvery. Niektoré členské štáty zahrnuli do svojich plánov obnovy a odolnosti aj kroky zamerané na reformu systému minimálneho príjmu a dôchodkového systému s cieľom zvýšiť ich primeranosť a udržateľnosť.

Doteraz bolo splnených 72 míľnikov a cieľov týkajúcich sa oblastí politiky sociálnej ochrany a sociálneho bývania (z celkových 705 splnených míľnikov a cieľov) vrátane 67 od 1. marca 2022.

Príklady príslušných opatrení so splnenými míľníkmi a cieľmi v rámci piliera sociálnej a územnej súdržnosti (oblasti politiky „sociálna ochrana“ a sociálne bývanie“)

Reformy:

- **Slovensko** upevnilo právomoci dohľadu nad sociálnou starostlivosťou s cieľom znížiť roztrieštenosť a zvýšiť efektívnosť sociálnej starostlivosti a zlepšiť kvalitu starostlivosti v sociálnych službách a domácnostiach.
- **Španielsko** prijalo reformu systému príspevkov na sociálne zabezpečenie pre samostatne zárobkovo činné osoby s cieľom postupne prejsť na systém príspevkov, ktorý bude založený na reálnom príjme, aby sa zaistilo, že samostatne zárobkovo činné osoby budú v budúcnosti odstávať primeranejší dôchodkový príjem.

Investície:

- Na vytvorenie novej služby sociálneho mentorstva, ktorej cieľom je zaistenie dostatočných ľudských kapacít na vykonávanie sociálnych služieb, **Chorvátsko** odborne pripravilo 220 sociálnych mentorov, ktorí budú schopní poskytovať individualizovanejšiu podporu na posilnenie postavenia.
- **Francúzsko** podporilo obnovu sociálneho bývania zameranú na energetickú efektívnosť, a to pridelením grantov viac ako 20 000 sociálnym bytovým jednotkám.

Podpora zamestnanosti, modernizácia inštitúcií trhu práce a vzdelávanie a odborná príprava dospelých pre iné cieľové skupiny ako mládež

Väčšina členských štátov zaradila do svojich plánov obnovy a odolnosti komplexnú škálu reforiem a investícií na podporu vytvárania pracovných miest a modernizáciu svojich trhov práce. Opatrenia, ktorými sa podporujú oblasti politiky „zamestnanosti iných skupín ako mladých ľudí“ a „modernizácie inštitúcií pracovného trhu“, celkovo predstavujú približne 11,2 miliardy EUR. Týmto opatreniami sa priamo riešia odporúčania pre jednotlivé krajiny týkajúce sa podpory zamestnanosti a posilňovania trhu práce. Zamestnanosť a aktívne politiky trhu práce majú významné miesto takmer vo všetkých plánoch obnovy a odolnosti. Plány obsahujú investície a reformy zamerané na zvýšenie účasti žien, mladých ľudí a znevýhodnených skupín na trhu práce, ktoré podporujú vytváranie pracovných miest a prechod na nové odvetvia a povolania. Tieto opatrenia sú určené aj na stimulovanie zamestnanosti a zlepšenie výkonnosti, fungovania a odolnosti trhov práce.

Všetky národné plány obnovy a odolnosti zahŕňajú opatrenia týkajúce sa zručností a vzdelávania dospelých, často spojené s aktívnymi politikami trhu práce. Patria k nim napríklad národné stratégie v oblasti zručností, reformy na zlepšenie informovanosti pre oblasť zručností a ich riadenia vrátane uznávania a potvrdzovania zručností, ako aj ciele investície do zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácie zamestnancov, nezamestnaných a širšieho obyvateľstva. Reformy a investície súvisiace so vzdelávaním dospelých vrátane ďalšieho odborného vzdelávania a prípravy a s uznávaním a potvrdzovaním zručností, ktoré obsahujú plány obnovy a odolnosti, dosahujú sumu približne 17,7 miliardy EUR.

Doteraz bolo splnených 83 míľnikov a cieľov týkajúcich sa oblastí politiky „zamestnanosti iných skupín ako mladých ľudí“, „modernizácie inštitúcií pracovného trhu“ a „vzdelávania dospelých“ vrátane 73 od poslednej výročnej správy o vykonávaní mechanizmu z marca 2022. Splnené míľniky a ciele sa týkajú napríklad zavedenia systému poukážok na programy zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácie, cieľných programov rozvoja zručností pre nezamestnaných, aktualizácie učebných osnov odbornej prípravy, ako aj prijatia národných stratégií a akčných plánov v oblasti zručností.

Príklady príslušných opatrení so splnenými míľnikmi a cieľmi v rámci piliera sociálnej a územnej súdržnosti (oblasti politiky „zamestnanosti iných skupín ako mladých ľudí“, „modernizácie inštitúcií pracovného trhu“ a „vzdelávania dospelých“)

Reformy:

- **Chorvátsko** zaviedlo systém poukážok používaný na financovanie účasti na vzdelávacích programoch, ktoré rozvíjajú zelené a digitálne zručnosti. Týka sa to najmenej 25 vzdelávacích programov. Systém obsahuje katalóg zručností, ktorý mapuje existujúce a potrebné zručnosti na trhu práce, ako aj IT aplikáciu na spravovanie a udeľovanie poukážok.

Chorvátsky systém poukážok je prínosom pre zamestnané aj nezamestnané osoby s osobitným zameraním na zraniteľné skupiny [dlhodobo nezamestnané osoby, neaktívne osoby alebo mladí ľudia, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (NEET)].

- **Rakúsko** zaviedlo opatrenie, ktorého cieľom je poskytnúť cieleňú podporu, aby sa dlhodobo nezamestnaní, ktorí čelia viacnásobným prekážkam, vrátili na trh práce. Očakáva sa, že koordinovaná podpora pomôže riešiť tieto viacnásobné prekážky a uľahčí prístup ku kvalifikácii a odbornej príprave.
- **Španielsko** zaviedlo reformu trhu práce s cieľom riešiť dlhotrvajúce štrukturálne problémy, ako je kvalita a vysoká miera dočasnej zamestnanosti. Zároveň bol upravený právny rámec, aby sa firmy mohli flexibilnejšie prispôbiť otrasom. Jeden z hlavných prvkov reformy sa zaoberal s ponukou pracovných zmlúv, obmedzením viacerých foriem len na tri typy a stanovením pracovných zmlúv na neurčitý čas ako štandardnej možnosti.

Územná infraštruktúra a služby, rozvoj vidieckych oblastí a vzdialených regiónov (vrátane ostrovov)

Značný počet reforiem a investícií sa zameriava na zlepšenie územnej infraštruktúry a služieb na miestnej úrovni a na prekonanie rozdielov medzi mestskými oblasťami, vidieckymi oblasťami a vzdialenými regiónmi. Podporujú miestne hospodárstvo, zvyšujú konkurencieschopnosť regiónu a štátu a majú priamy pozitívny vplyv na kvalitu každodenného života. Mnohé z reforiem a investícií sa týkajú podpory a zlepšenia udržateľnej mobility a dopravy, predovšetkým modernizácie železníc a prístavov a ďalších projektov v oblasti udržateľnej mobility, ako je rozvoj služieb verejnej dopravy a budovanie jazdných pruhov pre cyklistov. Plány obnovy a odolnosti zahŕňajú aj niekoľko opatrení na zlepšenie využívania prírodných zdrojov a ochranu životného prostredia na miestnej úrovni. Týka sa to reforiem a investícií na zlepšenie nakladania s odpadom a odpadovými vodami, a to aj na ostrovoch, na rozšírenie systémov čistenia vody a zavlžovacích sietí, na zvýšenie udržateľnosti poľnohospodárskeho odvetvia a na podporu vytvárania konzorcií vo funkčných vidieckych oblastiach. Opatrenia sa zameriavajú aj na iné druhy územnej infraštruktúry a služieb, ako je zavádzanie širokopásmovej infraštruktúry a sociálnych služieb a infraštruktúry vo vzdialených regiónoch. Navyše reformy a investície pomáhajú zlepšiť

výkonnosť verejnej správy na miestnej úrovni, a to posilňovaním kapacity obcí na poskytovanie kvalitných služieb.

Opatrenia, ktoré podporujú územnú infraštruktúru a služby, predstavujú približne 151,2 miliardy EUR, kým osobitné opatrenia podporujúce rozvoj vidieckych oblastí a vzdialených regiónov predstavujú približne 16 miliárd EUR. Doteraz bolo splnených 124 míľnikov a cieľov týkajúcich sa týchto dvoch oblastí politiky vrátane 121 míľnikov a cieľov od poslednej výročnej správy o vykonávaní mechanizmu v marci 2022

Príklady príslušných opatrení so splnenými míľnikami a cieľmi v rámci piliera sociálnej a územnej súdržnosti (oblasti politiky „územnej súdržnosti a služieb“ a „rozvoja vidieckych oblastí a vzdialených regiónov“)

Reformy:

- **Bulharsko** zlepšilo priame zapojenie regionálnej a miestnej úrovne do riadenia fondov EÚ posilnením ich úlohy pri návrhu a realizácii integrovaných územných stratégií a projektov.
- **Chorvátsko** zlepšilo systémy reštrukturalizácie a konsolidácie poľnohospodárskej pôdy zjednodušením postupov konsolidácie a zaistením nepretržitého monitorovania poľnohospodárskej pôdy. Prispieje to k efektívnejšiemu využívaniu poľnohospodárskej pôdy, pomôže chrániť životné prostredie a zlepši život vo vidieckych oblastiach.
- **Taliansko** zlepšilo postupy hodnotenia projektov v sektore systémov miestnej verejnej dopravy a v sektore rýchlej hromadnej dopravy jasným vymedzením zodpovedností pri schvaľovaní projektov miestnej verejnej dopravy a zjednodušením platobného postupu.
- **Španielsko** zriadilo Inštitút pre Fond na spravodlivú transformáciu, ktorý je zodpovedný za identifikovanie a prijímanie opatrení, ktoré zaručia spravodlivé zaobchádzanie s pracovníkmi a územiaми ovplyvnenými prechodom na nízkouhlíkové hospodárstvo, minimalizujú negatívne vplyvy na tieto územia a optimalizujú príležitosti procesu transformácie.

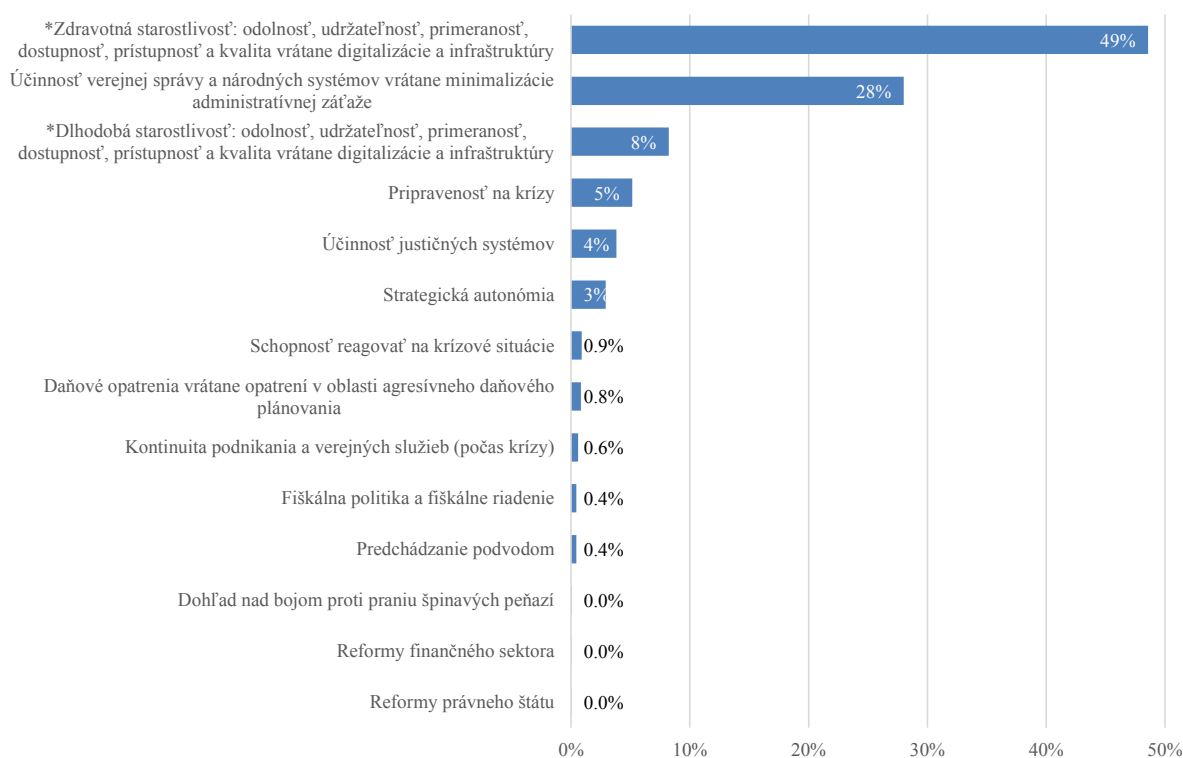
3.5. Príspevok mechanizmu k zdraviu a hospodárskej, sociálnej a inštitucionálnej odolnosti s cieľom okrem iného zvyšovať pripravenosť na krízy a schopnosť reakcie na krízy (t. j. pilier 5)

Plány obnovy a odolnosti členských štátov výrazne prispievajú k zdraviu a hospodárskej, sociálnej a inštitucionálnej odolnosti s cieľom okrem iného zvyšovať pripravenosť na krízy a schopnosť reakcie na krízy. Viac ako 1 100 opatrení a čiastkových opatrení, ktoré predstavujú 84,1 miliardy EUR a ktoré sú zahrnuté v 27 plánoch obnovy a odolnosti, prispieva k pilieru politiky zdravia a hospodárskej, sociálnej a inštitucionálnej odolnosti. Tieto opatrenia sa vzťahujú na oblasti politiky siahajúce od zdravotnej starostlivosti a dlhodobej starostlivosti po účinnosť justičných systémov a dohľad v oblasti boja proti

praniu špinavých peňazí. Rozdelenie výdavkov na rôzne oblasti politiky v rámci piliera je na obrázku 24⁵⁷.

Z doteraz uspokojuivo splnených 705 míľnikov a cieľov 296 prispieva k pilieru 5 vrátane 274 míľnikov a cieľov uspokojuivo splnených od 1. marca 2022. Najväčší pokrok sa dosiahol v oblastiach politiky účinnosti verejnej správy a vnútroštátnych systémov (141 míľnikov a cieľov splnených v 95 opatreniach od 1. marca 2022), zdravotnej starostlivosti (40 míľnikov a cieľov v 35 opatreniach) a prevencie podvodov (36 míľnikov a cieľov v 22 opatreniach) (obrázok 25).

Obrázok 24: Rozdelenie výdavkov na podporu zdravia a odolnosti podľa oblastí politiky

Poznámka: Tento graf znázorňuje rozdelenie odhadovaného príspevku k pilieru politiky podľa zoznamu oblastí politiky, ktorý vypracovala Európska komisia. Percentuálne podiely sa vzťahujú na celkový podiel plánu označený v rámci tohto piliera politiky. Metodika vykazovania sociálnych výdavkov vymedzená v delegovanom nariadení (EÚ) 2021/2105 je plne zosúladená s metodikou vykazovania výdavkov podľa šiestich pilierov a je do nej začlenená. V rámci tohto piliera sa oblasti politiky označené hviezdikou (*) používajú v súvislosti s metodikou vykazovania sociálnych výdavkov.

Zdroj: Hodnotiaca tabuľka obnovy a odolnosti.

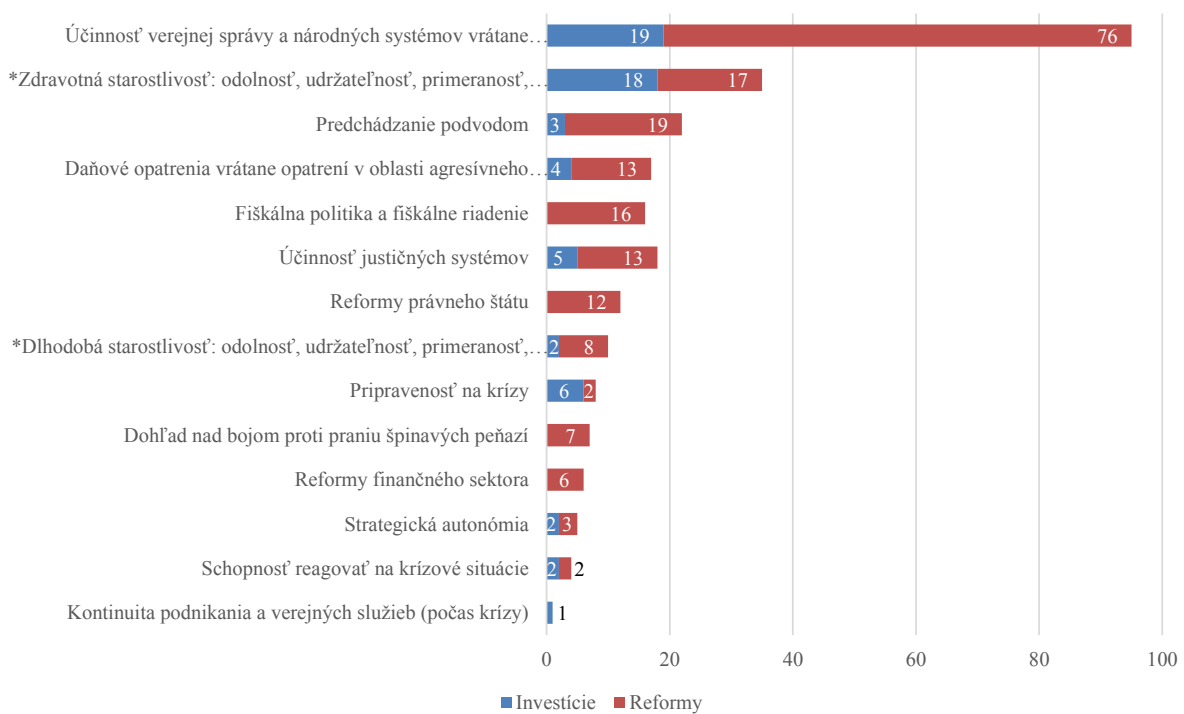
Zdravotná a dlhodobá starostlivosť

V rámci mechanizmu sa realizuje široká škála investičných projektov a projektov reforiem v zdravotníctve, a to aj v oblasti primárnej zdravotnej starostlivosti, ambulantnej starostlivosti, elektronického zdravotníctva v kombinácii s opatreniami zameranými na efektívnosť, aby sa zlepšilo riadenie, nákladová účinnosť, prístup k zdravotníckym službám

⁵⁷ Treba poznamenať, že v niektorých oblastiach politiky (ako je fiskálna politika a fiskálne riadenie alebo reformy právneho štátu) sú príslušnými opatreniami prevažne reformy bez súvisiacich výdavkov.

a ich kvalita. Nedávne reformy zdravotníctva sa zameriavajú na výzvy, ktoré vznikli v dôsledku pandémie, ako napríklad zvýšenie kapacít verejného zdravotníctva. Pod vplyvom pandémie došlo aj k posunu politiky smerom k prevencii. Viaceré členské štáty realizujú reformy a investície špeciálne prispôbené starostlivosti o duševné zdravie a komplexne prepracúvajú národné stratégie v oblasti zdravia. Napríklad Taliansko, Litva a Portugalsko reorganizujú svoje systémy zdravotnej starostlivosti s cieľom zlepšiť prístup k zdravotnej starostlivosti na miestnej úrovni a Lotyšsko, Luxembursko, Poľsko, Malta a Holandsko sa snažia posilniť pracovnú silu v zdravotníctve. Celkovo je na opatrenia týkajúce sa zdravotnej starostlivosti vo všetkých 27 národných plánoch obnovy a odolnosti vyčlenených viac ako 43,0 miliardy EUR (alebo 8,7 % celkovej nenávratnej finančnej podpory a úverov v rámci mechanizmu). Približne jedna tretina tejto sumy je vyhradená na investície a reformy na podporu digitalizácie systémov zdravotnej starostlivosti, čo pomôže posilniť odolnosť systémov zdravotnej starostlivosti.

Obrázok 25: Počet opatrení v pilieri 5 s míľnikmi a cieľmi uspokojivo splnenými od poslednej výročnej správy o vykonávaní Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti podľa oblastí politiky

Poznámka: Metodika vykazovania sociálnych výdavkov vymedzená v delegovanom nariadení (EÚ) 2021/2105 je plne zosúladená s metodikou vykazovania výdavkov podľa šiestich pilierov a je do nej začlenená. V rámci tohto piliera sa oblasti politiky označené hviezdíčkom (*) používajú v súvislosti s metodikou vykazovania sociálnych výdavkov.

Zdroj: Európska komisia.

Niekoľko členských štátov v rámci mechanizmu financuje reformy a investície v oblasti dlhodobej starostlivosti. Prístup k cenovo dostupným a kvalitným službám dlhodobej starostlivosti je dôležitý pre riešenie potrieb starostlivosti o starnúce obyvateľstvo, ako aj o osoby so zdravotným postihnutím. Mechanizmus je v súlade s prebiehajúcim vývojom politiky dlhodobej starostlivosti v tejto oblasti, najmä s európskou stratégiou v oblasti starostlivosti, Európskym pilierom sociálnych práv a odporúčaním Rady týkajúcim sa

dlhodobej starostlivosti⁵⁸. Cieľom reforiem je zlepšiť stimuly pre domácu a komunitnú starostlivosť, a to aj deinštitucionalizáciou poskytovania starostlivosti. Celkovo je pridelených 7,3 miliardy EUR 18 členským štátom na spolu 52 (čiastkových) opatrení (22 reforiem a 30 investícií).

Od 1. marca 2022 doteraz bolo splnených 50 míľnikov a cieľov týkajúcich sa oblasti politiky zdravotnej starostlivosti a dlhodobej starostlivosti.

Príklady príslušných opatrení so splnenými míľníkmi a cieľmi v rámci piliera zdravia a hospodárskej, sociálnej a inštitucionálnej odolnosti (oblasti politiky „zdravotnej starostlivosti“ a „dlhodobej starostlivosti“)

Reformy:

- **Bulharsko** prijalo národnú stratégiu pre duševné zdravie občanov Bulharskej republiky na roky 2021 – 2030 a akčný plán na vykonávanie stratégie. Tento krok je súčasťou reformy, ktorej cieľom je poskytnúť strategický základ pre budúce investície a reformy v oblasti zdravotnej starostlivosti určením príslušných odporúčaní a opatrení. Reforma ako taká zahŕňa prijatie viacerých stratégií a plánov, ktoré sa vzťahujú na príslušné oblasti zdravotnej starostlivosti.
- **Česko** schválilo národný onkologický program na roky 2022 – 2030 po porade s kľúčovými aktérmi a zainteresovanými stranami a zriadilo Národnú radu pre implementáciu tohto programu. Tento míľnik súvisí s reformou, ktorej cieľom je zvýšiť odolnosť systému prevencie rakoviny a starostlivosti v Česku a ktorá zohľadňuje priority stanovené v európskom pláne na boj proti rakovine.
- **Dánsko** vydalo správu o posúdení zásob životne dôležitých liekov dánskou agentúrou pre lieky. Tento míľnik sa týka opatrenia, ktorého cieľom je zachovať a zabezpečiť strategické zásoby životne dôležitých liekov v sekundárnom zdravotníckom sektore Dánska, čím sa zabráni kritickým situáciám s nedostatkom dôležitých liekov. Dánsko dosiahlo aj ďalší míľnik vypracovaním hodnotenia riešení zdravotnej úzkosti v telemedicíne v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19 s cieľom ďalej rozvíjať a zvyšovať využívanie telemedicíny a zapojenia pacientov. Tento míľnik tvorí súčasť opatrenia, ktorého cieľom je rozvíjať nové digitálne riešenia a podporovať rozšírené používanie digitálnych technológií, zapojenie pacientov a telemedicínu.
- V **Taliansku** nadobudli účinnosť právne predpisy, ktorými sa stanovuje vymedzenie nového organizačného modelu siete pomoci v oblasti územnej zdravotnej starostlivosti. Tento míľnik súvisí s reformou, ktorou sa vytvára nový model územnej pomoci v oblasti zdravotnej starostlivosti a nová inštitucionálna štruktúra prevencie v oblasti

⁵⁸ Odporúčanie Rady z 8. decembra 2022 týkajúce sa prístupu k cenovo dostupnej, vysokokvalitnej dlhodobej starostlivosti (2022/C 476/01).

zdravia, životného prostredia a klímy.

- **Portugalsko** zaistilo nadobudnutie účinnosti nového zákonného dekrétu o duševnom zdraví, v ktorom sa stanovujú hlavné zásady organizácie, riadenia a hodnotenia služieb v oblasti starostlivosti o duševné zdravie. Tento míľnik tvorí jeden z hlavných pilierov reformy duševného zdravia, ktorej cieľom je zlepšiť riadenie duševného zdravia v Portugalsku vytvorením priaznivejších rámcových podmienok pre deinstytucionalizáciu pacientov s duševnou chorobou, rozšírenie miestnych a integrovaných služieb nepretržitej starostlivosti v oblasti duševného zdravia, organizáciu forenzných psychiatrických služieb a vykonávanie regionálnych zdravotných plánov pre demenciu.

Investícia

- **Rakúsko** prijalo a uverejnilo usmernenia k financovaniu projektov jednotiek primárnej zdravotnej starostlivosti a projektov zameraných na zlepšenie už existujúcich jednotiek primárnej zdravotnej starostlivosti. Tento krok je súčasťou investície, ktorej cieľom je zlepšiť udržateľnosť a odolnosť zdravotnej starostlivosti posilnením verejného zdravia a primárnej zdravotnej starostlivosti.

Inštitucionálna odolnosť

Prebieha aj vykonávanie opatrení, ktoré zvyšujú inštitucionálnu odolnosť. Viaceré členské štáty prijali významné reformy právneho štátu, napríklad zlepšenie kvality legislatívneho procesu alebo posilnenie nezávislosti súdnictva. Značný pokrok sa dosiahol aj v posilňovaní efektívnosti justičných systémov so špecializovanými opatreniami siahajúcimi od organizačných zmien konaní až po reformovanie štruktúry súdov. Úsilie členských štátov takisto umožnilo zintenzívniť boj proti korupcii a zlepšiť dohľad nad bojom proti praniu špinavých peňazí, najmä prijatím národných politických dokumentov, ako sú akčné plány a stratégie.

Boli už zavedené početné opatrenia zamerané na dosiahnutie moderných a pružných verejných správ slúžiacich občanom a podnikom EÚ. Tieto siahajú od investícií vyhradených na monitorovanie vykonávania, audit a kontrolu plánov obnovy a odolnosti až po reformy určené na zjednodušenie verejnej správy a odstránenie administratívnych prekážok. Prebieha príprava viacerých opatrení v oblasti digitalizácie verejnej správy, napríklad v Luxembursku a Chorvátsku. Niektoré členské štáty sa zamerali na kapacity štátnej služby, presnejšie na transparentnejšie systémy prijímania zamestnancov a obmedzovanie dočasnej zamestnanosti vo verejnej správe.

Cieľom väčšiny opatrení v oblasti pripravenosti na krízy a reakcie na krízy, ktoré už boli vykonané v rámci mechanizmu, je adaptácia na zmenu klímy, zdravotná starostlivosť a digitálne technológie. V procese realizácie sú opatrenia zamerané na efektívne, bezpečné a spoločné digitálne kritické infraštruktúry vrátane systému bezpečnej

mobilnej komunikácie pre štátnych zamestnancov. Značné úsilie sa vynaložilo v oblasti obhospodarovania lesov a v prevencii lesných požiarov a znižovaní ich dosahu. V zdravotnej starostlivosti sa popri prebiehajúcim vykonávaní sprievodných opatrení zvýšilo využívanie telemedicíny, čo pomohlo zmierniť narušenie poskytovania zdravotníckych služieb v dôsledku krízy spôsobenej pandémiou ochorenia COVID-19.

Príklady príslušných opatrení so splnenými míľnikmi a cieľmi v rámci piliera zdravia a hospodárskej, sociálnej a inštitucionálnej odolnosti (oblasť politiky „účinnosti verejnej správy“)

Reformy:

- V **Rakúsku** nadobudol účinnosť zákon o fonde pre digitalizáciu. Zákomom sa urýchlí digitalizácia spolkovej správy zlepšením služieb pre občanov a podniky.
- **Bulharsko** prijalo plán vykonávania rozsudkov Európskeho súdu pre ľudské práva.
- **Chorvátsko** prijalo novú protikorupčnú stratégiu na roky 2021 – 2030. Jej cieľom je posilniť inštitucionálny a normatívny rámec pre boj proti korupcii, zvýšiť transparentnosť a otvorenosť práce verejných orgánov, posilniť integritu a systémy riadenia konfliktov záujmov, zvýšiť potenciál boja proti korupcii v systéme verejného obstarávania a zvýšiť informovanosť verejnosti o škodlivosti korupcie, potrebe oznamovať nezrovnalosti a zvýšiť transparentnosť.
- Na **Cypre** nadobudol účinnosť zákon na ochranu oznamovateľov, ktorí oznamujú podvody a korupciu, pred vnútornými sankciami. Spolu s nadobudnutím účinnosti zákona, ktorým sa zriaďuje nezávislý orgán proti korupcii, a s nadobudnutím účinnosti zákona o transparentnosti v rozhodovaní a súvisiacich záležitostiach poskytuje väčšiu súdržnosť v boji proti korupcii.
- **Grécko** začalo zavádzať systém výkonnostných platieb vo verejnej správe prijatím primárneho právneho predpisu v pilotnej fáze.
- **Malta** posilnila nezávislosť súdnictva prostredníctvom reformy metódy vymenúvania a odvolávania sudcov a súdnych úradníkov. Okrem toho Výbor pre menovanie sudcov má byť teraz zložený prevažne z členov súdnictva, aby sa znížilo riziko politického zasahovania. Na voľné pracovné miesta v súdnictve sa teraz musia sa vyhlasovať verejné výzvy, čím sa zvýši transparentnosť procesu vymenúvania.

Zmenilo sa zloženie maltského Výboru pre menovanie sudcov

Autorské práva: Maltská vláda.

- **Malta** realizovala aj komplexný súbor protikorupčných opatrení vrátane uverejnenia aktualizovanej národnej stratégie boja proti podvodom a korupcii a poskytnutia zákonného posilnenia Stálej komisii proti korupcii s cieľom zaistiť, aby sa jej správy zasielali priamo generálnemu prokurátorovi.
- **Slovensko** reorganizovalo súdnu mapu, pričom definovalo nový systém súdov. Cieľom reformy je lepšie organizovať a štruktúrovať rôzne súdne agendy a ich fyzické umiestnenie, ako aj (opätovné) pridelovanie sudcov súdnym agendám a obvodom, a tým vytvoriť priestor pre lepšie a rýchlejšie rozhodnutia súdov.

Fiškálna odolnosť a zdaňovanie

Viacere členské štáty už vykonali opatrenia v rámci mechanizmu, aby sa zlepšilo riadenie verejných financií, a to na strane príjmov aj na strane výdavkov. Cieľom početných opatrení je zlepšenie výberu daní a odrádzanie od daňových únikov, a to aj podporovaním digitalizácie transakcií, výberu daní a výberu na účely auditov. Očakáva sa, že týmito opatreniami sa podporia vnútroštátne príjmy, bude sa bojovať proti tieňovému hospodárstvu a znížia sa náklady daňovníkov na dodržiavanie predpisov. Niektoré členské štáty začali aj komplexné reformy svojich daňových systémov zameraných na podporu hospodárskeho rastu a zlepšovanie spravodlivosti. Pokiaľ ide o verejné výdavky, v mnohých členských štátoch sa podniklo viacero krokov na začatie preskúmaní výdavkov, na ich začlenenie do vnútroštátneho rozpočtového postupu alebo, ak sa to už dosiahlo, na zlepšenie ich koncepcie a posilnenia ich riadenia. Niektoré členské štáty prijali aj opatrenia, ktorých cieľom je zlepšenie správy štátom vlastnených podnikov, vylepšenie nástrojov na rozpočtové prognózy a zdokonalenie účtovného rámca.

Príklady príslušných opatrení so splnenými míľnikmi a cieľmi v rámci piliera zdravia a hospodárskej, sociálnej a inštitucionálnej odolnosti (oblasti politiky „fiškálna politika a fiškálne riadenie“ a „daňové opatrenia“)

Reformy:

- **Taliansko** vykonalo komplexný súbor opatrení proti daňovým únikom zameraným na podporu dodržiavania predpisov a zlepšenie kontrol. Zacielenie daňových auditov sa zdokonalilo vďaka technikám strojového učenia a prepojeným dátovým súborom, ktoré v súčasnosti obsahujú aj podnikové údaje o elektronických transakciách. Taliansko takisto rozšírilo povinné používanie elektronickej fakturácie na predtým vyňaté sektory, ďalej podporilo elektronické platby a zlepšilo lotériu príjmových dokladov na odradenie od nevystavovania faktúr.
- **Španielsko** zriadilo stále oddelenie v rámci nezávislého úradu pre fiškálnu zodpovednosť (AIReF) na vykonávanie preskúmaní výdavkov a zmenilo organizačnú štruktúru ministerstva financií s cieľom systematicky nadviazať na odporúčania týkajúce sa revízií výdavkov. Cieľom týchto reforiem je zlepšenie kvality verejných výdavkov. Španielsko revidovalo aj zákon proti daňovým únikom a podvodom a aktualizovalo španielsky zoznam nespolupracujúcich jurisdikcií v daňových záležitostiach. Tieto opatrenia sú zamerané na dosiahnutie vyššieho dodržiavania daňových predpisov a spravodlivejšieho daňového systému.

Investície:

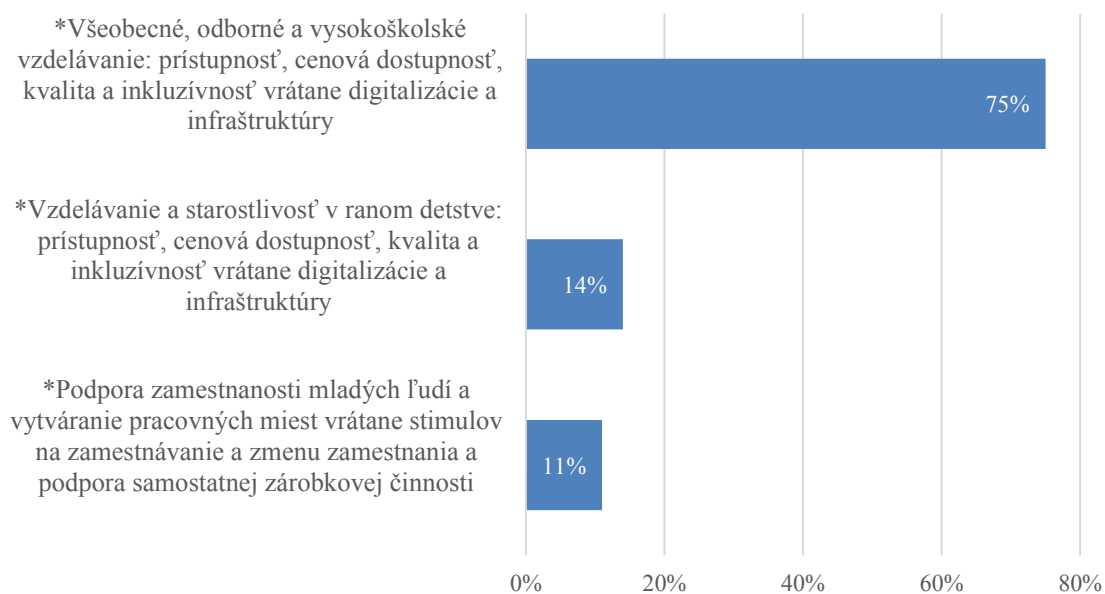
- **Rumunsko** realizovalo investíciu zameranú na zlepšenie daňovej správy prostredníctvom zavedenia integrovaného riadenia rizík. Očakáva sa, že investícia bude mať vplyv na úroveň dodržiavania daňových predpisov a na dosiahnutie rozpočtových príjmov, pričom zaistí konkurenčné trhové prostredie a zvýši efektívnosť výberu daní. V tomto osobitnom opatrení sa predpokladá, že aspoň 150 000 pokladníc sa napojí na elektronický systém Národnej agentúry pre fiškálnu správu. Úplné pripojenie rieši najmä na podvody v oblasti obchodu a prispieva k zníženiu výpadku príjmov z DPH.

3.6. Príspevok mechanizmu k politikám pre budúcu generáciu, deti a mládež, ako sú vzdelávanie a zručnosti (t. j. pilier 6)

Opatrenia v rámci politik pre budúcu generáciu, deti a mládež sa zameriavajú predovšetkým na vzdelávanie, odbornú prípravu, vzdelávanie a starostlivosť v ranom detstve, ako aj na opatrenia na podporu zamestnanosti mladých ľudí. Z 27 plánov obnovy a odolnosti, ktoré Rada prijala, je na podporu piliera 6 vyčlenených približne 54,9 miliardy EUR. Približne tri štvrtiny celkových výdavkov v rámci piliera 6 prispievajú k všeobecnému, odbornému a vysokoškolskému vzdelávaniu. Zvyšných 25 % je takmer rovnomerne rozdelených medzi vzdelávanie a starostlivosť v ranom detstve a podporu zamestnanosti mladých ľudí. Rozdelenie výdavkov v rámci piliera je na obrázku 26.

Z doteraz uspokojivo splnených 705 míľnikov a cieľov 64 prispieva k pilieru 6 vrátane 61 míľnikov a cieľov uspokojivo splnených od 1. marca 2022. V oblasti politiky všeobecného, odborného a vysokoškolského vzdelávania bolo od 1. marca 2022 splnených 56 míľnikov a cieľov v 45 opatreniach (obrázok 27). Míľniky a ciele v pilieri 6 sú spojené s opatreniami zameranými na zvyšovanie kvality, zlepšovanie prístupu k systému vzdelávania a jeho inkluzívnosti, posilnenie aktívnych politik trhu práce, podporovanie digitálnej transformácie vo vzdelávaní, poskytovanie odbornej prípravy a podpory pre učiteľov, presadzovanie modernizácie odbornej prípravy, ako aj poskytovanie podpory vysokoškolskému vzdelávaniu a spolupráci s verejnou správou a podnikmi.

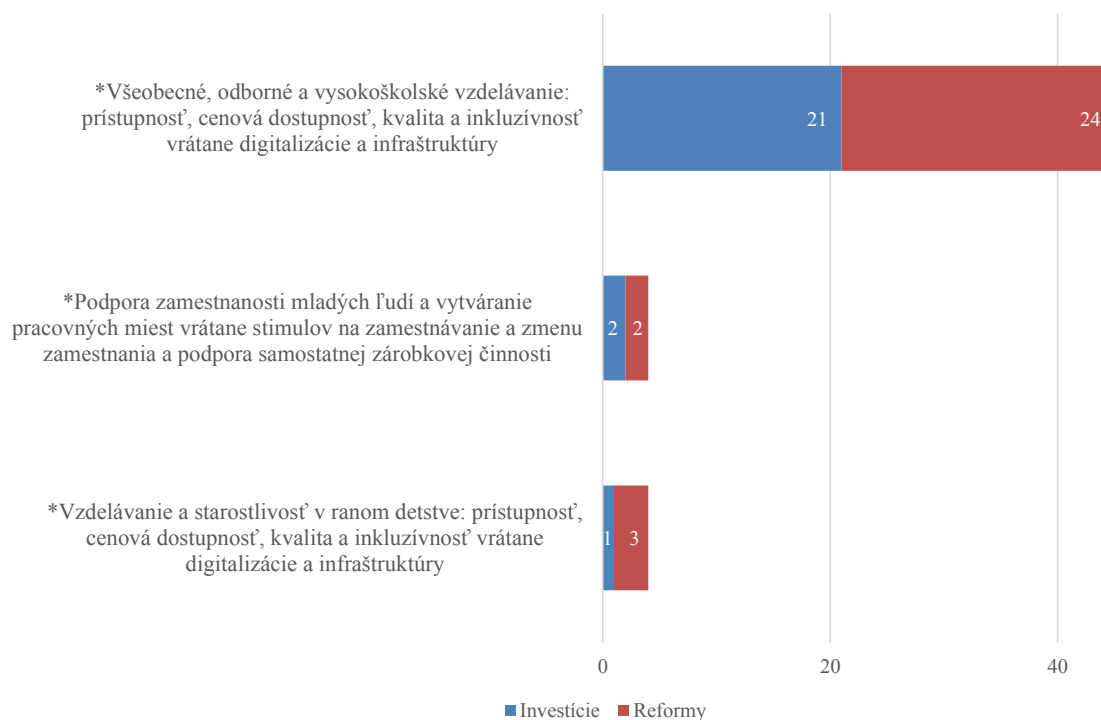
Obrázok 26: Rozdelenie výdavkov na podporu politik pre budúcu generáciu podľa oblastí politiky

Poznámka: Tento graf znázorňuje rozdelenie odhadovaného príspevku k pilieru politiky podľa zoznamu oblastí politiky, ktorý vypracovala Európska komisia. Percentuálne podiely sa vzťahujú na celkový podiel plánu označený v rámci tohto piliera politiky. Metodika vykazovania sociálnych výdavkov vymedzená v delegovanom nariadení (EÚ) 2021/2105 je plne zosúladená s metodikou vykazovania výdavkov podľa šiestich pilierov a je do nej začlenená. V rámci tohto piliera sa oblasti politiky označené hviezdíčkou (*) používajú v súvislosti s metodikou vykazovania sociálnych výdavkov.

Zdroj: Hodnotiaca tabuľka obnovy a odolnosti.

Obrázok 27: Počet opatrení v pilieri 6 s míľníkmi a cieľmi uspokojivo splnenými od poslednej výročnej správy o vykonávaní Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti podľa oblastí politiky

Poznámka: Metodika vykazovania sociálnych výdavkov vymedzená v delegovanom nariadení (EÚ) 2021/2105 je plne zosúladená s metodikou vykazovania výdavkov podľa šiestich pilierov a je do nej začlenená. V rámci tohto piliera sa oblasti politiky označené hviezdíčkou (*) používajú v súvislosti s metodikou vykazovania sociálnych výdavkov.

Zdroj: Európska komisia.

Všeobecné, odborné a vysokoškolské vzdelávanie: prístupnosť, cenová dostupnosť, kvalita a inkluzívnosť vrátane digitalizácie a infraštruktúry

Investície a reformy predstavujúce spolu viac ako 43,2 miliardy EUR do všeobecného školského vzdelávania podporia zlepšovanie kvality a inkluzívnosti. Niektoré členské štáty budú znevýhodneným školám a študentom ponúkať individualizovanú podporu vrátane mentorstva, a to aj v záujme prekonania rozdielov vo vzdelávaní a zabránenia predčasnemu ukončeniu štúdia. Ďalšie opatrenia zahŕňajú investície na zvýšenie počtu vyučovacích hodín a umožnenie celodennej výučby. Viacero opatrení sa venuje témam, ako je vykonávanie reforiem učebných plánov, reformovanie mechanizmov prijímania učiteľov do zamestnania, zlepšenie vzdelávania žiakov so špeciálnymi potrebami, podpora študentov so slabými študijnými výsledkami, zlepšenie externého hodnotenia škôl alebo podporovanie opatrení v oblasti desegregácie.

Väčšina krajín plánuje investovať do digitálnej infraštruktúry a pripojenia škôl, často so zameraním na znevýhodnené a vidiecke školy. Tieto investície počítajú s transformáciou tried na flexibilné a prepojené vzdelávacie prostredie a so zabezpečením digitálnych zariadení pre študentov a učiteľov na účely zmenšenia digitálnej priepasti. Digitálne kompetencie žiakov sa zlepšia vďaka prispôsobeniu školských učebných plánov a rozvoju digitálnych zdrojov

a digitálneho obsahu. Mnohé členské štáty zaraďujú do svojich plánov odbornú prípravu učiteľov v oblasti digitálneho vzdelávania.

Niektoré členské štáty využijú mechanizmus na podporu transformácie svojho vysokoškolského vzdelávania širokou škálou opatrení. Opatrenia zahŕňajú modernizáciu študijných programov, rozširovanie študijných miest, otváranie nových študijných kurzov, preskúmanie modelov financovania vysokoškolského vzdelávania, vývoj mechanizmov zabezpečovania a riadenia kvality, zavádzanie systémov sledovania uplatnenia absolventov a internacionalizáciu vysokoškolského vzdelávania. Okrem toho bude zlepšený prístup k vysokoškolskému vzdelávaniu financovať viacero členských štátov, napríklad Belgicko, Bulharsko, Chorvátsko, Španielsko, Francúzsko, Írsko, Poľsko, Portugalsko, Rumunsko, Fínsko a Švédsko.

Vzdelávanie a starostlivosť v ranom detstve: prístupnosť, cenová dostupnosť, kvalita a inkluzívnosť vrátane digitalizácie a infraštruktúry

Očakáva sa, že investície a reformy vo výške viac ako 8 miliárd EUR do kvalitného inkluzívneho vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve zvýšia mieru účasti, najmä v znevýhodnených skupinách, a tým znížia nerovnosti a prispejú k realizácii Európskej záruky pre deti⁵⁹. Viac ako polovica členských štátov zahrnula opatrenia na zlepšenie prístupu k vzdelávaniu a starostlivosti v ranom detstve (VSRD) prostredníctvom rozšírenia kapacít, inkluzívnosti a/alebo kvality. Poskytovanie kvalitného cenovo dostupného VSRD na jednej strane uľahčuje rovnaké príležitosti pre všetky deti bez ohľadu na ich sociálno-ekonomické zázemie a na druhej strane integrácia opatrovateľov, najčastejšie žien, na trhu práce znižuje riziko chudoby alebo sociálneho vylúčenia. Investície do výstavby a obnovy infraštruktúry sú často sprevádzané reformami. Napríklad krajiny plánujú znížiť vek povinného predškolského vzdelávania, zaviesť právny nárok na umiestnenie, preskúmať model financovania, znížiť poplatky za vzdelávanie a starostlivosť v ranom detstve, zlepšiť včasnú diagnostiku a podporu detí so zdravotným postihnutím, preskúmať systém prijímania zamestnancov v oblasti vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve a prijať právny rámec na uľahčenie prístupu k odbornej príprave a možnostiam ďalšej profesionalizácie zamestnancov.

Podpora zamestnanosti mladých ľudí a vytváranie pracovných miest pre mladých ľudí vrátane stimulov na zamestnávanie a zmenu zamestnania a podpora samostatnej zárobkovej činnosti

Medzi opatrenia na podporu zamestnanosti mladých ľudí patria dotácie na stáže, investície do prispôsobenia verejných služieb zamestnanosti mladým ľuďom, zlepšenie mentorstva poskytovaného mladým ľuďom a individuálneho poradenstva, ktoré sú zamerané na zamestnanosť a samostatnosť, ako aj systémy na stimuláciu prijímania mladých ľudí do zamestnania v súkromnom sektore v približnej výške 6,1 miliardy EUR.

⁵⁹ Odporúčanie Rady (EÚ) 2021/1004.

Príklady príslušných opatrení s míľníkmi a cieľmi v rámci piliera politík pre budúcu generáciu

Reformy:

- **Bulharsko** splnilo tri míľniky, ktorých účelom je zlepšiť účinnosť systému vzdelávania na všetkých úrovniach – predškolského, školského a vysokoškolského vzdelávania. Patria k nim zmeny zákona o predškolskom a školskom vzdelávaní a súvisiacich sekundárnych právnych predpisov vrátane zavedenia povinného predškolského vzdelávania detí od štyroch rokov, zmeny zákona o vysokoškolskom vzdelávaní s cieľom zaviesť revidovaný systém akreditácií inštitúcií vysokoškolského vzdelávania a prijatie národnej mapy vysokoškolského vzdelávania.

Bulharsko zlepšilo účinnosť svojho školského systému

- **Česko** splnilo viacero míľnikov a cieľov v oblasti vzdelávania. Reformou sa revidovali učebné osnovy základných škôl, škôl nižšieho sekundárneho vzdelávania a škôl vyššieho sekundárneho vzdelávania so zámerom podporiť digitálnu gramotnosť a pokročilé zručnosti v oblasti IT, ako je spracovanie a modelovanie údajov, kódovanie a programovanie, robotika a virtuálna/rozšírená realita. Okrem toho sa vybralo najmenej 20 univerzít na podporu rozvoja ich nových študijných programov zameraných na zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikáciu.
- V **Taliansku** nadobudla účinnosť reforma týkajúca sa učiteľského povolania. Reforma pozostáva zo štyroch bodov: i) zlepšenie a zjednodušenie verejných výberových konaní; ii) sprísnenie kvalifikácie potrebnej na prístup k učiteľským povolaniam; iii) zavedenie účinnejšieho rámca mobility pre učiteľov v záujme kontinuity výučby a iv) stanovenie kariérneho postupu prepojeného s hodnotením výkonnosti a kontinuálnym profesijným rozvojom.

Investície:

- **Česko** poskytlo 4 102 základným a stredným školám 74 000 digitálnych zariadení

(tabletov, notebookov, mobilných telefónov atď.) na dištančné učenie sa.

3.7. Príspevok mechanizmu k sociálnej politike vrátane rodovej rovnosti, ako aj detí a mládeže

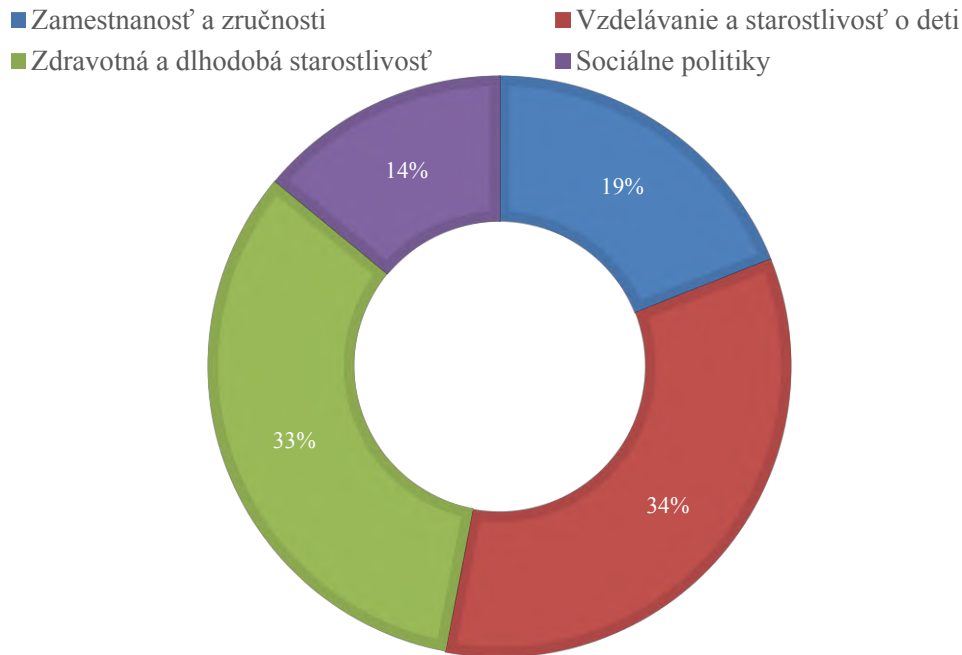
Sociálna politika

Členské štáty zaradili do svojich plánov obnovy a odolnosti značný počet opatrení na podporu sociálnej politiky, a to aj v súvislosti s rodovou rovnosťou, ako aj deťmi a mládežou, a tým podporili vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv. Z 2 042 míľnikov a cieľov, ktoré podporujú sociálnu politiku, bolo splnených 213 míľnikov a cieľov vrátane 199 splnených od 1. marca 2022 (cielené analýzy opatrení, ktoré prispievajú k zamestnanosti a zručnostiam, k vzdelávaniu a vzdelávaniu a starostlivosti v ranom detstve, k zdravotnej a dlhodobej starostlivosti, ako aj k sociálnej politike, sú uvedené v oddieloch 3.4, 3.5 a 3.6).

Členské štáty vyčlenili na sociálne výdavky⁶⁰ spolu približne 139,8 miliardy EUR, čo predstavuje asi 28 % celkových odhadovaných výdavkov. Zhruba jedna tretina tejto sumy je vyhradená na výdavky na vzdelávanie a vzdelávanie a starostlivosť v ranom detstve, ďalšia tretina na zdravotnú a dlhodobú starostlivosť a zvyšná suma je rozdelená medzi výdavky na zamestnanosť a zručnosti a na sociálne politiky (obrázok 28).

⁶⁰ Vzhľadom na dôležitosť sociálnych výdavkov po pandémie COVID-19 bola Komisia na základe nariadenia o mechanizme splnomocnená prijať delegovaný akt, ktorým sa stanoví metodika vykazovania sociálnych výdavkov vrátane výdavkov na deti a mládež v rámci mechanizmu [článok 29 ods. 4 písm. b)]. Na základe metodiky prijatej Komisiou sa všetky výdavky financované z prostriedkov mechanizmu klasifikujú z hľadiska reforiem a investícií do deviatich širších oblastí politiky, ktoré sa následne združujú do štyroch sociálnych kategórií: 1. zamestnanosť a zručnosti; 2. vzdelávanie a starostlivosť o deti; 3. zdravotná a dlhodobá starostlivosť a 4. sociálne politiky. Pozri [delegované nariadenie 2021/2105](#).

Obrázok 28: Podiel sociálnych výdavkov v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti podľa hlavných sociálnych kategórií

Poznámka: Na tomto obrázku je zobrazené rozdelenie odhadovaných sociálnych výdavkov vo všetkých schválených plánoch obnovy a odolnosti. Sociálne kategórie sa vymedzujú a uplatňujú na základe metodiky prijatej Komisiou po konzultácii s Európskym parlamentom a členskými štátmi v delegovanom nariadení 2021/2105.

Zdroj: Hodnotiaca tabuľka obnovy a odolnosti.

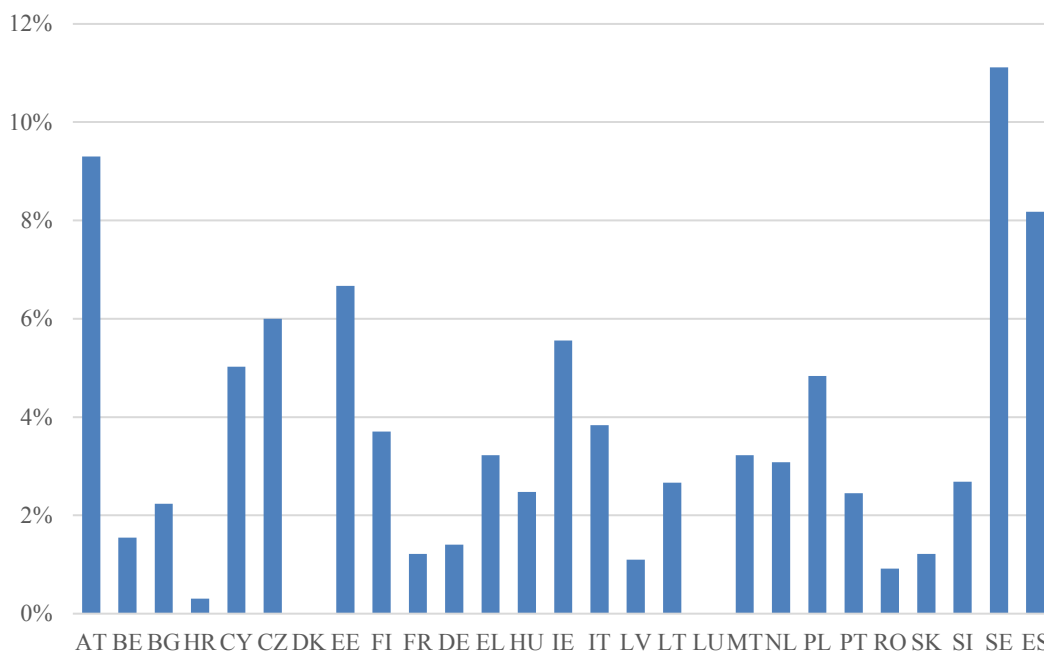
Rodová rovnosť

Plány obnovy a odolnosti členských štátov prispievajú k rodovej rovnosti viacerými spôsobmi. 27 prijatých plánov obsahuje 134 (čiastkových) opatrení so zameraním na rodovú rovnosť a mnohé reformy a investície, ktorých výhradným cieľom je prispieť k rovnakým príležitostiam všeobecne. Rozdelenie relevantných opatrení v oblasti rodovej rovnosti na členský štát znázorňuje obrázok 29⁶¹⁶².

⁶¹ Obrázky sú ilustračné, určené na účely kvalitatívnej analýzy a nepredstavujú porovnávacie posúdenie plánov obnovy a odolnosti členských štátov. Počet a štruktúra opatrení v jednotlivých národných plánoch sa významne líšia, rovnako ako prístup k zohľadňovaniu záväzkov v oblasti rodovej rovnosti. Podrobnejšiu analýzu možno nájsť v pracovných dokumentoch útvarov Komisie prijatých Európskou komisiou pre každý schválený plán, ako aj v [tematickej analýze týkajúcej sa rovnosti v hodnotiacej tabuľke Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti](#).

⁶² Komisia v súlade s metodikou vykazovania sociálnych výdavkov stanovenou v delegovanom nariadení (EÚ) 2021/2105 označila opatrenia, ktoré zahŕňajú zameranie na rodovú rovnosť. Treba poznamenať, že Komisia túto metodiku neuplatnila len na opatrenia sociálneho charakteru, ale aj na všetky ostatné opatrenia zamerané na rodovú rovnosť zahrnuté do prijatých plánov obnovy a odolnosti, aby ich bolo možné lepšie zachytiť v plánoch. Toto nemuselo byť hlavným účelom dotknutých opatrení. Aj opatrenia, ktoré nie sú takto označené, môžu mať vplyv na rodovú rovnosť. Uvedené údaje predstavujú počet a podiel celkových opatrení s takýmto zameraním a nie s nimi súvisiace náklady.

Obrázok 29: Podiel (v %) opatrení v prijatých plánoch obnovy a odolnosti zameraných na rodovú rovnosť

Zdroj: Hodnotiaca tabuľka obnovy a odolnosti.

Okrem opatrení, ktoré prispievajú výhradne k rovnakým príležitostiam, členské štáty zahrnuli do svojich plánov ďalšie reformy a investície, v ktorých sa zohľadňujú otázky rovnosti. To má niekedy za následok explicitné čiastkové ciele alebo iné ustanovenia, ktoré zaisťujú, aby sa potreby špecifických skupín zohľadňovali v iných oblastiach politiky. Zároveň, aj keď sa opatrenia v oblastiach trhu práce, bývania, energetiky, dopravy a digitalizácie nemusia najprv považovať za politiky, ktoré prispievajú k rovnosti, ich účinné vykonávanie môže významne prispieť k podpore rovnakých príležitostí. Napríklad reformy a investície v oblasti infraštruktúry, verejnej dopravy alebo digitálneho pripojenia nemusia byť navrhnuté na účely rovnakých príležitostí, ale môžu mať pozitívny vplyv z hľadiska prístupu k diaľkovému vzdelávaniu, základným (zdravotníckym) službám a podnikom verejných služieb alebo umožnením účasti na hospodárskych činnostiach a spoločenskom živote osobám s obmedzenou mobilitou alebo žijúcim vo vzdialených regiónoch.

Členské štáty napredujú vo vykonávaní opatrení zameraných na rodovú rovnosť. Zo 134 (čiastkových) opatrení zameraných na rodovú rovnosť v 27 plánoch obnovy a odolnosti obsahuje 25 (čiastkových) opatrení míľniky alebo ciele, ktoré sú splnené, vrátane 20 od 1. marca 2023. Príklady opatrení zameraných na rodovú rovnosť so splnenými míľnikmi a cieľmi sú uvedené v nasledujúcom rámcu.

Príklady príslušných opatrení s míľníkmi a cieľmi zameranými na rodovú rovnosť

Reformy:

- **Chorvátsko** prijalo nové pracovné právo, ktoré obsahuje ustanovenia umožňujúce väčšiu flexibilitu z hľadiska pracovného času a pracoviska, ako aj ustanovenia, ktoré znižujú rozdiely v odmeňovaní žien a mužov. Vyššia flexibilita umožňuje najmä rodičom a poskytovateľom zdravotnej starostlivosti viac využívať režimy s kratším pracovným časom.
- **Španielsko** zaviedlo nové právne predpisy na zaistenie rovnosti v odmeňovaní žien a mužov prostredníctvom povinnosti rovnakej odmeny za prácu rovnakej hodnoty, čím sa podporuje transparentnosť odmeňovania s cieľom identifikovať diskrimináciu a zabrániť jej a vznikajú nástroje na dodržiavanie zásady transparentnosti odmeňovania.

Investície:

- **Taliansko** realizovalo investíciu podporujúcu zakladanie a rast podnikov, ktoré vedú ženy, a to zriadením nového fondu a posilnením dvoch existujúcich fondov od roku 2021. Súvisiaci míľník bol uspokojivo splnený ako súčasť prvej žiadosti o platbu. Očakáva sa, že prvých 700 firiem bude oprávnených na podporu od júla 2023 a podľa vnútroštátnych údajov bolo do júna 2023 oficiálne vybraných vyše 1 000 firiem. Taliansko takisto zaviedlo systém certifikácie rodovej rovnosti na podporu a stimuláciu podnikových postupov, ktoré vedú k rodovej rovnosti.

Deti a mládež

Vo viacerých oblastiach politiky, najmä v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy je rozdelených 425 (čiastkových) opatrení so zameraním na deti a mládež. Špecializovaná analýza politík pre budúcu generáciu, deti a mládež, napríklad v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy, je v oddiele 3.6.

Z opatrení zameraných na deti a mládež v 27 plánoch obnovy a odolnosti obsahuje 83 (čiastkových) opatrení míľniky alebo ciele, ktoré sú splnené, vrátane 79 (čiastkových) opatrení s míľníkmi a cieľmi splnenými od 1. marca 2022. Veľký počet členských štátov začal s reformami a investíciami, ktoré podporujú deti a mládež. Príklady opatrení na podporu detí a mládeže so splnenými míľníkmi a cieľmi sú uvedené v nasledujúcom rámciku.

Príklady príslušných opatrení so splnenými míľníkmi a cieľmi zameranými na deti a mládež

Reformy:

- **Rakúsko** zaviedlo balík nápravných opatrení v oblasti vzdelávania a súvisiace podporné opatrenia zamerané najmä na znevýhodnených žiakov vrátane poskytnutia zdrojov na podporné hodiny, rozdelenia na skupiny/triedy, individuálnych podporných opatrení

a doplnkových hodín počas letných prázdnin. Uskutočnilo sa už viacero dodatočných podporných vyučovacích hodín s cieľom kompenzovať akumulované nedostatky vo vzdelávaní a možné straty vo vzdelávaní počas pandémie ochorenia COVID-19.

- **Bulharsko** realizovalo prvú časť reformy predškolského a školského vzdelávania a celoživotného vzdelávania vrátane novej povinnosti účasti detí na predškolskom vzdelávaní od štyroch rokov. Ďalšie zmeny zákona zahŕňali aktualizáciu základných učebných osnov v oblasti vedy, technológie, inžinierstva a matematiky (STEM) a ďalšie možnosti dištančného učenia sa.
- **Litva** začala reformovať svoj systém profesijného poradenstva so zameraním na kariérne poradenstvo a celoživotné vzdelávanie s cieľom lepšie prepojiť dopyt a ponuku na trhu práce. Prvými dokončenými krokmi sa zaviedol rámec a riadenie systému, požiadavky na odbornú spôsobilosť odborníkov v oblasti kariéry, systém financovania poskytovaných služieb, rozsah zapojenia inštitúcií a sociálnych partnerov.
- **Malta** začala vykonávať reformu na zvýšenie kvality inkluzívneho vzdelávania, predovšetkým zriadením nových autistických jednotiek na stredných školách, z čoho profitujú mladí ľudia s poruchami autistického spektra, ktorí majú teraz prístup k zariadeniam prispôbeným ich špecifickým vzdelávacím potrebám.

Investície:

- **Francúzsko** v prvom polroku 2021 podporilo zamestnanosť mladých ľudí vyše 337 000 dotáciami na nábor mladých ľudí do 26 rokov. Dotácie boli vyplatené zamestnávateľovi za uzatvorenie pracovnej zmluvy na určitý čas (najmenej tri mesiace) alebo pracovnej zmluvy na neurčitý čas s mladým človekom do 26 rokov na stredne kvalifikovaných alebo nástupných pracovných miestach.

Znevýhodnené skupiny

Viacero plánov obnovy a odolnosti členských štátov obsahuje aj opatrenia na riešenie hospodárskej a sociálnej integrácie osôb so zdravotným postihnutím, ako aj ochrany a integrácie iných znevýhodnených skupín, ako sú ľudia s migrantským pôvodom alebo Rómovia. Členské štáty popri viacerých opatreniach zacielených na mladých ľudí so zameraním na znevýhodnené skupiny, ako sa opisuje v predchádzajúcom texte, zavádzajú napríklad stimuly pre zamestnávateľov, aby prijímali osoby so zdravotným postihnutím a podporovali ich integráciu na trhu práce, alebo vyvíjali ciele úsilie na odstránenie bariér vo verejných budovách a uľahčovali účasť osôb so zdravotným postihnutím na vzdelávaní a ich začlenenie do spoločnosti.

Od 1. marca 2022 niekoľko členských štátov (napr. Rakúsko, Chorvátsko, Taliansko, Portugalsko, Slovensko a Španielsko) dokončilo alebo začalo dôležité reformy a/alebo investície na podporu začlenenia znevýhodnených skupín, ako sú osoby so zdravotným postihnutím, osoby s migrantským alebo menšinovým etnickým pôvodom. Tieto opatrenia sú niekedy určené výslovne rómskemu obyvateľstvu. Okrem toho niektoré členské

štáty uskutočnili reformy a investície na zlepšenie a/alebo digitalizáciu systému prijímania migrantov a utečencov. Príklady opatrení na podporu začlenenia znevýhodnených skupín so splnenými míľnikmi a cieľmi sú uvedené v nasledujúcom rámčeku.

Príklady príslušných opatrení s míľnikmi a cieľmi zameranými na znevýhodnené skupiny

Reformy:

- **Slovensko** zaviedlo novú zrýchlenú schému udeľovania víz, ktorá je zameraná na vysokokvalifikovaných štátnych príslušníkov tretích krajín hľadajúcich zamestnanie a ktorá im umožňuje okamžite začať pracovať na základe národného víza.
- **Grécko** zaviedlo zákon, ktorý umožňuje prechod na komunitnú starostlivosť v prípade zdravotného postihnutia, a začalo prvý krok pilotnej fázy systému osobnej asistencie.
- **Chorvátsko** uskutočnilo odbornú prípravu 256 sociálnych mentorov prostredníctvom 15 modulov v 9 mestách: Varaždín, Karlovec, Záhreb, Slavonski Brod, Split, Osijek, Zadar, Rijeka a Pula. Cieľom tejto odbornej prípravy je posilniť kompetencie odborníkov v oblasti systému sociálneho zabezpečenia na podporu čo najúspešnejšieho poskytovania sociálnej mentorskej služby pri práci s jednotlivcami, ktorí sa nachádzajú v marginalizovanom postavení v spoločnosti alebo sú ohrození.
- **Taliansko** podporilo projekty zamerané na zvyšovanie samostatnosti osôb so zdravotným postihnutím. Projekty pozostávajú z obnovy obytných priestorov a poskytovania informačných a komunikačných zariadení osobám so zdravotným postihnutím spolu s odbornou prípravou v oblasti digitálnych zručností. Koncom roka 2022 zodpovedné sociálne obvody zrealizovali 500 projektov pre osoby so zdravotným postihnutím. Celkový cieľ je osloviť aspoň 5 000 osôb so zdravotným postihnutím v celej krajine do konca marca 2026.

Projekt slávnostne otvorený v Casa Vitinia v Ríme koncom roka 2022 spočíva v odovzdaní obnoveného bývania a možností odbornej prípravy v oblasti digitálnych zručností 12 osobám so zdravotným postihnutím

Autorské práva: Talianska vláda.

Investícia:

- **Lotyšsko** poskytlo prístup k obsahu vzdelávania a umožnilo sociálne zraniteľným skupinám účasť na dištančnom učení sa. Rámec organizácie a vykonávania dištančného učenia sa vo vzdelávacích inštitúciách bol schválený v roku 2021. Investícia v rámci plánu obnovy a odolnosti zahŕňa nákup vybavenia informačných a komunikačných technológií pre inštitúcie všeobecného vzdelávania s cieľovou podporou pre žiakov zo sociálne zraniteľných skupín a učiteľov a na vytvorenie „počítačovej knižnice“ vo vzdelávacích inštitúciách.

3.8. Príspevok k cezhraničným a viacnárrodným projektom

V rámci mechanizmu sa podporuje účasť členských štátov na cezhraničných projektoch, pričom sa plánovanie reforiem a investícií bude uskutočňovať súbežne a koordinovane. Hoci každý plán obnovy a odolnosti zohľadňuje osobitnú situáciu každého členského štátu, určité spoločné výzvy si vyžadujú koordinované reformy a investície. Spolupráca viacerých krajín môže umožniť podporu veľkých projektov, ktoré by jeden členský štát nedokázal uskutočniť sám, a dovoľuje spájať zdroje, a tým zvyšovať vplyv a dosahovať úspory z rozsahu a synergie.

Komisia počas prípravy plánov vyzývala členské štáty, aby sa zúčastňovali na kľúčových viacnárrodných projektoch, vďaka čomu by sa zlepšila koordinácia kritických investícií v strategických sektoroch a jednotný trh by získal hmatateľné výhody. Význam viacnárrodných projektov sa ďalej posilnil v zmene nariadenia o mechanizme, ktorou sa prostredníctvom dodatočného kritéria posudzovania vyžaduje, aby sa silný dôraz kládol na

všetky opatrenia zavedené v rámci kapitoly REPowerEU, ktoré prispievajú k cezhraničným alebo viacnárrodným projektom.

Zelená transformácia

Vyššie polovice plánov obnovy a odolnosti obsahuje opatrenia, ktoré prispievajú k viacnárrodným projektom alebo cezhraničným iniciatívam týkajúcim sa opatrení v rámci piliera zelenej transformácie (pozri ďalej tabuľku 8): Celkovo sa zelených viacnárrodných alebo cezhraničných projektov týka viac ako 38 opatrení.

- **K viacnárrodným projektom s najvyšším využitím** v plánoch obnovy a odolnosti patria opatrenia obsiahnuté v „dôležitých projektoch spoločného európskeho záujmu“ (IPCEI) v oblasti vodíka (zahrnuté v deviatich opatreniach šiestich členských štátov). Viacnárrodné projekty týkajúce sa zelenej transformácie zahŕňajú aj dve elektrické prepojovacie vedenia (0,3 miliardy EUR) a železničné prepojenie Verona – Brenner (0,9 miliardy EUR).
- **Viaceré cezhraničné projekty svojim významným cezhraničným rozmerom podpora interoperabilitu železníc EÚ.** Niektoré z týchto projektov sa týkajú zavedenia Európskeho systému riadenia železničnej dopravy (ERTMS) (päť plánov obnovy a odolnosti, osem projektov, 3,4 miliardy EUR). Systém ERTMS je zameraný na interoperabilitu, digitalizáciu a bezpečnosť služieb železničnej dopravy a je kľúčovým prvkom presunu dopravy z ciest na železnice v prípade železničnej nákladnej dopravy na cezhraničných trasách. Investičné potreby z hľadiska železničnej signalizácie sú v celej EÚ významné, keďže len 11 % koridorov transeurópskej dopravnej siete (TEN-T) disponuje primeraným vybavením. Popritom sa z mechanizmu bude financovať zavádzanie železničných koridorov TEN-T [napr. RailBaltica, koridor v Stredozemí (Španielsko – Francúzsko), škandinávsko-stredozemský koridor (taliansky úsek), Severné more – Stredozemie (Belgicko – Luxembursko)] vo výške viac ako 24,9 miliardy EUR (zastúpených v 11 plánoch obnovy a odolnosti, 17 opatreniach a vo viac ako 40 míľnikoch a cieľoch).

Od poslednej výročnej správy o vykonávaní mechanizmu v marci 2022 bolo z celkového počtu 10 uspokojivo splnených päť míľnikov a cieľov týkajúcich sa zelených cezhraničných a/alebo viacnárrodných projektov. Navyše v dôsledku revízie plánov obnovy a odolnosti sa jedno opatrenie týkajúce sa koridorov TEN-T odstránilo na základe článku 18 nariadenia o mechanizme a ďalšie opatrenie týkajúce sa železničného prepojenia sa doplnilo na základe článku 21. Komisia okrem toho schválila kapitoly REPowerEU obsahujúce opatrenia cezhraničného charakteru z týchto členských štátov: Estónsko, Francúzsko, Slovensko a Malta (viac informácií možno nájsť v oddiele 4.2: REPowerEU).

Tabuľka 8: Viacnárrodné projekty týkajúce sa opatrení v rámci piliera zelenej transformácie

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	Spolu
IPCEI v oblasti vodíka	•				•				•	•		•								•					•			7

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	Spolu
Elektrické prepojujacie vedenie		•											•															2
Železničné prepojenie						•						•																2
ERTMS		•							•			•							•				•					5
Koridory TEN-T	•	•						•	•		•	•					•			•	•		•	•				11

Zdroj: Plány obnovy a odolnosti všetkých 27 členských štátov.

Digitálna transformácia

Väčšina plánov obnovy a odolnosti obsahuje aj opatrenia, ktoré prispievajú k viacnárrodným projektom alebo cezhraničným iniciatívam súvisiacim s digitálnou transformáciou, pričom takéto projekty sú začlenené v 21 plánoch z 27. Celkovo prispieva k viacnárrodným alebo cezhraničným projektom viac ako 50 (čiastkových) opatrení.

Prostredníctvom digitálnych viacnárrodných projektov prispievajú plány obnovy a odolnosti k prioritám EÚ. Príspevky k viacnárrodnému projektu v oblasti mikroelektroniky, ktorého cieľom je posilniť konkurencieschopnosť EÚ v oblasti polovodičových technológií, obsahuje 12 plánov obnovy a odolnosti. Osem členských štátov má vo svojich plánoch obnovy a odolnosti zahrnutú podporu siete európskych centier digitálnych inovácií, čo pomôže podporiť digitalizáciu v MSP. Viaceré plány obnovy a odolnosti zahŕňajú aj podporu viacnárrodných projektov, ktoré podporujú rozvoj a zavádzanie cezhraničných koridorov 5G, infraštruktúry a služieb cloudu, kapacít v oblasti mikroelektroniky, kvantovej komunikačnej infraštruktúry a vysokovýkonnej výpočtovej techniky. V tabuľke 9 je zhrnuté využitie viacnárrodných digitálnych projektov v 27 plánoch obnovy a odolnosti.

Od začiatku vykonávania mechanizmu bolo uspokojivo splnených 13 míľnikov a cieľov týkajúcich sa digitálnych cezhraničných a/alebo viacnárrodných projektov. (Navyše v dôsledku revízie plánov obnovy a odolnosti boli niektoré opatrenia odstránené na základe buď článku 18, alebo článku 21 nariadenia o mechanizme).

Tabuľka 9: Digitálne viacnárrodné projekty

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	Spolu
Mikroelektronika	•		•		•				•	•		•		•						•			•	•	•	•		12
Európske centrá digitálnych inovácií			•				•		•		•	•		•								•			•			8
Koridory 5G			•					•	•			•		•	•											•		7
Cloud					•				•	•		•		•						•				•				7

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	Spolu
Európske kvantové komunikačné infraštruktúry			•					•								•								•				4
Európska vysokovýkonná výpočtová technika								•			•														•			3
Prepojená verejná správa								•			•											•						3
Genóm Európy									•					•	•													3
Podmorské káble								•					•															2
Európska infraštruktúra služieb blockchainu			•																					•				2
Centrá bezpečnostných operácií								•			•																	2
Iné			•			•		•	•			•		•									•		•	•		9

Zdroj: Plány obnovy a odolnosti všetkých 27 členských štátov.

Príklady príslušných opatrení so splnenými míľnikmi a cieľmi v cezhraničných a viacnárrodných projektoch

Reformy:

- **Česko** otvorilo Stredoeurópske stredisko pre monitorovanie digitálnych médií. Toto monitorovacie stredisko je súčasťou Európskeho strediska pre monitorovanie digitálnych médií a prispieva k boju proti dezinformáciám na internete na vnútroštátnej, medzinárodnej a európskej úrovni.
- **Francúzsko** uverejnilo vnútroštátne stratégie zamerané na zvyšovanie investícií do kľúčových digitálnych technológií vrátane kvantových technológií, kybernetickej bezpečnosti, 5G a budúcich telekomunikačných a cloudových riešení a zahŕňa príspevky k dôležitým projektom spoločného európskeho záujmu (IPCEI), ktorých cieľom je budovať európske kapacity v oblasti dôležitých vyspelých technológií.
- **Taliansko** prijalo vnútroštátny právny akt, ktorým sa pridelujú potrebné finančné prostriedky na poskytnutie podpory účastníkom projektov IPCEI, pričom sa v ňom uvádzajú postupy a lehoty na predkladanie projektov, ako aj požiadavky na prístup potenciálnych prijímateľov.

Investície

- **Rakúsko** vybralo projekty na podporu vývoja inováčnej mikroelektroniky a technológií

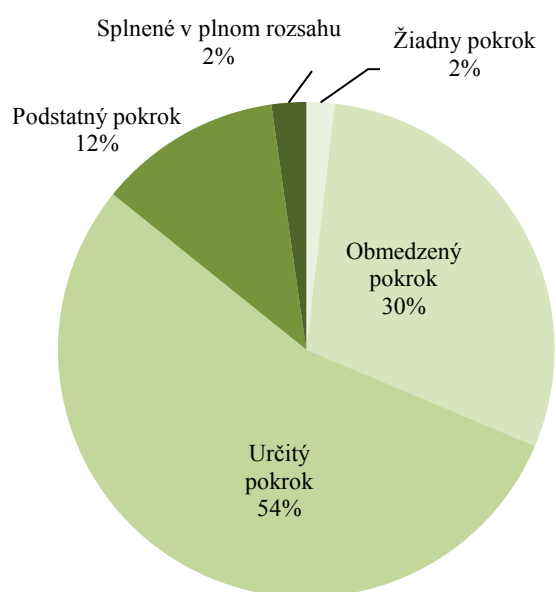
pripojenia, ktoré prispievajú k projektu IPCEI v oblasti mikroelektroniky a komunikačných technológií.

- **Portugalsko** vybralo konzorciá centier digitálnych inovácií ako inkubátory/akcelerátory na podporu podnikateľského ekosystému v oblasti digitálnej transformácie. Centrá budú súčasťou siete európskych centier digitálnych inovácií.

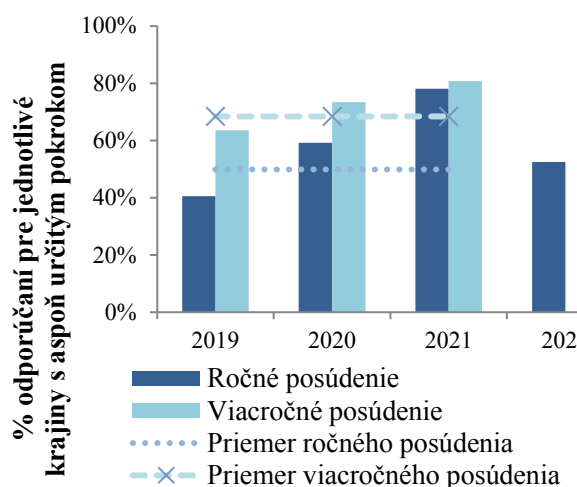
3.9. Príspevok k vykonávaniu odporúčaní pre jednotlivé krajiny

Pokrok sa zaznamenal vo vykonávaní príslušných opatrení pre danú krajinu prinajmenšom s akýmsi pokrokom v 68 % opatrení pre jednotlivé krajiny v rokoch 2019 a 2020 (obrázok 30). Z posúdenia odporúčaní pre jednotlivé krajiny uverejneného ako súčasť jarného balíka európskeho semestra 2023 vyplýva stabilný nárast vykonávania odporúčaní štrukturálnej povahy pre jednotlivé krajiny v roku 2019 aj odporúčaní pre jednotlivé krajiny viac orientovaných na krízu v roku 2020. Tým sa jasne prejavujú stimuly poskytované od roku 2021 z mechanizmu, pričom sa očakáva, že jeho prístup založený na výkonnosti a dôraz na reformy bude v ďalších rokoch ďalej posilňovať vykonávanie odporúčaní pre jednotlivé krajiny. Členské štáty dosiahli od roku 2019 najväčší pokrok v oblasti prístupu k financiám a finančným službám, po ktorých nasleduje fungovanie trhu práce, boj proti praniu špinavých peňazí a podnikateľské prostredie. Pokrok bol zároveň menej viditeľný v oblastiach jednotného trhu, hospodárskej súťaže a štátnej pomoci, bývania, dlhodobej starostlivosti a dôchodkových systémov.

Obrázok 30: Súčasná miera plnenia odporúčaní pre jednotlivé krajiny z rokov 2019 – 2020

Obrázok 31: Vykonávanie odporúčaní pre jednotlivé krajiny z rokov 2019 – 2022: ročné posúdenie v každom nasledujúcom roku v porovnaní so súčasnou mierou plnenia

Zdroj: Európsky semester 2023 – jarný balík.

Zdroj: Európsky semester 2023 – jarný balík.

Aj pokrok vo vykonávaní odporúčaní prijatých v roku 2022 bol výrazný, pričom aspoň určitý pokrok sa dosiahol v takmer 52 % odporúčaní určených členským štátom v júli 2022 (obrázok 31). Celkovo najväčší pokrok sa dosiahol v súvislosti s rozpočtovým rámcom a fiškálnym riadením, za ním nasledovala doprava, podnikateľské prostredie a energetická efektívnosť. V porovnaní s tým sa menší pokrok dosiahol pri riešení odporúčaní týkajúcich sa daňovej politiky.

4. REPowerEU

Od ustanovenia nariadenia o mechanizme vo februári 2021 boli európske a celosvetové hospodárstva a trhy s energiou narušené bezprecedentnými geopolitickými udalosťami. Členské štáty čelili viacerým novým výzvam vyplývajúcim z vysokých cien energií, nadmernej záťaže administratívnej kapacity, narušenia dodávateľských reťazcov alebo zo sociálno-ekonomických dôsledkov ruskej agresie voči Ukrajine. V reakcii na tieto nedávne udalosti Komisia zostavila plán REPowerEU s cieľom dosiahnuť nezávislosť EÚ od ruských fosílnych palív do roku 2030. Plán REPowerEU sa zameriava na diverzifikáciu dovozu plynu a uskutočnenie súvisiacich úprav energetickej infraštruktúry, pričom zároveň urýchľuje prenikanie elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov a umožňuje úspory energie v celom hospodárstve.

V pláne REPowerEU navrhnutom v máji 2022 ako reakcii EÚ na celosvetovú energetickú krízu sa uznala úloha mechanizmu spolu s ďalšími nástrojmi EÚ vrátane fondov politiky súdržnosti⁶³ na dosiahnutie bezpečnej, cenovo dostupnej a zelenej energie. Mechanizmus bude v rámci plánu REPowerEU podporovať členské štáty v predkladaní ďalších reforiem a investícií, aby splnili ciele plánu REPowerEU, vrátane rýchleho postupného rušenia závislosti EÚ od ruských fosílnych palív, urýchlenia prechodu na čistú energiu, znižovania spotreby energie, podporovania rekvalifikácie pracovnej sily, riešenia energetickej chudoby a podporovania hodnotových reťazcov v oblasti kritických surovín a technológií spojených so zelenou transformáciou. Tieto nové alebo rozšírené opatrenia, ktoré sa majú zahrnúť do vyhradenej kapitoly REPowerEU, sa pridávajú k už existujúcej ambiciózne zelenej agende existujúcich plánov obnovy a odolnosti. Môžu sa oprieť o technickú pomoc Komisie poskytovanú prostredníctvom Nástroja technickej podpory (TSI). Podporu relevantnú pre plán REPowerEU⁶⁴ dostalo alebo v súčasnosti dostáva 17 členských štátov. Niektoré z týchto opatrení budú mať aj digitálny rozmer (napr. digitalizácia energetiky).

Ako sa uvádza v oddiele 2.3, **Komisia dostala 25 upravených plánov obnovy a odolnosti a 20 kapitol REPowerEU.** V nasledujúcom oddiele sa podrobnejšie diskutuje o obsahu kapitol REPowerEU, ktoré prijala Rada Európskej únie v čase prípravy tejto správy.

4.1. Opatrenia zahrnuté v kapitolách REPowerEU

Prijaté kapitoly REPowerEU sa venujú priamo cieľom zmeneného nariadenia o mechanizme. Prijaté kapitoly obsahujú opatrenia, ktoré sa priamo týkajú cieľov aktu o emisne neutrálnom priemysle a aktu o kritických surovinách v rámci Priemyselného plánu v kontexte Zelenej dohody. Patria k nim opatrenia na zlepšenie postupov udeľovania povolení pre obnoviteľné zdroje energie, zlepšenie zelených zručností pracovnej sily a podporu

⁶³ Programy politiky súdržnosti prispievajú k podpore prechodu na bezpečnejší a udržateľnejší energetický systém. Okrem toho iniciatíva SAFE (podpora cenovo dostupnej energie) umožňuje členským štátom využiť nevyužitú finančnú podporu z fondov politiky súdržnosti na roky 2014 – 2020 na podporu domácností a MSP, ktoré čelia zvýšeným nákladom na energiu.

⁶⁴ https://reform-support.ec.europa.eu/what-we-do/green-transition/supporting-repowerEU-affordable-secure-and-sustainable-energy-europe_en.

hodnotových reťazcov v oblasti kritických surovín a technológií spojených so zelenou transformáciou. V tabuľke 10 je prehľad kapitol REPowerEU, ktoré kladne posúdila Komisia schválila Rada.

Tabuľka 10: Prehľad obsahu prijatých kapitol REPowerEU

	Počet nových a rozšírených investícií a reforiem	Príspevok v oblasti klímy	Celkové odhadované náklady (v miliónoch EUR)	Ciele plánu REPowerEU splnené v rámci kapitoly členských štátov
Estónsko	2 nové investície 1 rozšírená reforma	100 %	Spolu: 90 ETS: 83,3 BAR: 6,6	b) urýchlenie využívania obnoviteľných zdrojov energie (ďalej len „OZE“), kritická energetická infraštruktúra, dekarbonizácia priemyslu, využívanie udržateľného biometánu e) urýchlenie integrácie OZE
Francúzsko	3 nové investície 3 nové reformy 1 rozšírená investícia	91,6 %	Spolu: 2 825 ETS: 2 321 BAR: 504	b) zvýšenie energetickej efektívnosti budov, urýchlenie využívania OZE a dekarbonizácia priemyslu d) stimulovanie znižovania dopytu po energii e) urýchlenie integrácie OZE, podpora uskladňovania elektrickej energie, podpora dopravy s nulovými emisiami
Malta	1 nová reforma 1 nová investícia	100 %	Spolu: 70 ETS: 30 BAR: 40	b) urýchlenie využívania energie z obnoviteľných zdrojov, zvýšenie energetickej efektívnosti budov e) urýchlenie integrácie obnoviteľných zdrojov energie a podpora dopravy s nulovými emisiami a jej infraštruktúry
Slovensko	6 nových reforiem 6 nových investícií 2 rozšírené investície	85,26 %	Spolu: 402,7 ETS: 366,4 BAR: 36,3	b) urýchlenie využívania energie z obnoviteľných zdrojov, zvýšenie energetickej efektívnosti budov c) boj proti energetickej chudobe e) urýchlenie integrácie obnoviteľných zdrojov energie a podpora dopravy s nulovými emisiami a jej infraštruktúry f) urýchlenie rekvalifikácie pracovnej sily smerom k zeleným a súvisiacim digitálnym zručnostiam

Zdroj: Európska komisia.

Kapitola REPowerEU: Estónsko

Estónska kapitola REPowerEU pozostáva z jednej rozšírenej reformy a dvoch nových investícií v oblasti obnoviteľných zdrojov energie a výroby, ako aj z využívania udržateľného biometánu s odhadovanými nákladmi vo výške 90 miliónov EUR. Investície aj reforma majú cezhraničný rozmer a 100 % odhadovaných nákladov má klimatické označenie. Reforma a investície tejto kapitoly sú zhrnuté v nasledujúcom zozname:

- **Reforma týkajúca sa využívania obnoviteľných zdrojov energie.** Toto opatrenie, ktoré dopĺňa existujúcu reformu v estónskom pláne obnovy a odolnosti, prispieva k zvýšeniu zavádzania veterných projektov znížením legislatívnych prekážok pre realizátorov projektov v oblasti veternej energie. Okrem toho reforma posilňuje kapacity miestnych orgánov v administratívnych postupoch potrebných na rozvoj veternej energie.
- **Investícia na zvýšenie prístupu výroby energie z obnoviteľných zdrojov k elektrickej distribučnej sústave.** Táto investícia zvýši kapacitu distribučných

sústav o ďalších 160 MW, a tým umožní ďalší prístup výrobcov energie z obnoviteľných zdrojov k sústave.

- **Investícia do zvýšenia výroby a využívania udržateľného bioplynu a biometánu.** Účelom tohto opatrenia je podporiť využívanie udržateľného bioplynu a udržateľného biometánu v súlade so smernicou o energii z obnoviteľných zdrojov v prepracovanom znení (ďalej len „RED II“)⁶⁵ a urýchliť integráciu obnoviteľných zdrojov energie. Investícia pozostáva z čiastkových investícií do vytvorenia potrebných regulačných, organizačných a finančných podmienok s cieľom zvýšiť využívanie udržateľného bioplynu a udržateľného biometánu a z druhej čiastkovej investície do budovania výrobných zariadení.

Kapitola REPowerEU: Francúzsko

Francúzska kapitola REPowerEU pozostáva z troch nových reforiem, troch nových investícií a jednej rozšírenej investície s odhadovanými nákladmi vo výške 2,82 miliardy EUR. 91,2 % odhadovaných nákladov kapitoly je pridelených na cezhraničné investície a 91,6 % odhadovaných nákladov má klimatické označenie. Reformy a investície tejto kapitoly sú zhrnuté v nasledujúcom zozname:

- **Ako súčasť francúzskej kapitoly REPowerEU** sa bude vykonávať reforma týkajúca sa urýchlenia výroby energie z obnoviteľných zdrojov s cieľom zjednodušiť postupy udeľovania povolení a urýchliť plánovanie projektov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov. Toto sa dosiahne odstránením prekážok, ktoré v súčasnosti bránia využívaniu energie z obnoviteľných zdrojov.
- **Reforma v oblasti „striedmosti v spotrebe energie“:** ktorej cieľom je do roku 2024 dosiahnuť 10 % zníženie spotreby energie vo všetkých odvetviach v porovnaní so zimným obdobím 2018 – 2019. Reformu tvoria návrhy opatrení na podporu znižovania spotreby energie vo viacerých odvetviach vrátane bývania, dopravy a priemyslu.
- **Reforma týkajúca sa zriadenia generálneho sekretariátu pre ekologické plánovanie:** Hlavným cieľom generálneho sekretariátu bude uľahčiť koordináciu vnútroštátnych stratégií týkajúcich sa ekologickej transformácie. Bude to zahŕňať mobilizáciu rôznych ministerstiev a zainteresovaných strán, ako aj vyhodnotenie účinnosti vykonaných opatrení v uvedených oblastiach.
- **Investícia do dekarbonizácie priemyslu.** Cieľom opatrenia je podporiť investície do dekarbonizácie priemyselného tepla, energetickej efektívnosti a investície do zmien procesov v priemysle v záujme zníženia spotreby energie z fosílnych zdrojov, a tak zmierniť emisie skleníkových plynov.
- **Investícia do výroby a využívania vodíka z obnoviteľných zdrojov a bezfosílného vodíka** prostredníctvom financovania štyroch projektov IPCEI v oblasti vodíka. Cieľom tohto opatrenia je zlepšiť priemyselné odvetvie zohľadnením ekologických,

⁶⁵ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/2001 z 11. decembra 2018 o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov.

technologických a ekonomických aspektov a zároveň minimalizovať emisie a zlepšiť možnosti uskladňovania energie pre priemysel.

- **Investícia do energetickej obnovy verejných budov a rozšírené opatrenie v oblasti energetickej obnovy súkromného bývania.** Hlavným cieľom je poskytnúť finančnú pomoc na energetické obnovy verejných a súkromných budov, čo bude viesť k zníženiu spotreby energie v sektore budov v krátkodobom horizonte, ako aj k zníženiu závislosti od fosílnych palív.

Kapitola REPowerEU: Malta

Maltská kapitola REPowerEU pozostáva z jednej reformy a jednej investície s odhadovanými nákladmi vo výške 70 miliónov EUR. 100 % odhadovaných nákladov kapitoly je pridelených na cezhraničné investície a 100 % odhadovaných nákladov má klimatické označenie.

- **Reforma existujúcich systémov udeľovania povolení.** Jej cieľom je zrýchlenie postupov udeľovania povolení pre projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov a zavedenie povinnosti inštalovať strešné solárne panely na nových budovách. Táto nová reforma dopĺňa komponenty 1 a 2 maltského plánu obnovy a odolnosti, ktoré sa zameriavajú na zlepšenie energetickej efektívnosti budov a dopravy a čiastočne na zvýšenie výroby energie z obnoviteľných zdrojov.
- **Investícia do elektrizačnej sústavy.** Hlavným cieľom je posilniť a rozšíriť elektrickú distribučnú sústavu prostredníctvom investícií do sústavy, distribučných služieb a uskladňovania energie v batériách.

Kapitola REPowerEU: Slovensko

Slovenská kapitola REPowerEU pozostáva zo šiestich nových reforiem, šiestich nových investícií a z dvoch rozšírených investícií s odhadovanými nákladmi vo výške 402,7 milióna EUR. 91,2 % odhadovaných nákladov kapitoly je pridelených na cezhraničné investície a 64,1 % odhadovaných nákladov má klimatické označenie. Reformy a investície v rámci štyroch tematických oblastí kapitoly, ktoré sú sprevádzané investíciou zabezpečujúcou cieľnú komunikáciu a koordináciu pri vykonávaní, sú zhrnuté v nasledujúcom zozname:

- **Obnoviteľný zdroj energie, elektrizačné sústavy a postupy udeľovania povolení:** Čiastkové opatrenia v tejto oblasti sú zamerané na optimalizáciu postupov vydávania environmentálnych povolení, zlepšenie využívania geotermálnej energie a podporovanie využívania tepelných čerpadiel. Okrem toho sa podporuje posudzovanie trajektórií udržateľného používania a dodávania biomasy a rozvoj a podpora výroby biometánu. Vytvoria sa oblasti vhodné na rozvoj veternej energie spolu s akčným plánom národnej vodíkovej stratégie a s opatreniami zameranými na podporu integrácie obnoviteľných zdrojov energie do elektrizačnej sústavy. Investície sú zamerané priamo na modernizáciu a digitalizáciu elektrických distribučných sústav vrátane vzniku Energetického dátového centra.

- **Energetická hospodárnosť budov:** Zahŕňa vytvorenie jednotnej digitálnej dátovej platformy na zhromažďovanie informácií o energetickej hospodárnosti všetkých verejných a súkromných budov a reformu na zlepšenie energetickeho manažérstva budov štátnej správy. Investície budú viesť k úsporám energie vo verejných budovách a domácnostiach ohrozených energetickou chudobou a budú zahŕňať technickú podporu zraniteľných skupín pri vymedzení správneho súboru opatrení a spracúvaní žiadosti o grant.
- **Udržateľná doprava:** Táto oblasť rozširuje existujúce opatrenia v slovenskom pláne obnovy a odolnosti s cieľom ďalej rozvíjať dopravnú infraštruktúru s nulovými emisiami a podporovať osobnú dopravu šetrnú k životnému prostrediu.
- **Zelené zručnosti:** Základná reforma a investícia podporujú vypracovanie aktualizovaných učebných plánov pre školy odborného vzdelávania a nového programu odbornej prípravy pre pedagogických zamestnancov. Opatrenia ďalej podporujú akreditovaný vzdelávací program pre vzdelávanie dospelých so zameraním na zelené zručnosti a poskytovanie materiálneho a technického vybavenia.

4.2. Financovanie plánu REPowerEU

Kým pôvodné plány obnovy a odolnosti boli financované výhradne z pôžičiek v rámci NextGenerationEU, kapitoly REPowerEU možno financovať z rôznych zdrojov. S nadobudnutím účinnosti zmeneného nariadenia (EÚ) 2021/241 o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti sa môže v prípade každého upraveného plánu obnovy a odolnosti obsahujúceho kapitolu REPowerEU požiadať o dodatočnú finančnú podporu vo forme zdrojov zo systému obchodovania s emisiami (ETS), z prevodov z pobrexítvej adaptačnej rezervy a zo štrukturálnych fondov a/alebo úverov. Okrem toho sa po prepočítaní pridelených finančných prostriedkov členským štátom podľa článku 18 nenávratná finančná podpora niektorých členských štátov zvýšila a tieto členské štáty môžu prispieť aj k financovaniu svojich kapitol REPowerEU. Dodatočná finančná podpora týkajúca sa kapitoly REPowerEU sa bude vyplácať spolu so zvyškom finančného príspevku v rámci mechanizmu a prípadne s úverovou podporou podľa spoločného harmonogramu splátok.

Celkovo budú kapitoly REPowerEU financované sumou 20 miliárd EUR z aukcií kvót ETS a sumou 2,1 miliardy EUR z prevodov z pobrexítvej adaptačnej rezervy. Okrem toho, ako sa uvádza v oddiele 2.3, môžu byť opatrenia uvedené v kapitolách REPowerEU financované aj z dodatočnej nenávratnej podpory v rámci mechanizmu podľa článku 18 nariadenia o mechanizme a z dodatočných úverov v rámci mechanizmu podľa článku 14.

Príjmy z aukcií kvót ETS

V súlade s článkom 21a zmeneného nariadenia o mechanizme je suma 20 miliárd EUR k dispozícii ako dodatočná nenávratná finančná podpora v rámci mechanizmu. Tieto externe pridelené príjmy prispievajú k zvýšeniu odolnosti energetickeho systému Únie znížením závislosti od fosílnych palív a napomáhaním diverzifikácie dodávok energie na úrovni Únie. Môžu sa použiť výhradne na financovanie opatrení zahrnutých v kapitolách

REPowerEU a s jasnou výnimkou reforiem a investícií, ktoré sú zamerané na zlepšenie energetickej infraštruktúry a zariadení s cieľom uspokojiť okamžité potreby bezpečnosti dodávok plynu a ropy.

Dodatočná suma 20 miliárd EUR sa získa z aukcií kvót v rámci systému obchodovania s emisiami (ETS) podľa tohto rozdelenia:

- 60 % (t. j. 12 miliárd EUR) bude pochádzať z aukcií kvót v rámci Inovačného fondu a
- 40 % (t. j. 8 miliárd EUR) bude pochádzať z predpredaja kvót ETS členských štátov.

Obchodovanie s kvótami ETS formou aukcie sa začalo v pondelok 3. júla 2023. Do 1. septembra 2023 sa získalo 931 miliárd EUR z aukcií 5,88 milióna kvót z inovačného fondu a z aukcií 4,98 kvót z kvót ETS členských štátov. Opakovaný úspech týchto emisií je dôkazom toho, že finančné trhy podporujú ciele plánu REPowerEU a sú ochotné investovať do projektov REPowerEU. Tempo a príjmy z aukcií sú na dobrej ceste k umožneniu plynulého vykonávania a financovania kapitol REPowerEU.

Dodatočná nenávratná finančná podpora sa rozdeľuje medzi členské štáty na základe aktualizovaného pridelovacieho kľúča (tabuľka 11). V tomto kľúči sa zohľadňuje závislosť členských štátov od fosílnych palív a zvýšenie cien investičného tovaru. Umožňuje to lepšie zachytiť dôsledky ruskej vojenskej agresie voči Ukrajine, a tým prideliť viac finančných prostriedkov najviac postihnutým členským štátom.

Tabuľka 11: Dodatočná nenávratná podpora dostupná pre jednotlivé členské štáty

	Suma konečnej čistej dostupnej nenávratnej podpory (v EUR, bežné ceny)
Belgicko	281 716 188
Bulharsko	479 327 545
Česko	680 543 170
Dánsko	130 714 933
Nemecko	2 086 423 922
Estónsko	83 297 553
Írsko	89 428 389
Grécko	768 069 923
Španielsko	2 582 276 223
Francúzsko	2 317 477 900
Chorvátsko	269 037 883
Taliansko	2 755 867 236
Cyprus	52 408 822
Lotyšsko	123 797 035
Litva	193 729 642
Luxembursko	29 955 009
Maďarsko	700 513 718
Malta	29 955 027
Holandsko	454 359 575
Rakúsko	210 304 520
Poľsko	2 755 862 361
Portugalsko	703 364 724
Rumunsko	1 397 228 597
Slovinsko	116 734 327
Slovensko	366 409 448
Fínsko	112 766 671
Švédsko	198 429 659

Zdroj: Európska komisia.

Prevedené zdroje z fondov politiky súdržnosti a pobrexitovej adaptačnej rezervy (BAR)

Členské štáty môžu v rámci existujúcich možností podľa nariadenia o mechanizme a nariadenia o spoločných ustanoveniach previesť až 5 % svojich pôvodných pridelených finančných prostriedkov v rámci fondov politiky súdržnosti do mechanizmu. Od 1. septembra Komisia nedostala žiadnu takúto žiadosť o prevod. Okrem toho môžu členské štáty podľa nariadenia o REPowerEU použiť až 7,5 % svojich pôvodných vnútroštátnych finančných prostriedkov pridelených v rámci Európskeho fondu regionálneho rozvoja, Európskeho sociálneho fondu plus a Kohézneho fondu na podporu cieľov plánu REPowerEU v súlade s pravidlami pre jednotlivé fondy.

Okrem tejto možnosti môžu členské štáty dobrovoľne previesť všetky svoje finančné prostriedky predbežne pridelené z pobrexitovej adaptačnej rezervy, alebo ich časť, do mechanizmu na financovanie investícií a reforiem zahrnutých v kapitole REPowerEU. Do 1. marca 2023 všetky členské štáty oznámili Komisii svoj zámer previesť finančné prostriedky z pobrexitovej adaptačnej rezervy do mechanizmu. Tieto finančné prostriedky sa prevedú do mechanizmu a viažu sa po prijatí vykonávacieho rozhodnutie Rady, ktorým sa schváli revidovaný plán obnovy a odolnosti s kapitolou REPowerEU. V tabuľke 12 sú celkové sumy pre každý členský štát prevedené z pobrexitovej adaptačnej rezervy do mechanizmu.

Tabuľka 12: Prevod pridelených finančných prostriedkov z pobrexitovej adaptačnej rezervy

	Celková prevedená suma (v EUR, bežné ceny)
Belgicko	228 850 088
Bulharsko	6 000 000
Česko	54 918 029
Dánsko	66 026 588
Nemecko	219 739 187
Estónsko	6 615 616
Írsko	150 000 000
Grécko	25 600 000
Španielsko	58 000 000
Francúzsko	504 000 000
Chorvátsko	7 190 532
Taliansko	0
Cyprus	52 056 350
Lotyšsko	10 946 343
Litva	4 700 000
Luxembursko	128 475 124
Maďarsko	0
Malta	40 000 000
Holandsko	280 000 000
Rakúsko	0
Poľsko	0
Portugalsko	81 358 359
Rumunsko	43 162 623
Slovinsko	5 257 380

Slovensko	36 307 747
Fínsko	14 242 037
Švédsko	66 000 000
EÚ27	2 089 446 003

Zdroj: Európska komisia.

5. Záver

Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti bol zriadený počas krízy spôsobenej pandémiou ochorenia COVID-19, ale vyvíjal sa v meniacom sa geopolitickom kontexte, ktorý ovplyvnil spoločnosť a hospodárstvo Únie. Vzhľadom na celosvetovú nestabilitu, narušenia dodávateľských reťazcov, energetickú krízu a infláciu sú vnútroštátne orgány pod tlakom, takže je pre ne vykonávanie plánov obnovy a odolnosti niekedy ešte náročnejšie v kalendári obmedzených termínov. Napriek tomu sa tým úspešné a včasné vykonanie týchto plánov zároveň stáva ešte dôležitejším v rámci obmedzenej existencie mechanizmu.

Revízia plánov a doplnenie nových kapitol REPowerEU predstavuje príležitosť zohľadniť skúsenosti získané počas prvých rokov a urýchliť vykonávanie mechanizmu. V pláne REPowerEU predstavenom v máji 2022 sa uznáva, že mechanizmus môže zohrávať významnú úlohu pri dosahovaní bezpečnej, cenovo dostupnej a čistej energie. Poskytnutím dodatočných finančných prostriedkov EÚ a umožnením revízie plánov obnovy a odolnosti a začlenenia kapitol REPowerEU pomáha mechanizmus členským štátom realizovať kritické reformy a investície potrebné na rýchle posilnenie ich energetickej odolnosti. Zároveň sú pre členské štáty príležitosťou, odstrániť problematické miesta a prekážky vykonávania.

Dva a pol roka po zriadení mechanizmu členské štáty naďalej plnia svoje záväzky týkajúce sa reforiem a investícií, keďže vykonávanie mechanizmu napreduje. Komisia podnecuje členské štáty, aby pokračovali v urýchlenom vykonávaní svojich plánov obnovy a odolnosti a predkladali žiadosti o platbu.

Keďže mechanizmus vstupuje do druhej polovice svojej existencie, Komisia sa v spolupráci s členskými štátmi a všetkými kľúčovými partnermi bude naďalej zameriavať na vykonávanie plánov obnovy a odolnosti. Komisia bude podnecovať členské štáty a pomáhať im v ich najlepšom úsilí, aby v plnej miere využili príležitosti, ktoré poskytuje mechanizmus, na rýchle uskutočnenie investícií a reforiem zameraných na hlavné výzvy súčasnosti s cieľom zvýšiť odolnosť Európskej únie a zaistiť obnovu po pandémii ochorenia COVID-19 so zreteľom na budúcnosť.